

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА

Кваліфікаційна наукова праця

На правах рукопису

ЛОПАТЧЕНКО ІВАН СЕРГІЙОВИЧ

УДК 351/354:004.9]:316.774:07(043.5)

ДИСЕРТАЦІЯ

**РОЗВИТОК МЕДІА-КОМУНІКАТИВНОГО МЕХАНІЗМУ В
КОНТЕКСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ**

Спеціальність 281 – Публічне управління та адміністрування

(Галузь знань 28 – Публічне управління та адміністрування)

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії з публічного управління та адміністрування

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ І.С. Лопатченко

Науковий керівник: Дзюндзюк Борис Вячеславович, кандидат наук з державного управління, старший викладач

Харків – 2025

АНОТАЦІЯ

Лопатченко І. С. Розвиток медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії 281 – Публічне управління та адміністрування (Галузь знань 28 – Публічне управління та адміністрування). – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Харків, 2025.

У дисертаційній роботі вирішено актуальне науково-практичне завдання щодо вдосконалення медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління в умовах трансформаційних змін інформаційного середовища.

В обґрунтуванні актуальності теми дисертаційного дослідження зазначається, що цифрова трансформація суспільства, зростання впливу соціальних мереж, поширення дезінформації та зниження рівня цифрової грамотності громадян створюють нові виклики для ефективної взаємодії між державою та громадянськістю.

Відзначено, що стрімкий розвиток цифрових технологій супроводжується як новими можливостями для залучення громадян до процесів управління, так і ризиками, пов'язаними з інформаційною безпекою та недовірою до офіційних джерел.

Охарактеризовано особливості формування сучасного медіа-комунікативного простору як ключової умови для прозорості та інклюзивності управлінських процесів.

Причому, однією з фундаментальних засад сучасного демократичного врядування є відкритість і прозорість діяльності органів влади, що реалізується через ефективні цифрові комунікації.

Систематизовано положення щодо значущості історичної спадщини у процесі становлення та розвитку публічного управління, зокрема в аспекті формування національної інформаційної політики.

Досліджено проблему сутності та змісту медіа-комунікативного механізму як елемента управлінської системи в цифровому середовищі.

Зазначено, що важливість законотворчості та, власне, закону у правовій державі є багатогранною, не обмежуючись лише підготовкою та ухваленням нормативних актів, а й стосуючись механізмів комунікації між органами влади та суспільством. Процес законотворчості важливо розглядати якраз під кутом зору публічного управління в умовах інформаційної взаємодії.

Під медіа-комунікативним механізмом в контексті цифровізації публічного управління ми розуміємо систему організаційних, правових, технічних та інформаційних засобів, спрямованих на забезпечення ефективної взаємодії між державою та громадянами через цифрові канали комунікації.

Обґрунтовано положення щодо особливостей та значущості медіа-комунікативного механізму в умовах цифрової трансформації як чинника стабільності, прозорості та інклюзивності публічного управління.

Систематизовано наявну сукупність форм та напрямів впливу медіа-комунікативного механізму, включаючи інструменти електронної демократії, інформаційні кампанії, онлайн-консультації та мобільні застосунки.

До основних форм та інструментів медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління маємо віднести: платформи електронних петицій, онлайн-опитування, державні чат-боти, соціальні мережі органів влади та інші цифрові канали комунікації.

З'ясовано, що в Україні медіа-комунікативний механізм потребує подальшого розвитку, зокрема через підвищення рівня цифрової грамотності населення, покращення координації між державними структурами та забезпечення належного технічного оснащення.

Проаналізовано напрями вдосконалення механізму, зокрема через розробку єдиної стратегії державної комунікації, боротьбу з дезінформацією, фінансову та організаційну підтримку цифрових ініціатив.

Визначено та обґрунтовано напрями вдосконалення медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління, які передбачають розвиток цифрової інфраструктури, кваліфікацію кадрів, а також впровадження інноваційних технологій, включно зі штучним інтелектом.

Визначено сутність та структуру комплексного механізму, що включає нормативно-правові, інституційні, технологічні та комунікаційні компоненти, спрямовані на забезпечення ефективного публічного управління в цифрову епоху.

Ключові слова: публічне управління, механізм публічного управління, органи державної влади, цифровізація, інформаційна безпека, протидія дезінформації, штучний інтелект, інформаційна політика, взаємодія органів влади та громадськості, медіаграмотність, електронне урядування, медіакомунікації, цифрова платформа, правове регулювання цифрової медіакомунікації, медіапсихологія.

ABSTRACT

Lopatchenko I. S. Development of the Media-Communicative Mechanism in the Context of Digitalization of Public Administration. – Qualification scientific work of a manuscript.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in specialty 281 – Public Management and Administration (Field of Knowledge 28 – Public Management and Administration). – V. N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, 2025.

This dissertation addresses a pressing scientific and practical issue concerning the improvement of the media-communicative mechanism in the context of the digitalization of public administration under conditions of transformational changes in the information environment.

The justification of the relevance of the research topic highlights that digital transformation of society, the growing influence of social media, the spread of disinformation, and declining digital literacy among citizens pose new challenges for effective interaction between the state and the public.

It is noted that the rapid development of digital technologies is accompanied both by new opportunities for citizen engagement in governance and by risks related to information security and mistrust in official sources.

The features of forming a modern media-communicative environment are characterized as a key condition for the transparency and inclusiveness of administrative processes.

Moreover, one of the fundamental principles of modern democratic governance is the openness and transparency of public authorities, which is realized through effective digital communication.

Provisions concerning the significance of historical heritage in the formation and development of public administration are systematized, particularly in the aspect of shaping national information policy.

The essence and content of the media-communicative mechanism as an element of the administrative system in the digital environment are studied.

It is emphasized that the importance of lawmaking and legislation in a rule-of-law state is multifaceted, going beyond the preparation and adoption of normative acts and encompassing mechanisms of communication between authorities and society. The lawmaking process should be viewed specifically from the perspective of public administration in conditions of information interaction.

In the context of digitalization of public administration, the media-communicative mechanism is understood as a system of organizational, legal, technical, and informational tools aimed at ensuring effective interaction between the state and citizens via digital communication channels.

The work substantiates the specific features and significance of the media-communicative mechanism under conditions of digital transformation as a factor of stability, transparency, and inclusivity in public administration.

The existing forms and areas of influence of the media-communicative mechanism are systematized, including tools of e-democracy, information campaigns, online consultations, and mobile applications.

The main forms and instruments of the media-communicative mechanism in the context of digitalization of public administration include: electronic petition platforms, online surveys, government chatbots, official social media accounts, and other digital communication channels.

It is established that in Ukraine, the media-communicative mechanism requires further development, particularly by increasing digital literacy among the population, improving coordination among government structures, and ensuring adequate technical support.

The directions for improving the mechanism are analyzed, including the development of a unified state communication strategy, combating disinformation, and providing financial and organizational support for digital initiatives.

The dissertation identifies and substantiates ways to enhance the media-communicative mechanism in the context of digitalization of public administration, which involve the development of digital infrastructure, professional training, and the implementation of innovative technologies, including artificial intelligence.

The essence and structure of a comprehensive mechanism are defined, incorporating legal, institutional, technological, and communicative components aimed at ensuring effective public administration in the digital age.

Keywords: public administration, public administration mechanism, government authorities, digitalization, information security, countering disinformation, artificial intelligence, information policy, interaction between authorities and the public, media literacy, e-governance, media communications, digital platform, legal regulation of digital media communication, media psychology.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у фахових наукових виданнях:

1. Лопатченко І. С. Сучасний стан використання новітніх медіакомунікативних технологій у публічному управлінні. *Теорія та практика державного управління*. 2020. № 3 (70). С. 34-39. DOI: 10.34213/tp.20.03.04
2. Лопатченко І. С. Використання новітніх інструментів комунікації органів влади і громадськості. *Актуальні проблеми державного управління*. 2020. № 2 (58). С. 127-132. DOI: 10.34213/ap.20.02.14
3. Лопатченко І. С. Сутність та можливості застосування медіа комунікативної складової державної інформаційної політики в умовах демократизації публічного управління. *Актуальні проблеми державного управління*. 2021. № 1 (82). С. 122–126. DOI: <https://doi.org/10.35432/1993-8330appa1822021229156>
4. Лопатченко І. С. Застосування досвіду США у використанні штучного інтелекту в забезпеченні національної інформаційної безпеки України. *Державне будівництво*. 2024. № 1 (35). С. 247–257. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2024-1-18>
5. Лопатченко І. С. Сучасний стан застосування медіа-комунікативного механізму публічного управління в Україні. *Державне будівництво*. 2024. № 2 (36). С. 129–135 DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2024-2-09>

Апробація результатів дисертаційної роботи:

1. Лопатченко І. С., Лопатченко І. М. Медіа комунікативна складова державної інформаційної політики. Публічне управління XXI століття: погляд у майбутнє : зб. тез XXI Міжнар. наук. конгресу. Харків: ХарРІ НАДУ “Магістр”, 2021. 544 с.

2. Лопатченко І.С. Центри надання адміністративних послуг як важливий інструмент залучення громади до взаємодії з місцевими органами влади. Порівняльне публічне управління та адміністрування: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. 28 травня 2021 р. / за заг. ред. Н.М. Колісніченко. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2021. 164 с.

3. Лопатченко І. С. Теоретичні аспекти розвитку медіа-комунікативного механізму публічного управління в умовах діджиталізації освіти. Науково-методологічні аспекти підвищення якості підготовки фахівців в умовах діджиталізації та інтеграції в міжнародний освітній простір : матеріали наук. Інтернет-конф. з проблем вищої освіти і науки, м. Харків, 10 черв. 2022 р. / ХНАДУ. Харків, 2022. 424с. URL: <https://dl2022.khadi.kharkov.ua/course/view.php?id=3122>.

4. Лопатченко І. С. Аспекти розвитку медіа-комунікативного механізму публічного управління. Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика: збірник наукових матеріалів X Міжнародної науково-практичній конференції, Інститут управління Класичного приватного університету. м. Запоріжжя; електронне видання. 25 листопада 2022 року.

5. Лопатченко І. С. Розвиток медіа-комунікативного механізму публічного управління в умовах актуалізації освітніх технологій. Публічне управління: український вимір : матеріали щорічної наук.-практ. конференції, 7 грудня 2022 р., м. Харків; електронне видання. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна. – 2023. – 176 с.

6. Лопатченко І. С. Новітні медіа комунікативні технології взаємодії влади і суспільства. Публічне управління XXI століття: особливості воєнного і післявоєнного періодів : зб. наук. матер. XXIII Міжнар. наук. конгресу [Електронний ресурс]. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 27 квітня 2023. – (PDF 680 с.).

7. Лопатченко І. С. Використання штучного інтелекту в забезпеченні Національної інформаційної безпеки. Освіта і наука у сфері національної

безпеки: проблеми та пріоритети розвитку : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Острог, 17 травня 2024 р.) / за ред. проф. М. С. Романова, доц. Р. С. Мартинюка, проф. Е. М. Балашова. Острог : Видавництво Національного університету “Острозька академія”, 2024. 319 с. DOI 10.25264/26.06.2024

8. Лопатченко І. С. Національна інформаційна безпека та штучний інтелект: світовий досвід та виклики для України. Публічне управління XXI століття: нові виклики і трансформації в умовах війни : зб. наук. матер. XXIV Міжнар. наук. Конгресу (24 травня, 2024 року, м. Харків, Україна). [Електронний ресурс]. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. – (PDF 540 с.).

ЗМІСТ

ВСТУП.....	13
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ МЕДІА-КОМУНІКАТИВНОГО МЕХАНІЗМУ В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	27
1.1. Теоретичні підходи дослідження медіа-комунікативного механізму публічного управління.....	27
1.2. Медіа-комунікативний механізм публічного управління: понятійно-категоріальний апарат.....	49
1.3. Цифровізація та трансформаційні виміри медіа-комунікації в публічному управлінні.....	66
Висновки до першого розділу.....	81
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ МЕДІА-КОМУНІКАТИВНОГО МЕХАНІЗМУ В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....	82
2.1. Правові аспекти медіа-комунікативного механізму публічного управління в Україні.....	82
2.2. Зарубіжна практика використання штучного інтелекту в забезпеченні розвитку медіа-комунікативного механізму публічного управління.....	102
2.3. Аналіз проблем розвитку медіа-комунікативного механізму публічного управління в Україні.....	122
Висновки до другого розділу.....	134
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕДІА-КОМУНІКАТИВНОГО МЕХАНІЗМУ В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ.....	136
3.1. Стратегічні пріоритети модернізації розвитку медіа-комунікативного механізму в Україні.....	136

3.2. Багатовимірний підхід до вдосконалення медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління.....	148
3.3. Медіа-технології та цифрова трансформація розвитку комунікації в публічному управлінні.....	167
Висновки до третього розділу.....	180
ВИСНОВКИ.....	182
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	190
ДОДАТКИ.....	213

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасному світі, що характеризується стрімким розвитком цифрових технологій, публічне управління зазнає суттєвих трансформацій. Цифровізація стає не лише інструментом оптимізації адміністративних процесів, а й ключовим чинником формування нових моделей взаємодії між владою та громадськістю. У цьому контексті медіа-комунікативний механізм виступає як важливий елемент забезпечення ефективної комунікації в системі публічного управління.

Цифрова трансформація публічного управління передбачає впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, які змінюють традиційні підходи до управління. Це вимагає від органів влади не лише технічної модернізації, а й перегляду комунікативних стратегій. Зокрема, важливим є перехід від односторонньої інформаційної моделі до багатосторонньої зворотної суб'єкт-суб'єктної взаємодії за допомогою нових форм медіа-комунікації

Актуальність дослідження також обумовлена необхідністю підвищення рівня інформаційної гігієни та медіаграмотності як управлінського персоналу, так і суспільства загалом. Це сприяє формуванню відповідної адаптивної зони інформаційно-комунікаційного комфорту, що є важливим у прийнятті управлінських рішень в умовах невизначеності. Таким чином, дослідження розвитку медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління є надзвичайно актуальним. Воно дозволить визначити ефективні стратегії комунікації, спрямовані на забезпечення прозорості, підзвітності та участі громадян у процесах управління. Це, в свою чергу, сприятиме підвищенню довіри до органів влади та формуванню ефективної системи публічного управління в умовах цифрової епохи.

Актуальність дисертаційного дослідження «Розвиток медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління» зумовлена низкою взаємопов'язаних факторів, що визначають сучасні

тенденції розвитку суспільства, держави та інформаційно-комунікаційних технологій. В умовах глобалізації та стрімкого розвитку цифрових технологій, публічне управління зазнає фундаментальних трансформацій, ключовим аспектом яких стає якісно новий рівень взаємодії держави та суспільства. Медіа-комунікативний механізм, як інструмент налагодження цієї взаємодії, набуває особливої ваги та потребує глибокого наукового осмислення в контексті всеосяжної цифровізації.

По-перше, цифровізація публічного управління є об'єктивною світовою тенденцією, що спрямована на підвищення ефективності, прозорості та доступності державних послуг, оптимізацію управлінських процесів та посилення участі громадян в управлінні державними справами. В Україні цей процес є одним із пріоритетних напрямів державної політики, що відображено в численних стратегічних документах та законодавчих актах. Однак, ефективність впровадження цифрових інструментів у публічне управління значною мірою залежить від наявності дієвого медіа-комунікативного механізму, здатного забезпечити своєчасне, достовірне та зрозуміле інформування громадян про можливості, переваги та ризики цифрової трансформації.

По-друге, стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та поява нових цифрових платформ радикально змінюють ландшафт медіа-комунікацій. Соціальні мережі, онлайн-медіа, мобільні додатки стають невід'ємною частиною інформаційного простору громадян, формуючи нові канали взаємодії з органами державної влади. Публічне управління потребує адаптації своїх комунікаційних стратегій до цих нових реалій, розробки ефективних підходів до використання цифрових інструментів для налагодження діалогу з суспільством, оперативного реагування на суспільні запити та формування позитивного іміджу державних інституцій.

По-третє, зростання інформаційної відкритості та вимог суспільства до прозорості діяльності органів державної влади зумовлює необхідність якісного вдосконалення медіа-комунікативних механізмів. В умовах вільного

доступу до інформації, громадяни очікують від держави своєчасного та повного інформування про прийняті рішення, діяльність державних службовців та використання бюджетних коштів. Ефективний медіа-комунікативний механізм, інтегрований у цифрову інфраструктуру публічного управління, є ключовим інструментом забезпечення цієї прозорості та підзвітності.

По-четверте, гібридні загрози та інформаційна війна, що є характерними рисами сучасного геополітичного ландшафту, підкреслюють важливість стратегічних комунікацій держави. Ефективний медіа-комунікативний механізм є важливим інструментом протидії дезінформації, пропаганді та маніпуляціям громадською думкою, а також формування національної стійкості та консолідації суспільства навколо національних інтересів. Цифрові платформи відіграють важливу роль у поширенні як правдивої, так і неправдивої інформації, що вимагає від органів державної влади розробки ефективних стратегій комунікації в цифровому просторі.

По-п'яте, недостатня науково-теоретична розробленість проблем розвитку медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління в Україні зумовлює необхідність проведення глибокого та комплексного дослідження цієї проблематики. Існуючі наукові праці часто розглядають окремі аспекти електронного урядування, цифрової трансформації або медіа-комунікацій, проте комплексної інтеграції цих питань з акцентом на розвиток саме медіа-комунікативного механізму в умовах цифровізації публічного управління присвячено недостатньо уваги. Це створює значну наукову прогалину, що потребує заповнення.

По-шосте, практична значущість дослідження визначається його потенціалом для розробки конкретних рекомендацій щодо вдосконалення медіа-комунікативних стратегій органів державної влади в умовах цифровізації. Результати дослідження можуть бути використані для оптимізації використання цифрових каналів комунікації, підвищення ефективності інформаційної взаємодії з громадянами, розробки інструментів

залучення громадськості до процесів прийняття управлінських рішень та формування позитивного іміджу державних інституцій.

По-сьоме, європейський вектор розвитку України передбачає імплементацію кращих практик у сфері публічного управління, включаючи використання цифрових технологій для налагодження ефективної комунікації з громадянами. Дослідження досвіду європейських країн у розвитку медіа-комунікативних механізмів в умовах цифровізації може надати цінні інсайти для адаптації та впровадження успішних практик в Україні.

Таким чином, актуальність дисертаційного дослідження «Розвиток медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління» є беззаперечною та зумовлена об'єктивними потребами розвитку публічного управління в Україні в умовах стрімкої цифрової трансформації суспільства та держави, зростання вимог до прозорості та відкритості влади, а також необхідністю протидії інформаційним загрозам. Комплексне наукове осмислення цієї проблематики має важливе теоретичне та практичне значення для підвищення ефективності державного управління та зміцнення взаємодії між державою та суспільством в цифрову епоху.

Теоретичні та методологічні засади розвитку публічного управління в умовах цифровізації висвітлено в роботах науковців: Г. Атаманчук, В. Голуб, В. Дрожжина, О. Задорожній, О. Крюков, Н. Нижник, О. Оболенський, Н. Статівка, С. Серьогін, Ю. Сурмін, Л. Шаров, В. Южаков та ін.

Проблеми розвитку медіа-комунікацій у публічному управлінні, впливу її на суспільну думку досліджували Г. Почепцов, О. Гриценко, В. Королько, Л. Маматова, О. Мельник, І. Михайлин, Н. Костенко, Т. Присяжнюк, В. Різун, О. Суший, С. Хаджирадєва, В. Шахов, С. Яромич та ін.

Окремі аспекти використання цифрових технологій та інтернет-комунікацій в публічному управлінні розкриті у працях вітчизняних та зарубіжних науковців, таких як О. Баранов, М. Браун, Ф. Вебстер, К. Доусон, А. Зубов, М. Кастельс, С. Коулман, Д. Ленк, Н. Луман, М. Маклюен,

І. Максимов, О. Орлов, В. Попков, О. Руденко, О. Скуратівський, В. Тертичка, Д. Стронг, Д. Трубіцин, Р. Четвін, Ю. Хабермас, В. Шведун та ін.

Питання розвитку електронного урядування та цифрової трансформації державних послуг розкриті В. Гаман, О. Дем'яненко, Д. Дзундза, Ю. Єрмоленко, М. Зайцев, І. Карпушин, О. Литвинов, О. Марущак, В. Міронов, О. Олійник, В. Петренко, О. Піскун, А. Серенок, Є. Степанов, О. Соколенко, О. Тамбовцев та ін. Проблеми інформаційної безпеки та протидії дезінформації в контексті цифрової комунікації висвітлено в роботах у працях вітчизняних та зарубіжних науковців О. Бортник, В. Бобиренко, В. Брижко, В. Вівер, Т. Геблер, О. Дегтяр, Д. Дубов, Ю. Кононенко, О. Кормич, Г. Лассуелл, Л. Лессіг, В. Ліпкан, Д. Осборн, С. Пирожков, О. Потій, Н. Сидоренко, Т. Тимочко, К. Шеннон, Г. Щеглов, та ін.

Попри наявність наукових розробок з проблем цифровізації публічного управління та розвитку медіа-комунікацій, питання обґрунтування комплексного розвитку медіа-комунікативного механізму саме в контексті всеосяжної цифровізації публічного управління, з урахуванням синергії цих процесів та їхнього взаємного впливу, є недостатньо вивченими, що й обумовило вибір теми, об'єкту та предмету даного дисертаційного дослідження.

Напрацювання зазначених авторів складають теоретико-методологічну основу для проведення даного дослідження. Проте, незважаючи на досить широкий спектр досліджень з окресленої проблематики, і на сьогодні поки що відсутні праці з основою у комплексному дослідженні проблематики розвитку медіа-комунікативного механізму саме як цілісної системи в контексті динамічної цифровізації публічного управління в Україні. Зокрема, недостатньо вивченими залишаються питання інтеграції різних цифрових каналів комунікації для забезпечення ефективної взаємодії держави та суспільства, а також специфіка адаптації іноземного досвіду до національних особливостей публічного управління та інформаційного простору.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертацію виконано в межах науково-дослідної роботи «Публічне управління України в умовах глобальних можливостей і загроз» (державний реєстраційний номер 0120U105740), що розробляється кафедрою публічної політики навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Дисертантом досліджено питання значущості взаємодії інститутів громадянського суспільства та органів державної влади у сфері публічної політики.

Мета й завдання дослідження. *Метою* дисертаційної роботи є обґрунтування науково-теоретичних засад та розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення розвитку медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління.

Досягнення зазначеної мети обумовило необхідність вирішення наступних *завдань*:

Досягнення зазначеної мети обумовило необхідність вирішення наступних *завдань*:

- узагальнити науково-теоретичні підходи дослідження медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління;
- обґрунтувати сутність та структуру медіа-комунікативного механізму публічного управління в Україні;
- охарактеризувати трансформаційно-орієнтований підхід до цифровізації медіа-комунікації в публічному управлінні;
- узагальнити основні проблеми, пов'язані із сучасним станом цифровізації медіа-комунікації в системі публічного управління України, а також окреслити шляхи впровадження найкращих зарубіжних практик застосування штучного інтелекту для вдосконалення медіа-комунікативного механізму в національному управлінському контексті;
- дослідити роль законотворчості щодо правових аспектів медіа-комунікативного механізму публічного управління в Україні;

- розробити концептуальну модель розвитку медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління;
- визначити та обґрунтувати напрями вдосконалення медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління в Україні.

Об'єкт дослідження – медіа-комунікація в публічному управлінні.

Предмет дослідження – розвиток медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертаційного дослідження є розуміння методології як складної інтегральної системи, що охоплює сукупність фундаментальних та загальнотеоретичних концепцій, принципів та закономірностей, загальних та конкретних методів наукового пізнання. Для виконання поставлених завдань використано необхідну сукупність методів, а саме:

- Метод системного аналізу: застосовуватиметься для розгляду медіа-комунікативного механізму як складної, багаторівневої системи, що включає суб'єктів, об'єкти, канали, інструменти та процеси комунікації між органами публічної влади та суспільством в умовах цифровізації. Цей метод дозволить виявити внутрішні та зовнішні зв'язки, структурні елементи механізму, їхні функції та взаємодію, а також визначити фактори, що впливають на його ефективність. Системний аналіз також буде використано для дослідження впливу цифровізації на трансформацію традиційних медіа-комунікаційних процесів та виникнення нових цифрових форм взаємодії.

- Метод порівняльного аналізу: буде застосовано для зіставлення теоретичних моделей та практичних підходів до розвитку медіа-комунікативних механізмів у публічному управлінні в різних країнах світу, зокрема тих, що досягли значних успіхів у сфері електронного урядування та цифрової демократії. Порівняння національного та зарубіжного досвіду дозволить виявити кращі практики, визначити спільні тенденції та специфічні

особливості розвитку медіа-комунікації в умовах цифровізації, а також обґрунтувати можливості та доцільність їхньої адаптації в Україні.

– Структурно-функціональний метод: використовуватиметься для дослідження організаційної структури та функціональних обов'язків суб'єктів медіа-комунікативного механізму в системі публічного управління (прес-служб, відділів зв'язків з громадськістю, профільних департаментів, онлайн-платформ тощо). Цей метод дасть змогу визначити роль та місце кожного елемента в забезпеченні комунікації, їхні взаємозв'язки та ефективність виконання покладених функцій в умовах зростаючої цифрової взаємодії.

– Метод контент-аналізу: застосовуватиметься для дослідження змісту та характеру інформаційних матеріалів, що поширюються органами публічної влади через різні медіа-канали (офіційні вебсайти, соціальні мережі, онлайн-платформи, традиційні ЗМІ). Аналіз буде спрямований на виявлення ключових тем, форматів подання інформації, рівня інтерактивності, а також оцінку відповідності комунікації потребам та очікуванням суспільства в контексті цифровізації.

– Соціологічні методи (опитування, інтерв'ю, фокус-групи): використовуватимуться для збору первинної емпіричної інформації щодо оцінки громадянами ефективності існуючих медіа-комунікативних каналів та інструментів, їхніх потреб та очікувань від комунікації з органами публічної влади в цифровому середовищі. Опитування дозволять отримати кількісні дані про рівень задоволеності, довіри та залученості громадян, а інтерв'ю та фокус-групи – якісні дані про їхні думки, мотивації та бар'єри у взаємодії з державою онлайн.

– Статистичні методи: застосовуватимуться для обробки та аналізу кількісних даних, отриманих в результаті соціологічних досліджень та контент-аналізу. Статистичні методи дозволять виявити закономірності, тенденції та кореляційні зв'язки між різними показниками, що характеризують розвиток медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації.

– Абстрактно-логічний метод: використовуватиметься на завершальному етапі дослідження для узагальнення отриманих результатів, формулювання висновків та розробки практичних рекомендацій щодо вдосконалення медіа-комунікативного механізму в системі публічного управління в умовах цифровізації. Цей метод також сприятиме побудові теоретичних узагальнень та розробці концептуальних моделей.

Застосування зазначеної сукупності методів дослідження забезпечить комплексний та всебічний аналіз проблематики розвитку медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління, що сприятиме досягненню поставленої мети та вирішенню дослідницьких завдань.

Нормативною основою дисертаційного дослідження є Конституція України, документи міжнародних універсальних організацій, закони України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, а також нормативно-правові акти, які в сукупності норм регулюють питання законотворчості та законопроектної діяльності.

Наукова новизна одержаних результатів. Отримані в дисертаційному дослідженні наукові положення та висновки відрізняються від існуючих розробок у сфері розвитку медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління.

Наукова новизна дисертаційного дослідження розкривається у таких положеннях:

у перше:

Запропоновано й обґрунтовано трирівневу концептуальну модель розвитку медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління, яка характеризується синергетичною єдністю інституційного, інформаційно-технологічного та медіа-психологічного рівнів. Ці рівні охоплюють комплекс складових медіа-комунікативного механізму: нормативно-правову, адміністративно-організаційну, складову інформаційно-комунікаційних технологій та штучного інтелекту, інформаційну, соціально-

психологічну та мотиваційну. Характер складових формує розвиток медіа-комунікативного механізму публічного управління й передбачає доопрацювання чинної нормативно-правової бази, інституалізацію розвитку медіа-комунікації в умовах цифровізації публічного управління й оновлення соціально-психологічних та мотиваційних технологій формування цифрової грамотності громадян, культури онлайн-взаємодії з органами влади та активної участі суспільства в цифровому комунікаційному процесі.

удосконалено:

- трансформаційно-орієнтований підхід до цифровізації медіа-комунікації в публічному управлінні України, шляхом обґрунтування зміни у формах, каналах і швидкості комунікації між органами влади та суспільством, інтерактивної взаємодії та залучення громадян, що передбачає в системі державних заходів її реалізації врахування, по-перше, розширення спектру комунікаційних інструментів за рахунок онлайн-платформ та соціальних мереж; по-друге, підвищення рівня оперативності та підсилення адресності інформаційного обміну; по-третє, зміщення акценту на двосторонню комунікацію та електронну участь;

- наукове розуміння сутності та структури медіа-комунікативного механізму, що охоплює такі його складові, як нормативно-правова, адміністративно-організаційна, інформаційно-комунікаційних технологій та штучного інтелекту, соціально-психологічна та мотиваційна і вирізняється виокремленням ключових показників їх дієвості з урахуванням, по-перше, об'єктивних (пов'язаних із діяльністю органів публічного управління) та суб'єктивних (пов'язаних з особливостями формальних та змістовних характеристик комунікації суб'єктів в контексті цифровізації публічного управління) його чинників, по-друге, варіативності форм розвитку цифровізації медіа комунікації в публічному управлінні на інституційному, інформаційно-технологічному та медіа-комунікаційному рівнях;

дістали подальшого розвитку:

- аналіз ключових проблем сучасного стану розвитку медіа-комунікативного механізму в умовах цифровізації публічного управління в Україні. Виокремлено такі негативні чинники, як фрагментарність нормативно-правового регулювання, недостатнє організаційне забезпечення, а також панування бюрократичної моделі медіа-комунікації, що ускладнює ефективну взаємодію між владою та суспільством. Усунення вказаних недоліків вимагає впровадження провідних зарубіжних практик використання штучного інтелекту з одночасним урахуванням етичних, правових та безпекових аспектів його застосування, а також розробки сучасних регуляторних рамок і стандартів публічної комунікації;

- понятійно-категоріальний апарат у межах науки публічного управління шляхом конкретизації змісту поняття «медіа-комунікативний механізм у контексті цифровізації публічного управління». Його специфіка полягає у поєднанні багатовимірних форм публічного управління з інституційними, інформаційно-технологічними та медіа-психологічними складовими, що визначає комплексний характер функціонування зазначеного механізму;

- шляхи вдосконалення медіа-комунікативного механізму в умовах цифрової трансформації, які враховують багатофакторну природу інституційних, інформаційно-технологічних та психологічних аспектів. До ключових напрямів модернізації віднесено: активне впровадження інноваційних інформаційних та медіа-психологічних технологій; розвиток цифрових компетентностей, медіа-грамотності серед громадян і службовців; створення нормативно-правових стандартів у сфері цифрової комунікації; застосування штучного інтелекту для оптимізації публічної взаємодії; впровадження мотиваційних програм і навчальних курсів; розширення інструментів залучення громадян до цифрової участі; підвищення довіри до цифрових каналів спілкування з органами влади; а також забезпечення відкритості, прозорості та підзвітності публічного управління.

Практичне значення одержаних результатів. Основні висновки, розроблені методичні рекомендації та практичні пропозиції можуть бути безпосередньо застосовані:

- органами державної влади та місцевого самоврядування: для вдосконалення стратегій комунікації з громадянами через цифрові канали, підвищення ефективності інформування про діяльність, послуги та прийняті рішення. Результати дослідження можуть слугувати основою для розробки та впровадження нових цифрових інструментів залучення громадськості до процесів прийняття управлінських рішень, налагодження зворотного зв'язку та оперативного реагування на суспільні запити;

- прес-службами та відділами зв'язків з громадськістю органів публічної влади: для оптимізації використання соціальних мереж, офіційних вебсайтів, онлайн-платформ та інших цифрових інструментів комунікації з метою формування позитивного іміджу державних інституцій, підвищення рівня довіри населення та протидії дезінформації в цифровому просторі. Розроблені методичні рекомендації можуть бути використані для підвищення якості контенту, рівня інтерактивності та оперативності комунікації;

- навчальними закладами, що здійснюють підготовку фахівців у сфері публічного управління та комунікацій: розроблені теоретичні положення та практичні кейси можуть бути включені до навчальних програм та курсів для поглибленого вивчення особливостей медіа-комунікацій в умовах цифровізації, формування у майбутніх фахівців необхідних компетентностей для ефективної взаємодії з суспільством у цифровому середовищі;

- громадськими організаціями та інститутами громадянського суспільства: для підвищення рівня своєї взаємодії з органами публічної влади через цифрові канали, здійснення ефективного громадського контролю, ініціювання публічних дискусій та впливу на процеси прийняття управлінських рішень в онлайн-форматі. Результати дослідження можуть

допомогти у розробці стратегій адвокації та комунікаційних кампаній в цифровому просторі;

– розробниками програмного забезпечення та цифрових платформ для публічного управління: висновки дослідження можуть бути використані при створенні та вдосконаленні цифрових інструментів, спрямованих на оптимізацію комунікації між державою та суспільством, забезпечення їхньої зручності, доступності та функціональності.

Таким чином, практична цінність дисертаційного дослідження полягає у його здатності сприяти якісному розвитку медіа-комунікативного механізму в системі публічного управління в умовах цифровізації, що, в свою чергу, сприятиме підвищенню ефективності публічного управління, зміцненню демократичних засад, посиленню взаємної довіри та партнерства між державою та суспільством. Отримані результати мають потенціал для безпосереднього впровадження в практику діяльності органів публічної влади, освітній процес та діяльність інститутів громадянського суспільства.

Запропоновані в дисертації положення, висновки та рекомендації мають практичне значення й адресну спрямованість, що підтверджують відповідні довідки про впровадження результатів дослідження. Основні положення й висновки дисертації також можуть використовуватися фахівцями під час підготовки підручників і навчальних посібників, у процесі опрацювання навчально-методичних комплексів та викладання навчальних дисциплін зі спорідненою тематикою, створення навчально-методичної літератури.

Особистий внесок здобувача. Теоретичні положення та розробки в межах дослідження, зокрема ті, що характеризують його наукову новизну та практичне значення результатів, отримані автором особисто.

Апробація результатів дисертації. Основні результати дисертаційного дослідження було оприлюднено на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, конгресах, а саме: «Публічне управління XXI століття: погляд у майбутнє» (м. Харків, 21 квітня 2021 р.); «Порівняльне публічне управління та адміністрування» (м. Одеса, 28 травня 2021 р.);

«Науково-методологічні аспекти підвищення якості підготовки фахівців в умовах діджиталізації та інтеграції в міжнародний освітній простір» (м. Харків, 10 червня 2022 р.); «Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика» (м. Запоріжжя, 22 листопада 2022 р.); «Публічне управління: український вимір» (м. Харків, 7 грудня, 2022 р.); «Публічне управління XXI століття: особливості воєнного і післявоєнного періодів» (м. Харків, 27 квітня 2023 р.); «Освіта і наука у сфері національної безпеки: проблеми та пріоритети розвитку» (м. Острогоз, 17 травня 2024 р.), «Публічне управління XXI століття: нові виклики і трансформації в умовах війни» (м. Харків, 24 травня 2024 р.).

Публікації. Основні положення дисертації викладено у 13 наукових працях, у тому числі в 5 статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях з державного управління, та 8 тезах доповідей у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 4,1 друкованих аркушів.

Структура й обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (202 найменування), додатків. Загальний обсяг дисертації – 215 сторінок, з них 190 сторінок – основний текст, список використаних джерел – 202 найменування на 21 сторінці.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ МЕДІА-КОМУНІКАТИВНОГО МЕХАНІЗМУ В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

1.1 Теоретичні підходи дослідження медіа-комунікативного механізму публічного управління

Сучасний розвиток суспільства та прогрес у сфері комунікацій зумовили глибокі зміни у способах взаємодії між різними суб'єктами – як на рівні міжособистісного спілкування, так і у форматі «громадяни – організації» та «організації – організації». Традиційно комунікативна парадигма публічного управління вважалася відносно стабільною, з чітко визначеною логікою дій, що не піддається випадковим впливам. Однак тривалий період соціально-економічної та політичної нестабільності в Україні актуалізував потребу в стабільному інформаційному середовищі, яке здатне не лише врівноважити суспільні настрої, а й суттєво трансформувати механізми публічної комунікації.

У контексті гібридних та інформаційних загроз, що посилюються в останні роки, інформаційна політика держави набула надзвичайної ваги як інструмент взаємодії з громадськістю та засіб протидії зовнішнім деструктивним впливам. Обмеження доступу до платформ, що поширюють антиукраїнські наративи, боротьба з мовою ворожнечі у ЗМІ, а також інші інформаційні виклики змусили переглянути значення медіа-комунікативної складової державної інформаційної політики. Саме вона має стати потужним стабілізуючим чинником у сучасному суспільстві, що активно занурюється в цифрову реальність [60, С. 122-126].

У цьому контексті впровадження медіа-комунікативного механізму у систему публічного управління набуває стратегічного значення. Для країн, які

перебувають у стані глибоких змін у соціально-економічних і культурних вимірах, доступ до глобального інформаційного середовища стає ключовим фактором, що визначає безпеку, політичну та економічну стійкість. Процеси глобалізації, що неминуче охоплюють інформаційний простір, радикально змінюють традиційні державні інститути, розмивають національні кордони і водночас зменшують здатність держави контролювати потоки інформації та засоби її поширення. У цьому сенсі поняття «інформаційна територія держави» набуває умовного значення, адже в умовах цифрової епохи жодна країна не здатна повністю обмежити надходження контенту із зовнішніх джерел, зокрема через супутникові канали та глобальні цифрові платформи. Сучасна держава, за посередництвом регулюючих органів, може лише контролювати наземну ефірну та кабельну трансляцію на своїй території [31].

В епоху цифровізації та глобалізації медіа-комунікативний механізм відіграє ключову роль у забезпеченні прозорості, підзвітності та інтерактивності публічного управління. Він стає інструментом формування довіри, консолідації суспільства та адаптації управлінських структур до викликів сучасного інформаційного простору. Оскільки медіа-комунікації є багаторівневим та міждисциплінарним явищем, теоретичні підходи до їхнього дослідження охоплюють комплексні аспекти. Вони базуються на концепціях комунікаційних, соціологічних, політичних, управлінських та інформаційних наук, що дозволяє аналізувати як змістовну, так і технологічну складову комунікативних процесів у публічному управлінні.

Згідно сформованими нами визначення публічне управління – це діяльність державних органів, місцевого самоврядування, приватного сектору та громадянського суспільства, спрямована на формування та реалізацію управлінських рішень суспільного значення. Воно поєднує процес колективного прийняття стратегічних рішень, ефективного використання ресурсів і забезпечення прав та свобод громадян через принципи відкритості, прозорості та громадського контролю.

Вважаємо, що до основних структурних складових медіа-комунікативного механізму публічного управління належать наступні:

- Суб'єкти комунікації (органи державної влади, ЗМІ, громадські організації, експертне середовище, громадяни);
- Засоби комунікації (традиційні медіа, соціальні мережі, офіційні вебпортали, прес-конференції, брифінги, штучний інтелект, алгоритмічні системи обробки інформації);
- Форми комунікації (одностороння та двостороння комунікація, зворотний зв'язок, краудсорсинг, дезінформація, маніпулятивні технології).

Теоретичні засади медіа-комунікацій пройшли довгий шлях еволюції, починаючи від класичних теорій масової комунікації до сучасних концепцій цифрової демократії та штучного інтелекту. Науковці досліджували, як медіа впливають на суспільство, які механізми забезпечують їхню ефективність та яким чином змінюється комунікація у зв'язку з технологічним прогресом.

Перші систематизовані підходи до вивчення медіа-комунікацій з'явилися у першій половині XX століття. Зокрема, Гарольд Лассуелл запропонував лінійну модель комунікації, яка розглядає процес передачі інформації через п'ять основних елементів [175]:

1. Хто? (комунікатор);
2. Що? (повідомлення);
3. Яким каналом? (засіб комунікації);
4. Кому? (аудиторія);
5. З яким ефектом? (результат комунікації).

Ця модель була ключовою для розуміння впливу медіа на масову свідомість і стала основою для подальших досліджень у сфері соціальних комунікацій.

Також зробив значний внесок у розвиток теорії масової комунікації Пауль Лазарсфельд, запропонувавши концепцію двоступеневого потоку комунікації (Two-Step Flow of Communication). Вона ґрунтується на

емпіричних дослідженнях впливу медіа на громадську думку та виборчу поведінку, зокрема під час президентських виборів у США 1940 року [171].

Згідно з цією концепцією, інформація не передається безпосередньо від мас-медіа до широкої аудиторії. Натомість вона проходить через «лідерів думок» – впливових осіб, які активно споживають медійний контент, аналізують його та адаптують відповідно до власних уявлень і переконань. Ці люди відіграють ключову роль у формуванні суспільної думки, оскільки вони ретранслюють отриману інформацію, надаючи їй додаткову інтерпретацію та контекст, що робить її більш зрозумілою та переконливою для інших членів соціальної групи.

Основні положення двоступеневого потоку комунікації [177]:

1. Медіа не здійснюють прямий вплив на масову аудиторію – на відміну від ранніх теорій, таких як «гіподермічна голка» (hypodermic needle model), що припускали безпосереднє і потужне маніпулювання масами через медіа, Лазарсфельд довів, що люди рідко змінюють свою думку виключно під впливом журналістських матеріалів або політичної агітації.
2. Лідери думок є посередниками між медіа та суспільством – вони аналізують і поширюють інформацію у своїх соціальних колах, впливаючи на думки та поведінку своїх знайомих, друзів, родичів чи підлеглих.
3. Вплив соціального середовища – люди схильні більше довіряти особистим рекомендаціям та думкам авторитетних для них осіб, а не безпосередньо журналістським матеріалам чи офіційним повідомленням.
4. Динамічний характер лідерства думок – лідери думок можуть змінюватися залежно від тематики. Одна людина може бути впливовою в політичних питаннях, інша – у питаннях моди чи технологій.

Теорія двоступеневого потоку комунікації змінила уявлення про роль медіа у формуванні громадської думки. Вона довела, що вплив медіа є опосередкованим і залежить від соціальної структури суспільства. Ця концепція стала основою для подальших досліджень у сферах:

- Політичної комунікації – під час передвиборчих кампаній політики та партії активно працюють із лідерами думок, включаючи блогерів, журналістів, громадських діячів та впливових осіб у соціальних мережах.

- Соціальної психології – вивчення механізмів соціального впливу та групової динаміки підтвердило важливість посередників у поширенні інформації та формуванні суспільних настроїв.

- Маркетингу та реклами – сучасні бренди активно залучають інфлюенсерів, які, подібно до класичних лідерів думок, допомагають донести рекламні меседжі до аудиторії більш ефективно, ніж традиційна реклама [177].

У цифрову епоху концепція Лазарсфельда отримала новий розвиток через феномен «багатоступеневого потоку комунікації», де інформація поширюється не лише через традиційні медіа, а й через численні онлайн-спільноти, соціальні мережі та цифрові платформи. У цьому контексті роль лідерів думок відіграють блогери, експерти, публічні інтелектуали та навіть алгоритми персоналізованого контенту.

Теорія двоступеневого потоку комунікації Пауля Лазарсфельда значною мірою змінила розуміння процесів поширення інформації в суспільстві. Вона довела, що вплив медіа є більш складним, ніж вважалося раніше, та що ключову роль у формуванні громадської думки відіграють не тільки журналісти й офіційні джерела, але й посередники – лідери думок. Сьогодні ця концепція залишається актуальною, особливо у контексті цифрових комунікацій та соціальних медіа, які значно розширили можливості для формування нових комунікаційних потоків у сучасному інформаційному суспільстві.

У другій половині XX століття розвиток комунікаційних підходів зазнав суттєвих трансформацій під впливом наукового прогресу, технологічних інновацій та суспільно-політичних змін. Формування інформаційного суспільства, поява нових медіа та зростання ролі масової комунікації в управлінні, політиці та соціальному житті сприяли еволюції теоретичних підходів до аналізу комунікаційних процесів. У цей період відбувається

перехід від лінійних моделей комунікації до більш складних, інтерактивних та багатоканальних концепцій, що враховують роль аудиторії, зворотного зв'язку, соціального контексту та впливу медіа на суспільство.

Теорія культивуації (Cultivation Theory), розроблена американським дослідником масових комунікацій Джорджем Гербнером у 1960–1970-х роках, пояснює довгостроковий вплив медіа, зокрема телебачення, на формування сприйняття реальності в аудиторії [163].

Основні положення теорії:

1. Когнітивне формування реальності. Гербнер стверджував, що регулярний перегляд телевізійного контенту, особливо розважальних програм, поступово формує у глядачів сприйняття світу, яке відповідає медійним образам, а не реальним фактам.

2. Ефект «важких» та «легких» глядачів. Вчений поділяв аудиторію на «легких» (які дивляться телевізор помірковано) та «важких» (які споживають медіаконтент у великих обсягах). Саме «важкі» глядачі більшою мірою піддаються ефекту культивуації та сприймають телевізійну картину світу як реальну.

3. Синдром «злого світу». Один із ключових наслідків культивуації – тенденція людей, які споживають багато медійного контенту, сприймати світ як більш жорстокий, небезпечний і агресивний, ніж він є насправді. Це пояснюється тим, що у телепрограмах та новинах часто домінують сцени насильства, криміналу та конфліктів [164].

Теорія культивуації має важливе значення для аналізу впливу медіа, особливо в сучасному цифровому середовищі, де окрім телебачення значну роль відіграють соціальні мережі та онлайн-платформи. Вона використовується у вивченні впливу медіа на громадську думку, політичні уподобання, соціальні страхи та культурні цінності.

Сьогодні теорія Гербнера розширюється в контексті нових медіа, зокрема досліджень алгоритмів персоналізованого контенту, який може

сприяти ще більшій культивуації певних поглядів, зокрема через соціальні мережі та штучний інтелект.

Теорія порядку денного (Agenda-Setting Theory), розроблена американськими дослідниками Максом МакКомбсом та Дональдом Шоу у 1972 році, пояснює, як медіа впливають на суспільні пріоритети, визначаючи, які теми є важливими для громадськості [182].

Основні положення теорії:

1. Медіа не говорять нам, що думати, але говорять, про що думати. Головна ідея теорії полягає в тому, що засоби масової інформації не нав'язують аудиторії конкретні погляди, але впливають на її сприйняття важливості певних питань. Теми, які частіше з'являються в новинах, стають більш значущими для громадськості.

2. Пріоритизація інформації.

Чим більше уваги медіа приділяють певній події, тим вищі шанси, що громадськість почне вважати цю подію актуальною та важливою. Наприклад, якщо ЗМІ активно висвітлюють економічну кризу, громадяни починають сприймати економіку як головну проблему, навіть якщо насправді інші питання є більш нагальними.

3. Два рівні порядку денного.

- Перший рівень – медіа визначають, які теми є важливими для суспільства.

- Другий рівень – медіа впливають на те, як саме люди думають про ці теми, акцентуючи увагу на певних аспектах (фреймінг) [182, С. 176-187.].

МакКомбс і Шоу підтвердили свою теорію в дослідженні президентської кампанії 1968 року в США. Вони виявили, що теми, які найчастіше з'являлися в ЗМІ, відповідали тим, які виборці вважали найважливішими у суспільному житті.

Подальші дослідження розширили теорію, включивши поняття «перенесення порядку денного», яке пояснює, як медіа впливають не лише на суспільну думку загалом, а й на політиків та державні рішення.

З розвитком цифрових технологій та соціальних мереж теорія порядку денного отримала нове значення. Сьогодні традиційні ЗМІ більше не є єдиними «воротарями» інформації – алгоритми соціальних мереж, штучний інтелект та персоналізовані новини формують унікальні порядки денного для різних аудиторій. Це веде до появи інформаційних бульбашок, де люди отримують лише ті новини, які відповідають їхнім інтересам та поглядам.

Теорія порядку денного МакКомбса і Шоу залишається однією з ключових концепцій у дослідженнях масових комунікацій та політичної журналістики. Вона допомагає пояснити, як медіа впливають на суспільні пріоритети та політичні процеси, а також як цифрові технології змінюють механізми формування інформаційного порядку денного в сучасному світі.

Теорія «спіралі мовчання» була запропонована німецькою дослідницею Елізабет Ноель-Нойман у 1974 році. Вона пояснює, як суспільна думка впливає на поведінку індивідів, змушуючи їх або відкрито висловлювати свої погляди, або, навпаки, замовчувати їх, якщо вони не відповідають панівним тенденціям [187].

Основні положення теорії:

1. Страх соціальної ізоляції – люди бояться залишитися в меншості, оскільки це може призвести до їхньої соціальної маргіналізації.
2. Роль медіа – засоби масової інформації відіграють ключову роль у формуванні домінантних точок зору, визначаючи, які теми є важливими та які погляди слід підтримувати.
3. Динаміка «спіралі мовчання» – якщо людина вважає, що її погляд є менш популярним, вона починає мовчати, що, своєю чергою, ще більше зміцнює домінантну позицію інших думок у суспільстві.
4. Самозміцнення суспільної думки – ті, хто відчувають підтримку своїх поглядів у суспільстві, висловлюються все активніше, тоді як ті, чий погляд не відповідає загальноприйнятим, усе більше мовчать [187].

Теорія «спіралі мовчання» допомагає зрозуміти, як формується суспільна думка та як інформаційні кампанії можуть впливати на поведінку

громадян. У сфері публічного управління вона актуальна для вивчення політичної комунікації, впливу мас-медіа на громадську думку та механізмів підтримки чи пригнічення певних політичних наративів.

Особливо важливим є застосування цієї теорії в умовах цифрових технологій, де соціальні мережі відіграють роль каталізатора поширення поглядів, а алгоритми можуть підсилювати або, навпаки, пригнічувати певні точки зору.

У XXI столітті цифрові технології стали невід'ємною частиною демократичних процесів, змінюючи способи комунікації між громадянами, урядами та медіа. Зростання доступу до інформації, можливість вільного висловлення думок у соціальних мережах та використання великих даних для ухвалення управлінських рішень формують нові підходи до публічного управління. У цьому контексті штучний інтелект відіграє ключову роль, оптимізуючи комунікаційні процеси, аналізуючи суспільні настрої та навіть прогножуючи політичні тренди. Однак водночас виникають виклики, пов'язані з етичними аспектами використання штучного інтелекту, захистом персональних даних та інформаційною безпекою. Все це призвело до появи нових концепцій, які розглянемо далі.

Цифрова демократія — це модель політичної участі громадян, що використовує цифрові технології для покращення демократичних процесів, зокрема для забезпечення прозорості, підзвітності та залучення суспільства до ухвалення рішень. Вона базується на принципах відкритого уряду, електронного голосування, цифрової петиційної системи, доступу до публічної інформації та інтерактивної взаємодії між владою та громадянами [157]:

1. Розширення громадянської участі – завдяки соціальним мережам, онлайн-форумам та петиційним платформам громадяни можуть впливати на державну політику без фізичної присутності на виборах чи зборах.
2. Підвищення прозорості влади – урядові портали з відкритими даними дозволяють контролювати діяльність посадовців і бюджетні витрати.

3. Швидкість та ефективність комунікації – цифрові інструменти забезпечують оперативний зворотний зв'язок між владою і суспільством, що особливо важливо у кризових ситуаціях.

4. Електронне голосування – дозволяє спрощувати виборчий процес, підвищувати явку виборців та мінімізувати ризики фальсифікацій.

Попри численні переваги, цифрова демократія стикається з низкою викликів:

- Кібербезпека – зростає ризик кібератак, зламу електронних систем голосування та маніпуляції інформацією.
- Дезінформація та фейкові новини – алгоритми соціальних мереж можуть сприяти поширенню упередженого чи неправдивого контенту, що впливає на суспільну думку.
- Цифровий розрив – нерівномірний доступ до Інтернету та цифрових технологій серед населення може створювати бар'єри для повноцінної участі у демократичних процесах.
- Можливість маніпуляцій та цензури – авторитарні режими можуть використовувати цифрові інструменти для спостереження за громадянами, контролю за інформацією та обмеження свободи слова [157].

Штучний інтелект відіграє дедалі більшу роль у цифровій демократії, допомагаючи аналізувати суспільні настрої, виявляти фейкові новини, автоматизувати управлінські процеси та прогнозувати політичні тенденції. Однак його використання має бути етичним та відповідальним, щоб уникнути маніпуляцій та порушення прав громадян [149].

Цифрова демократія відкриває широкі можливості для залучення громадян до управління державою, підвищення прозорості влади та покращення комунікації між суспільством і урядом. Проте її ефективність залежить від рівня цифрової грамотності населення, забезпечення кібербезпеки та розробки механізмів протидії дезінформації.

Алгоритмічні комунікації — це процеси передачі, обробки та поширення інформації, що здійснюються за допомогою алгоритмів, зокрема

штучного інтелекту (ШІ) та автоматизованих систем. Вони відіграють ключову роль у сучасному цифровому суспільстві, оскільки алгоритми визначають, яку інформацію користувачі отримують у соціальних мережах, пошукових системах і медіаплатформах [165].

Основні аспекти алгоритмічних комунікацій

1. Автоматизація інформаційних потоків. Алгоритми, особливо ті, що використовують машинне навчання, аналізують великі обсяги даних та приймають рішення щодо персоналізованої подачі інформації. Це дозволяє ефективно сортувати контент, проте водночас може призводити до інформаційних бульбашок (filter bubbles) та ефекту резонансної камери (echo chambers).

2. Вплив на суспільну думку. Алгоритмічні системи здатні формувати порядок денний у медіа, впливати на громадську думку та навіть маніпулювати політичними процесами. Наприклад, алгоритми соціальних мереж часто підсилюють емоційно забарвлений контент, що може сприяти радикалізації поглядів.

3. Етичні виклики та регулювання. Використання алгоритмів у комунікаціях піднімає питання прозорості, відповідальності та регулювання. Як саме алгоритми ухвалюють рішення? Чи можуть вони порушувати права людини, наприклад, через дискримінацію чи цензуру? Уряди та міжнародні організації працюють над створенням політик для врегулювання алгоритмічного впливу на медіапростір [185].

У сфері публічного управління алгоритми можуть сприяти оптимізації процесів прийняття рішень, розподілу державних ресурсів і прогнозуванню суспільних настроїв. Однак їх використання також потребує належного контролю, щоб уникнути маніпуляцій і дезінформації.

Тепер перейдемо до розгляду впливу соціальних мереж та Big Data на комунікації та публічне управління.

Сучасні соціальні мережі та технології Big Data кардинально змінили процеси комунікації, управління інформацією та взаємодії між державою,

бізнесом і громадянами. Вони сприяють швидкому поширенню даних, персоналізації контенту та формуванню суспільної думки, але водночас несуть виклики, пов'язані з дезінформацією, маніпуляціями та етичними питаннями.

Соціальні мережі (Facebook, Twitter/X, Instagram, TikTok, LinkedIn тощо) стали ключовими платформами для комунікації як на індивідуальному, так і на глобальному рівні. Вони виконують кілька основних функцій:

- Оперативне інформування: новини та події поширюються у реальному часі, що робить соціальні медіа важливим джерелом інформації.
- Формування громадської думки: алгоритми соціальних платформ визначають, які новини та дописи будуть видимими для користувачів, що впливає на їхні погляди та рішення.
- Політична мобілізація: соціальні мережі використовуються для організації протестів, політичних кампаній та громадських ініціатив.
- Цифрова дипломатія: уряди та міжнародні організації застосовують соцмережі для ведення комунікації, поширення офіційних повідомлень та взаємодії з громадянами [185].

Технології Big Data передбачають обробку величезних обсягів інформації, отриманої з різних джерел (соцмереж, пошукових систем, мобільних додатків, державних реєстрів тощо). Вони відкривають нові можливості для прогнозування суспільних процесів, управління ризиками та розробки ефективної політики.

Основні сфери застосування Big Data у публічному управлінні:

1. Аналіз суспільних настроїв – за допомогою аналізу даних із соцмереж уряди можуть відстежувати громадську думку, прогнозувати можливі кризи та реагувати на них у реальному часі.
2. Оптимізація управлінських рішень – дані використовуються для покращення ефективності державних послуг, виявлення корупційних схем та розподілу ресурсів.

3. Цифрова безпека – аналіз великих даних допомагає виявляти дезінформацію, бот-мережі та кібератаки, що загрожують інформаційній безпеці держави [154].

Попри всі переваги, активне використання соціальних мереж та Big Data пов'язане з низкою викликів: маніпуляція даними – алгоритми можуть створювати «інформаційні бульбашки», що обмежують доступ до альтернативних думок; проблеми конфіденційності – збирання та аналіз персональних даних користувачів викликає питання щодо дотримання права на приватність; дезінформація та фейкові новини – швидке поширення неправдивих даних може мати серйозні політичні та соціальні наслідки.

Соціальні мережі та Big Data є потужними інструментами, що змінюють комунікаційний ландшафт та методи публічного управління. Вони відкривають нові можливості для покращення взаємодії між державою та суспільством, але потребують ефективного регулювання, щоб уникнути зловживань та забезпечити прозорість інформаційних процесів.

Еволюція медіа-комунікаційного механізму публічного управління демонструє, що його розвиток нерозривно пов'язаний із технологічними змінами та суспільними трансформаціями. Від класичних моделей масової комунікації до цифрової демократії та алгоритмічного управління інформаційними потоками – кожен етап має свої особливості та виклики. Сучасний підхід до дослідження медіа-комунікацій включає міждисциплінарний аналіз, що охоплює політичні науки, соціологію, психологію, управління та інформаційні технології. Таким чином, у XXI столітті медіа-комунікації відіграють центральну роль у публічному управлінні, визначаючи політичний порядок денний, мобілізуючи громадськість та забезпечуючи ефективну взаємодію між державою, суспільством і глобальним інформаційним простором.

Отже, проаналізувавши все вищезазначене можемо сформулювати ключові етапи еволюції розвитку комунікаційних підходів:

- Моделі «гіпотетичної голки» та «ефекту мінімального впливу» (30-50-ті рр. XX ст.);
- Моделі двоетапного потоку комунікації (Лазарсфельд, Берельсон, Годе, 1948);
- Інтерактивні комунікаційні моделі (Шеннон і Вівер, 1949); Теорія порядку денного (agenda-setting) (МакКомбс і Шоу, 1972);
- Цифрові та алгоритмічні комунікації (з 2000-х років).

Перейдемо до визначення основних теоретичних підходів до дослідження медіа-комунікаційного механізму публічного управління. Ефективна комунікація між владою, громадянським суспільством і медіа є ключовим фактором забезпечення прозорості, підзвітності та громадської участі в управлінських процесах. Розгляд цього механізму спирається на різні теоретичні підходи, які дозволяють аналізувати медіа-комунікації з точки зору їхнього впливу на суспільство, політичні процеси, управлінські рішення та формування громадської думки. Розгляд основних теоретичних концепцій допомагає глибше зрозуміти закономірності функціонування медіа у сфері публічного управління та їхню роль у демократичних процесах. Спираючись на широку варіативність теоретичних підходів до розгляду механізмів публічного управління ми в рамках дисертаційного дослідження виокремили п'ять найважливіших, на наш погляд, й представили їх у таблиці 1.1 з подальшим більш ширшим описом та розглядом.

Отже, тепер окремо розглянемо кожен з представлених підходів окремо й більш детально.

Комунікативний підхід є одним із ключових у дослідженні медіа-комунікативного механізму публічного управління. Він базується на вивченні процесів взаємодії між владою, громадськістю, засобами масової інформації та цифровими платформами, що забезпечують поширення інформації, формування суспільної думки та зворотний зв'язок.

Таблиця 1.1.

Основні теоретичні підходи дослідження медіа-комунікативного
механізму публічного управління

Підхід	Опис	Ключові аспекти
Комунікативний підхід	Базується на дослідженні процесів інформаційної взаємодії, ролі медіа у формуванні громадської думки та легітимності державної влади	• Стратегії комунікації державних органів; • Теорія комунікативної дії; • Державний брендинг та репутаційний менеджмент;
Кібернетичний підхід	Розглядає медіа-комунікацію через призму інформаційних технологій, штучного інтелекту, соціальних медіа та алгоритмічного управління	• Використання великих даних (big data) для прогнозування громадської думки; • Автоматизовані комунікаційні системи у державному управлінні; • Соціальні мережі як інструмент мобілізації громадян
Політологічний підхід	Аналізує медіа-комунікацію в контексті державної політики, впливу на суспільні настрої, політичної агітації та пропаганди	• «Спіраль мовчання» (Е. Ноель-Нойманн); • «Фреймінг» (Е. Гоффман); • Політична комунікація та маніпулятивні технології
Соціологічний підхід	Визначає вплив медіа-комунікацій на соціальну поведінку, формування суспільних норм та ідентичності	• Соціальна роль медіа в демократичних процесах; • Формування колективної пам'яті через медіа; • Інформаційна нерівність та цифровий розрив
Криза-комунікативний підхід	Досліджує особливості медіа-комунікацій під час кризових ситуацій, інформаційних війн та надзвичайних подій	• Оперативність і стратегія кризових комунікацій; • Управління громадською думкою та запобігання паніці; • Роль прозорості та довіри у кризових комунікаціях

Основні положення комунікативного підходу.

1. Медіа як посередник між владою та суспільством. Відповідно до цього підходу, ЗМІ та цифрові комунікаційні платформи виконують функцію передавача інформації від державних інституцій до громадян і навпаки. Вони забезпечують не лише односторонню передачу повідомлень, а й двосторонній зв'язок, що сприяє участі громадськості в ухваленні управлінських рішень.

2. Інформаційні потоки та їхній вплив на публічне управління. Комунікативний підхід розглядає інформаційні потоки як інструмент впливу на державну політику та механізм легітимації управлінських рішень. Через медіа формуються певні пріоритети суспільного розвитку, визначається політичний порядок денний та забезпечується суспільний контроль за владою.

3. Динаміка медіа-комунікацій у цифрову епоху. У сучасному інформаційному середовищі комунікативний підхід враховує трансформацію традиційних ЗМІ, появу нових медіа та активне використання соціальних мереж і платформ для громадського діалогу. Штучний інтелект та алгоритмічні технології відіграють важливу роль у персоналізації комунікаційних стратегій держави, що змінює характер публічних комунікацій та їхній вплив на соціально-політичні процеси [123; 130].

Комунікативний підхід дозволяє аналізувати ефективність взаємодії державних органів з громадянами через медіа, оцінювати якість інформаційної політики та прогнозувати комунікаційні ризики, зокрема в кризових ситуаціях. Він також сприяє формуванню стратегій кризових комунікацій, запобіганню дезінформації та забезпеченню стійкості державних інститутів у сучасному інформаційному просторі.

Таким чином, застосування комунікативного підходу в дослідженні медіа-комунікаційного механізму публічного управління дозволяє комплексно оцінити роль комунікаційних процесів у державному управлінні, розробити ефективні механізми зворотного зв'язку з громадянами та підвищити рівень довіри до органів влади.

Кібернетичний підхід у дослідженні медіа-комунікативного механізму публічного управління базується на розумінні комунікації як процесу передавання, обробки та зворотного зв'язку інформації між різними суб'єктами управління. Його теоретичні основи були закладені Норбертом Вінером, який сформулював основні принципи кібернетики як науки про управління та зв'язок у системах різного рівня – від технічних до соціальних.

Застосування кібернетичного підходу в публічному управлінні дозволяє розглядати медіа-комунікаційні процеси як цілісну систему, яка функціонує за принципами регулювання та коригування інформаційних потоків. Відповідно до цього підходу, ефективність комунікації визначається:

- Каналом передачі інформації – засобами масової інформації, соціальними мережами, офіційними ресурсами державних органів, прямими комунікаціями з громадськістю;
- Зворотним зв'язком – реакцією суспільства на управлінські рішення та повідомлення, що дозволяє коригувати політичні та управлінські стратегії;
- Шумами та перешкодами – дезінформацією, маніпуляціями, технічними або психологічними бар'єрами, що можуть спотворювати комунікаційний процес [7].

Основні принципи кібернетичного підходу у медіа-комунікаціях публічного управління:

1. Системність – інформаційні потоки розглядаються як частина загальної системи управління, де медіа є ключовими каналами взаємодії держави з суспільством.
2. Зворотний зв'язок – управлінські рішення коригуються відповідно до реакції громадськості, що підвищує ефективність публічного управління.
3. Автоматизація та алгоритмічність – застосування сучасних цифрових технологій для аналізу громадської думки, обробки великих обсягів даних (Big Data) та прогнозування комунікаційних стратегій.

4. Інформаційна безпека – боротьба з дезінформацією та кіберзагрозами, що можуть впливати на ефективність комунікації та формування суспільної думки [42].

Завдяки цьому підходу медіа-комунікаційний механізм публічного управління розглядається як динамічна, саморегульована система, що адаптується до змін інформаційного середовища та суспільних запитів.

Політологічний підхід до медіа-комунікаційного механізму публічного управління базується на вивченні взаємозв'язку між владою, громадянським суспільством та інформаційними потоками. Він охоплює дослідження політичної комунікації, механізмів впливу медіа на формування політичних орієнтацій громадян, а також ролі ЗМІ у виборчих процесах і державному управлінні. В рамках цього підходу дослідники аналізують, як медіа визначають політичний порядок денний, впливають на громадську думку та беруть участь у формуванні ідеологічного дискурсу. Серед ключових концепцій цього підходу – вже вище згадані теорія порядку денного МакКомбса і Шоу, яка пояснює, як медіа формують суспільні пріоритети, теорія спіралі мовчання, розроблена Елізабет Ноель-Нойман, яка пояснює, як страх соціальної ізоляції впливає на висловлення громадської думки, а також теорія фреймінгу (framing theory), що розглядає, як медіа інтерпретують події, впливаючи на їхнє сприйняття аудиторією [172; 187].

Теорія фреймінгу (Ервін Гофман, Джордж Лейкоф, Роберт Ентман) пояснює, як медіа структурують інформацію та подають її у певних рамках (фреймах), що впливає на сприйняття подій аудиторією. Фрейми є когнітивними схемами, які допомагають людям інтерпретувати інформацію, визначаючи, які аспекти події є важливими, а які залишаються поза увагою. Роберт Ентман визначав фреймінг як процес «виділення певних аспектів реальності для створення конкретного тлумачення проблеми». Наприклад, медіа можуть фокусуватися на конфліктному аспекті події або ж подавати її через призму соціальної справедливості, що суттєво змінює реакцію суспільства.

Фреймінг використовується в політичній комунікації для маніпулювання суспільними настроями, формування політичного іміджу та управління кризами. Зокрема, в умовах війни та інформаційного протистояння фреймінг відіграє ключову роль у мобілізації громадськості та створенні міжнародного дискурсу щодо конфлікту [162].

Політологічний підхід, теорія спіралі мовчання та теорія фреймінгу є важливими інструментами аналізу медіа-комунікаційного механізму публічного управління. Вони допомагають зрозуміти, як медіа впливають на політичну культуру, формують суспільний порядок денний та сприяють поширенню або, навпаки, замовчуванню певних наративів у суспільстві. У сучасному цифровому середовищі ці процеси посилюються завдяки алгоритмічним комунікаціям, соціальним мережам та впливу Big Data, що відкриває нові виклики та можливості для публічного управління.

Соціологічний підхід до аналізу медіа-комунікативного механізму публічного управління ґрунтується на вивченні впливу медіа на суспільство, соціальні групи та громадську думку. Він дозволяє оцінити, як інформаційні потоки формують соціальні відносини, регулюють громадську активність та впливають на політичну культуру.

Ключові аспекти соціологічного підходу

1. Медіа як інструмент соціалізації. ЗМІ відіграють ключову роль у процесі соціалізації, формуючи суспільні норми, цінності та моделі поведінки. Через мас-медіа та цифрові платформи громадяни отримують інформацію про політичні, економічні та соціальні процеси, що впливає на їхню участь у суспільному житті.

2. Формування громадської думки. Соціологічний підхід зосереджується на тому, як медіа встановлюють порядок денний суспільства (agenda-setting theory, М. МакКомбс, Д. Шоу) та як окремі групи населення сприймають та інтерпретують інформацію (theory of framing, Р. Ентман). Важливим аспектом є також вивчення інформаційних впливів у кризових ситуаціях, наприклад, під час військових конфліктів чи соціальних протестів.

3. Роль лідерів думок та мережеских спільнот

У рамках соціологічного підходу активно використовується концепція двоступеневого потоку комунікації (two-step flow of communication, П. Лазарсфельд), згідно з якою інформація передається від медіа до суспільства через "лідерів думок". У сучасних умовах роль таких лідерів відіграють блогери, політики, журналісти, громадські активісти та експерти, які мають значний вплив на формування суспільного дискурсу.

4. Дослідження медіаспоживання. Соціологічні дослідження аналізують, як різні соціальні групи взаємодіють із медіа-контентом, які канали комунікації є найбільш ефективними, а також як цифровізація змінила моделі медіаспоживання. Наприклад, зростання популярності соціальних мереж та алгоритмічних комунікацій трансформує традиційні комунікативні моделі, створюючи персоналізовані інформаційні середовища для окремих користувачів.

5. Медіа та соціальні конфлікти. У рамках соціологічного підходу медіа розглядаються як інструмент як консолідації суспільства, так і ескалації соціальних конфліктів. Наприклад, теорія спіралі мовчання (Е. Ноель-Нойман) пояснює, як домінантні суспільні наративи можуть пригнічувати альтернативні думки, що призводить до самоцензури серед громадян [125].

Соціологічний підхід дозволяє глибше зрозуміти, як медіа впливають на суспільну свідомість, які механізми використовуються для формування громадської думки та як цифрові технології змінюють традиційні моделі комунікації. У сучасному світі, де інформаційні потоки стають все більш динамічними, а роль соціальних медіа зростає, соціологічний підхід залишається одним із ключових методів дослідження медіа-комунікативного механізму публічного управління.

Криза-комунікативний підхід спрямований на аналіз та розробку стратегій управління комунікаціями в умовах кризових ситуацій, що загрожують ефективному функціонуванню державних інституцій, громадських організацій або суспільства загалом. Важливість цього підходу

особливо зросла в умовах глобальних викликів, таких як пандемії, військові конфлікти, економічні кризи та інформаційні війни.

Основні аспекти криза-комунікативного підходу:

1. Антикризове управління інформаційними потоками. У кризовий період медіа стають ключовим інструментом для контролю над поширенням інформації, що може або стабілізувати ситуацію, або, навпаки, загострити її. Державні органи та інші суб'єкти публічного управління повинні швидко реагувати на кризові виклики, запобігати поширенню дезінформації та фейків, а також забезпечувати громадян оперативною, достовірною та чіткою інформацією.

2. Прозорість і довіра до державних інституцій. Відкрите комунікування влади із суспільством сприяє зміцненню довіри до державних структур та ефективному врегулюванню кризових ситуацій. Запізнення або приховування інформації може спричинити паніку, дестабілізацію та загострення соціальної напруги. Успішна кризова комунікація передбачає регулярне інформування громадян, використання всіх доступних каналів комунікації (традиційні ЗМІ, соціальні мережі, офіційні сайти державних установ).

3. Роль соціальних мереж та цифрових технологій. Сучасні кризи розгортаються не лише у фізичному просторі, але й у цифровому середовищі. Соціальні мережі та онлайн-медіа стають головним майданчиком для комунікації між владою і громадянами. Водночас вони можуть бути інструментом маніпуляцій, пропаганди та інформаційних атак. Використання алгоритмічного аналізу великих даних (Big Data) та штучного інтелекту дозволяє оперативно відстежувати інформаційні загрози, реагувати на зміну громадської думки та розробляти ефективні антикризові стратегії.

Державні інституції, що використовують криза-комунікативний підхід, вибудовують системну політику управління ризиками та кризами. Це включає:

- Проактивну кризову комунікацію – підготовку стратегій і сценаріїв на випадок кризових ситуацій;

- Моніторинг інформаційного середовища – використання аналітичних інструментів для виявлення загроз;
- Залучення громадськості до діалогу – активне використання інтерактивних платформ для комунікації;
- Протидію дезінформації та фейкам – фактчекінг, стратегічні комунікації, співпрацю з незалежними медіа та громадянським суспільством.

Криза-комунікативний підхід допомагає ефективно реагувати на виклики сучасного інформаційного простору. В умовах високої турбулентності медіасередовища та глобальних криз стратегічна комунікація держави повинна бути оперативною, чіткою, достовірною та спрямованою на підтримку стабільності й довіри громадян.

Отже, дослідження медіа-комунікативного механізму публічного управління є міждисциплінарною сферою, що поєднує знання з комунікаційних наук, соціології, політології, управлінських досліджень та інформаційних технологій. Аналізуючи різні теоретичні підходи до вивчення цього механізму, можна зробити висновок, що ефективне публічне управління в сучасних умовах неможливе без врахування особливостей медіа-комунікаційного простору, динаміки соціальної взаємодії та впливу цифрових технологій.

Різні теоретичні підходи пропонують свої акценти у дослідженні медіа-комунікативного механізму. Комунікативний підхід підкреслює важливість відкритого діалогу між владою та громадськістю, врахування принципів прозорості та доступності інформації. Кібернетичний підхід зосереджується на медіа як системі інформаційних потоків, що піддаються регулюванню через управлінські механізми та зворотний зв'язок. Політологічний підхід аналізує роль медіа у формуванні політичного порядку денного, мобілізації громадян та впливу на прийняття рішень у сфері державного управління. Соціологічний підхід досліджує взаємозв'язок між медіа та суспільством, соціальну роль інформаційних потоків та їхній вплив на громадську думку. Криза-комунікативний підхід акцентує увагу на стратегічному управлінні

комунікаціями під час кризових ситуацій, забезпеченні інформаційної безпеки та протидії дезінформації.

Окрему роль у сучасному дослідженні медіа-комунікативного механізму публічного управління відіграють концепції цифрової демократії, алгоритмічних комунікацій, Big Data та штучного інтелекту, що суттєво змінюють традиційні моделі взаємодії між державою та громадянами. В умовах сучасних викликів критично важливим є забезпечення балансу між відкритістю, безпекою та ефективністю комунікації у сфері публічного управління. Таким чином, комплексний підхід до вивчення медіа-комунікативного механізму дозволяє не лише зрозуміти його вплив на управлінські процеси, а й виробити ефективні стратегії комунікації у публічному секторі, що сприяють підвищенню довіри до державних інституцій, забезпеченню стабільності та розвитку демократичного суспільства.

1.2 Медіа-комунікативний механізм публічного управління: понятійно-категоріальний апарат

Сучасний інформаційний світ відіграє надважливу роль у процесах формування суспільної думки, впливу на політичні процеси та забезпечення стабільності державного управління. Завдяки стрімкому розвитку цифрових технологій, соціальних мереж та глобальних комунікаційних платформ інформаційні потоки стали потужним інструментом як для консолідації суспільства, так і для його дестабілізації. В Україні, з огляду на складні внутрішні та зовнішні виклики, медіа-комунікативний механізм публічного управління набуває особливого значення. В умовах військової агресії, економічних криз, соціальних трансформацій та інформаційної війни саме комунікація між владою та суспільством стає критично важливим фактором

забезпечення національної безпеки, громадської підтримки та довіри до державних інституцій.

Розглядаючи термін «публічне управління» перш за все можна звернутися до розгорнутого визначення термінологічного словника від науковців Куйбіда В.С., Білинська М.М., Петроє О.М., які використовують визначення науковиці Л. Новак-Каляєвої. Публічне управління охоплює діяльність органів державної влади, місцевого самоврядування, представників бізнесу та громадянського суспільства у межах визначених законодавством повноважень і функцій. Воно включає процеси планування, організації, керівництва, координації та контролю, спрямовані на розробку та реалізацію рішень, що мають суспільну вагу, а також на формування політики розвитку держави та її регіонів. Основною метою публічного управління є підвищення ефективності управлінських процесів через залучення громадськості, досягнення суспільного консенсусу та мобілізацію зусиль задля досягнення спільного блага. Його функціонування ґрунтується на демократичних принципах, включаючи верховенство права, повагу до людської гідності, недискримінацію, рівність, справедливість, безпеку та ефективність [109].

Більш компактне визначення публічному управлінню дають британські вчені Оксфордського університету, які визначають його процесом колективного прийняття та реалізації стратегічних рішень на основі узгодження і координування мети і дій усіх ключових учасників [190].

Науковці Адеяре Адерібігбле, Джона Олла та Джона Олувафеми визначають публічне управління, як динамічну силу, визначення якої не до кінця набуло свого остаточного визначення й розглядається як діяльність уряду держави на федеральних, державних та місцевих рівнях [143].

Енциклопедичний словник з державного управління, дає наступне визначення публічному управлінню розглядаючи його, як пошук найкращих способів використання ресурсів задля досягнення пріоритетних цілей держави: публічне управління спрямоване на реалізацію прав, свобод та законних інтересів приватних осіб і передбачає якнайповніше застосування

владою принципу публічності – відкритості та прозорості діяльності її апарату, право впливу громадян на діяльність органів влади, громадський контроль за діяльністю управлінського апарату тощо [34].

Виходячи з даних визначень можемо сформулювати власне бачення терміну публічне управління. На наш погляд, це діяльність державних органів, місцевого самоврядування, приватного сектору та громадянського суспільства, спрямована на формування та реалізацію управлінських рішень суспільного значення. Воно поєднує процес колективного прийняття стратегічних рішень, ефективне використання ресурсів і забезпечення прав та свобод громадян через принципи відкритості, прозорості та громадського контролю. Публічне управління базується на демократичних цінностях, верховенстві права та суспільній консолідації задля досягнення спільних цілей розвитку держави.

Поняття «механізм» широко застосовується в різних сферах суспільного життя. Воно охоплює такі категорії, як «механізми державного управління», «державного регулювання», «реалізації державної політики», «організаційно-економічні», «соціальні», «правові», «політичні», «мотиваційні», «ринкові», «антикризові» механізми, а також специфічні механізми, що стосуються окремих галузей (наприклад, фінансово-кредитний, валютний механізм, механізм державного управління агропромисловим комплексом, зовнішньоекономічною діяльністю тощо) [66].

Зважаючи на це, доречно згадати думку французького науковця Анрі Кульмана, який підкреслював наявність великої кількості механізмів. Він розглядав їх як систему взаємопов'язаних елементів (цілей, функцій, методів, організаційної структури, суб'єктів) та об'єктів управління, у межах якої здійснюється цілеспрямований вплив керуючих елементів на стан або реакцію об'єкта управління, що включає вхідні дані та очікуваний результат [66].

Якщо говорити безпосередньо про механізми публічного управління то їх можна визначити, як систему інструментів, методів, процедур та засобів, які забезпечують реалізацію функцій державного управління, місцевого

самоврядування, а також взаємодію влади, бізнесу та громадянського суспільства в межах правового поля. Вони спрямовані на ефективне вирішення суспільно значущих завдань, досягнення стратегічних цілей розвитку держави та підвищення якості управлінських рішень.

В різні часи науковці виділяли в публічному управлінні в залежності від певних процесів окремі механізми. На даний момент, на наш погляд сталими є наступні основні механізми публічного управління:

1. Правовий механізм – передбачає нормативно-правове забезпечення управлінської діяльності, включаючи законодавчі акти, підзаконні нормативні акти, кодекси та правові процедури.

2. Організаційний механізм – включає структуру органів влади, їхні функції, взаємодію між державними установами, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями та бізнесом.

3. Економічний механізм – охоплює фінансове планування, бюджетне регулювання, управління державними ресурсами, економічне стимулювання та фінансову підтримку соціальних і державних програм.

4. Соціальний механізм – забезпечує врахування інтересів громадян, розвиток соціальної політики, механізми соціального захисту та підтримки населення.

5. Медіа-комунікативний механізм – охоплює використання сучасних технологій, штучного інтелекту, цифрових платформ та ЗМІ для забезпечення відкритості, прозорості управління та зворотного зв'язку з громадянами.

6. Контрольний механізм – включає інструменти моніторингу, оцінки ефективності діяльності органів влади, громадський контроль та механізми підзвітності.

7. Інноваційний механізм – передбачає впровадження новітніх технологій, цифрових рішень, електронного врядування, використання штучного інтелекту та Big Data в управлінських процесах.

Збалансоване використання цих механізмів сприяє підвищенню ефективності публічного управління, забезпеченню соціально-економічного розвитку та підвищенню рівня довіри громадян до державних інституцій.

Також варто зазначити, що розглядаючи поняття механізм публічного управління, необхідно звернути увагу на те, що він входить до системи публічного адміністрування й на думку О.А. Шатіло механізм публічного адміністрування являє собою сукупність спеціальних засобів, спрямованих на забезпечення регулюючого впливу органів публічної адміністрації на соціально-економічні територіальні системи різних рівнів. Його основна мета – створення належних умов для життєдіяльності населення країни, а також забезпечення прав та інтересів громадян України, які тимчасово перебувають за кордоном [137].

Ще одне твердження від науковиці О.В. Запотоцької визначає механізм публічного адміністрування як систему, що забезпечує практичне впровадження процесів управління для досягнення встановлених цілей. Вона має чітку структуру, включає інструменти впливу на об'єкт управління та функціонує на основі відповідного правового й інформаційного забезпечення.

Отже, узагальнюючи розгляд таких понять, як публічне управління та механізм публічного адміністрування, вважаючи його частиною механізму публічного управління, пропонуємо його визначати наступним чином. Механізм публічного управління – це сукупність інституційних, правових, організаційних, економічних та інформаційних засобів, методів і процедур, які забезпечують реалізацію функцій і завдань публічного управління з метою ефективного регулювання суспільних процесів, досягнення стратегічних цілей розвитку та забезпечення інтересів громадян і держави.

Так як, в сформульованому нами визначенні присутнє згадування саме інформаційних засобів, методів і процедур, які входять в загальний механізм публічного управління розглянемо сутність терміну «інформація».

Згідно з визначенням Енциклопедії сучасної України, інформація (від лат. *informatio* – роз'яснення) – це сукупність відомостей, що передаються

усним, писемним або іншими способами за допомогою умовних сигналів і технічних засобів. Інформацію аналізують у контексті її змісту, структури, організації та процесів створення, передачі, сприйняття, використання й зберігання. Починаючи з середини XX століття, поняття «інформація» набуло статусу однієї з ключових загальнонаукових категорій, що зумовлено розвитком інформатики, кібернетики, теорії інформації та інформаційних технологій, а також поширенням комп'ютерної техніки. Функціонування інформаційного простору можливе за умови наявності джерела інформації, користувачів та засобів її передачі (каналів зв'язку) [44].

Одним з перших прийнятих Законів України часів Незалежності, став у 1992 році саме «Закон про інформацію». Інформація визначається як документовані або публічно оголошені відомості про події та явища, що відбуваються у суспільстві, державі та навколишньому середовищі. Інформаційні відносини, пов'язані з отриманням, використанням, поширенням і зберіганням інформації, регулюються Конституцією України та низкою законодавчих актів, зокрема Законами України «Про інформацію», «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», «Про науково-технічну інформацію», «Про захист інформації в автоматизованих системах», «Про рекламу», «Про систему Суспільного телебачення і радіомовлення України», «Про видавничу справу», «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» та іншими нормативними актами. Крім того, інформаційна сфера регулюється міжнародними договорами та угодами, ратифікованими Україною [51; 96; 98; 99; 100; 102; 105; 107].

Під захист підпадає будь-яка документована інформація, а також дані та програми автоматизованих систем, неправомірне втручання в які може завдати шкоди власникові, користувачеві або іншим учасникам інформаційної діяльності. Закон забезпечує захист як відкритої інформації (зокрема бібліотечних та архівних фондів), так і інформації з обмеженим доступом, зокрема державної, банківської, комерційної, адвокатської та лікарської

таємниці. Також охороняються окремі категорії службової інформації, таємниця листування, телефонних розмов та інших повідомлень, що передаються засобами зв'язку. Вживаються заходи для запобігання неправомірному обмеженню доступу до конфіденційної інформації [99].

В розрізі теми нашого дисертаційного дослідження перейдемо до розгляду понять медіа та комунікація. Так, «Енциклопедичний словник України» пропонує наступне визначення: медіа (від лат. *medium* – засіб, спосіб) – це засоби та інструменти зберігання, обробки та передачі інформації для індивідуальної чи масової аудиторії. Часто цей термін ототожнюють із засобами масової інформації (ЗМІ) або мас-медіа, проте в зарубіжній науці масова комунікація трактується ширше – як процес поширення інформації, ідей і думок, що є невід'ємною частиною суспільного життя. Методи та канали передачі цих даних, починаючи від особистих повідомлень (листи, телефонні розмови, цифрові носії) і до глобальних комунікаційних мереж, утворюють систему масової комунікації. Вона охоплює як найдавніші форми передачі інформації (мова жестів, наскельні малюнки), так і сучасні цифрові технології, що формують глобальну інформаційну інфраструктуру. Коли ж комунікація спрямована на широку аудиторію одночасно, використовується термін «мас-медіа», який охоплює пресу, радіо, телебачення, рекламу, соціальні мережі, месенжери, відеохостинги, стрімінгові платформи та інші комунікаційні засоби. За твердженням данського науковця Карла Йенсена, медіа виступають посередником між матеріальним та нематеріальним світом у процесі комунікації [34].

Сучасний медіапростір поділяється на традиційні, нові, соціальні медіа, а також медіа, що використовують штучний інтелект (ШІ). Така класифікація пов'язана з домінуванням інтерактивного діалогу, поширенням користувацького контенту та впровадженням автоматизованих алгоритмів, що розширюють можливості масової комунікації. Традиційні медіа охоплюють друковані видання (газети, журнали), аудіовізуальні засоби (радіо, телебачення), а також інтернет-медіа. До медіа також належать книги,

кінофільми, аудіо- та відеозаписи, рекламні платформи. Їхньою основною характеристикою є донесення інформації до споживача через спеціалізовані засоби [34].

Розвиток нових медіа став можливим завдяки стрімкому поширенню Інтернету у форматах 4G, 5G та розвитку цифрових технологій, що сприяло тотальному збільшенню охоплення користувачів. Гіпертекстуальність, мультимедійність та інтерактивність сприяли трансформації традиційних медіа у цифрову площину та появи інноваційних форм мережевої комунікації.

Водночас стрімкий розвиток штучного інтелекту кардинально змінює медіаландшафт. Алгоритми штучного інтелекту аналізують та персоналізують контент, створюють новини, розпізнають фейки та формують рекомендації для користувачів. Чат-боти, генеративні нейромережі та автоматизовані медіасистеми відкривають нові можливості для взаємодії зі споживачем, що робить медіа ще більш адаптивними, оперативними та орієнтованими на потреби аудиторії.

Сучасні медіа виконують широкий спектр функцій, які змінюються під впливом цифровізації та штучного інтелекту (ШІ). Відповідно до статті 34 Конституції України, кожному громадянину гарантоване право на свободу думки, слова та вільне вираження поглядів і переконань [51]. Цю можливість забезпечує комунікаційна функція медіа, яка не лише інформує масову аудиторію та соціальні інститути, а й створює простір для інтерактивного діалогу, зокрема у соціальних мережах і на цифрових платформах. Сьогодні ШІ відіграє важливу роль у цьому процесі, автоматизуючи поширення контенту, персоналізуючи новини та навіть модеруючи дискусії.

Ідеологічна (пропагандистська) функція медіа залишається ключовою, адже вони впливають на формування національної ідентичності, суспільних цінностей та політичної свідомості. У контексті інформаційних війн, гібридних загроз і кризових ситуацій ця функція стає ще більш актуальною. ШІ вже використовується для виявлення та протидії дезінформації, аналізу

маніпулятивних наративів і створення контенту, що сприяє стійкості суспільства до інформаційних атак.

Освітня функція медіа трансформується завдяки новітнім технологіям. Вони не лише формують знання та поширюють освітній контент, а й сприяють розвитку медіаграмотності, допомагаючи аудиторії критично оцінювати інформацію.

Медіа також виконують мобілізаційну функцію, об'єднуючи суспільство довкола важливих ідей та подій – від соціальних ініціатив до кризових ситуацій, військових конфліктів і гуманітарних катастроф, що надзвичайно актуально для України. У сучасному світі медіа фактично діють як «четверта влада», впливаючи на суспільний дискурс та політичні процеси.

Культурна функція набуває особливої ваги в епоху глобалізації, коли інформаційні потоки здатні змінювати культурний ландшафт країн. Медіа відіграють роль у збереженні національної ідентичності, водночас конкуруючи з потужними міжнародними платформами, які транслують чужорідні культурні цінності.

Відмітимо, що всі вищезгадані функції медіа виконують важливу об'єднавчу місію з громадянами, які покинули нашу країну, або стали вимушено переміщеними особами під час повномасштабного вторгнення. Таким чином, у цифрову епоху медіа залишаються важливим соціальним інструментом, а інтеграція ШІ змінює способи їхнього функціонування, роблячи їх ще більш персоналізованими, інтерактивними та впливовими.

Перейдемо до розгляду терміну «комунікація». Комунікація є багатогранним поняттям, яке досліджується у різних наукових дисциплінах, таких як соціологія, лінгвістика, психологія, політологія, інформаційні технології тощо. Визначення цього терміна варіюються залежно від наукового підходу та контексту дослідження.

Етимологічний словник української мови визначає походження терміну «комунікація» від латинського *commūnicātio* («повідомлення, передача»),

пов'язаного з дієсловом *commūnīco* («роблю спільним; повідомляю; з'єдную»), що є похідним від *commūnis* («спільний») [36].

Класичне визначення комунікації як процесу передавання інформації від джерела до отримувача подає К. Шеннон у своїй теорії інформації. Він розглядав комунікацію як технічний процес, де ключовими є такі складові: джерело повідомлення, передавач, канал комунікації, отримувач і споживач інформації [194].

Соціологи П. Бергер і Т. Лукман вбачають у комунікації основний механізм конструювання соціальної реальності, підкреслюючи її роль у формуванні суспільних норм, цінностей та культурного середовища [153].

Сучасні дослідники, зокрема М. Кастельс, наголошують на значущості мережевої комунікації, яка формується в умовах глобалізації, цифровізації та використання нових технологій, таких як штучний інтелект [155].

Також, комунікація — це процес обміну інформацією між двома або більше особами, групами або організаціями. Цей процес може включати передачу фактів, ідей, почуттів і думок. Професор, доктор філологічних наук Ф. Бацевич розуміє під комунікацією «смисловий та ідеально-змістовий аспект соціальної взаємодії; обмін інформацією в різноманітних процесах спілкування» [79].

Отже, розглянувши попередні терміни медіа та комунікація, можемо визначити медіа-комунікацію, як процес обміну інформацією між суб'єктами публічного управління та суспільством за допомогою засобів масової інформації (ЗМІ) та інших каналів комунікації, включаючи соціальні мережі та штучний інтелект. Вона включає в себе створення, поширення та інтерпретацію інформації, а також формування громадської думки.

Переходячи до формулювання власного визначення поняття медіа-комунікативний механізм публічного управління й попередньо проаналізувавши терміни публічне управління, механізм, медіа-комунікація зазначимо, що він багатогранний та складний. Отже, на нашу думку, медіа-комунікативний механізм публічного управління — це сукупність

інструментів, методів та процедур, які використовуються органами публічної влади для ефективної взаємодії з суспільством за допомогою засобів масової інформації та інших каналів комунікації з метою реалізації публічних інтересів.

Серед основних функцій медіа-комунікативного механізму можемо виділити наступні:

- інформування суспільства про діяльність органів публічної влади;
- формування позитивного іміджу органів публічної влади;
- забезпечення зворотного зв'язку з суспільством;
- формування громадської думки;
- залучення громадян до процесу прийняття рішень.

В умовах інформаційного суспільства ефективна медіа-комунікація є необхідною умовою для успішного публічного управління. Вона сприяє підвищенню прозорості та відкритості діяльності органів публічної влади, а також зміцненню довіри громадян. Медіа-комунікативний механізм дозволяє органам публічної влади оперативно реагувати на виклики та потреби суспільства.

Розглянувши попередні терміни та їх визначення в розрізі теми нашого дисертаційного дослідження бачимо за доцільне перейти до розгляду надважливих категоріальних складових публічного управління в яких саме медіа-комунікативний механізм має визначальне значення, а саме до державної інформаційної політики та національної інформаційної безпеки.

Державна інформаційна політика України визначається як сукупність правових, організаційних та технологічних заходів, спрямованих на регулювання інформаційної сфери держави. Як зазначає Г. В. Кириченко, ефективне управління інформаційною політикою сприяє підвищенню рівня довіри громадян до влади та формуванню демократичних інститутів [49].

Державна інформаційна політика є важливим чинником публічного управління, оскільки забезпечує комунікацію між владою, громадянами та міжнародними партнерами. Вона включає заходи щодо регулювання

інформаційного простору, захисту національних інтересів та розвитку інформаційних технологій. Враховуючи сучасні виклики, такі як гібридні загрози, дезінформація та розвиток цифрових технологій, питання ефективної реалізації інформаційної політики набуває особливого значення.

Основними принципами державної інформаційної політики є [95]:

- Прозорість та відкритість державних комунікацій;
- Захист свободи слова та доступу до інформації;
- Інформаційна безпека та протидія дезінформації;
- Розвиток інформаційної інфраструктури та цифрових технологій.

Державне регулювання інформаційної політики базується на таких ключових нормативних актах:

- Закон України «Про інформацію» – визначає загальні принципи функціонування інформаційного простору;
- Закон України «Про доступ до публічної інформації» – гарантує право громадян на отримання інформації від органів влади;
- Закон України «Про Національну програму інформатизації» – сприяє розвитку цифрових технологій в управлінні;
- Доктрина інформаційної безпеки України – визначає стратегію держави у сфері захисту інформаційного простору.

Серед основних напрямів реалізації державної інформаційної політики медіа-комунікативний механізм публічного управління зосереджується у всіх ключових напрямках.

Інформаційна безпека – захист національного інформаційного простору від зовнішніх загроз. Як зазначає С. А. Чукут, сучасні інформаційні війни потребують удосконалення методів кібербезпеки та контролю за дезінформацією [135].

Державні комунікації – забезпечення ефективного інформування громадян через офіційні ресурси, медіа та соціальні мережі. До фундаментальних засад ефективної державної комунікації належать прозорість, достовірність, об'єктивність, своєчасність і доброчесність.

Комунікаційна діяльність органів публічної влади має базуватися на перевірених фактах, бути інформативно повноцінною, зрозумілою та релевантною для всіх категорій населення. Особливу увагу слід приділяти чіткості, простоті й точності мовного оформлення інформаційних повідомлень, що сприяє їхній доступності для широкої громадськості. Важливою умовою ефективності є відкритість комунікації, включаючи готовність визнавати помилки, аргументовано пояснювати причини їх виникнення та демонструвати шляхи їх подолання. Основною метою державної комунікації виступає забезпечення ефективного функціонування державного управління, підтримка прав і свобод громадян, а також створення сприятливого інформаційного середовища для соціально-економічного розвитку. У цьому контексті діалог між державою та громадськістю має бути безперервним, інклюзивним, безпечним, релевантним і таким, що ґрунтується на взаємній довірі [50].

Розвиток цифрової інфраструктури – впровадження технологій електронного урядування, модернізація комунікаційних систем та розвиток цифрових платформ. Розуміння категорії цифрової інфраструктури представляє собою комплекс технічних та організаційних засобів, які забезпечують передачу, обробку та зберігання інформації у цифровій формі, що є фундаментом для розвитку цифрового суспільства та відіграє ключову роль у підтримці електронних послуг, комунікацій, інновацій та багатьох інших аспектів сучасного життя [55].

Медіаграмотність населення – освітні ініціативи, спрямовані на підвищення критичного мислення та вміння аналізувати інформацію. Гібридні загрози, такі як пандемія COVID-19 та російська агресія, а також розвиток генеративного штучного інтелекту, що посилює ризики дезінформації, вимагають підвищення рівня медіаграмотності для забезпечення національної безпеки. Ефективна протидія дезінформації можлива лише за умови міжсекторальної співпраці, яка об'єднує зусилля держави, громадського сектору, міжнародних організацій та медіа.

Важливо відмітити, що Міністерство культури та інформаційної політики України розробило Стратегію з розвитку медіаграмотності спрямовану на період до 2026 року. Основна мета цієї стратегії – зміцнити здатність українського суспільства протистояти дезінформації шляхом підвищення рівня медіаграмотності. Стратегія передбачає тісну співпрацю між різними зацікавленими сторонами та розроблена на основі Стратегії інформаційної безпеки України. У її створенні брали участь експерти з державних органів, громадських організацій, міжнародних інституцій та медіа. Цільовими групами стратегії є всі, хто залучений до розвитку медіаграмотності, досліджень у цій сфері та зміцнення когнітивної стійкості українців [124].

Міжнародна співпраця – інтеграція в європейський інформаційний простір, спільні програми з протидії дезінформації та розширення доступу до глобальних інформаційних ресурсів. Серед основних напрямків такої співпраці в сфері інформації можна виділити: протидія кіберзлочинності; захист критичної інформаційної інфраструктури; боротьба з дезінформацією та пропагандою; міжнародні договори та угоди з інформаційної безпеки; розробка та гармонізація міжнародних стандартів у сфері інформації; сприяння свободі слова та доступу до інформації; регулювання цифрового простору; міжнародні організації, що займаються питаннями інформаційної політики (наприклад, ЮНЕСКО, Рада Європи).

Розглядаючи потенційні можливості розвитку медіа-комунікативного механізму публічного управління в Україні можемо одразу виділити виклики та загрози у сфері державної інформаційної політики.

По-перше, це інформаційні загрози та пропаганда, що спонукає до необхідності розробки ефективних механізмів боротьби з фейковими новинами, особливо в умовах російської агресії.

По-друге, низький рівень довіри до офіційних джерел інформації – важливість формування прозорості та достовірної державної комунікації.

По-третє, розвиток цифрових технологій – адаптація законодавства до нових реалій цифрової епохи.

По-четверте, фінансування медіасфери – забезпечення сталого розвитку незалежних ЗМІ та боротьба з монополізацією інформаційного ринку

Підсумовуючи все вище зазначене, відмітимо, що державна інформаційна політика України є важливим інструментом забезпечення інформаційної безпеки та демократичного розвитку держави. Її ефективна реалізація потребує комплексного підходу, що включає удосконалення законодавства, впровадження інноваційних технологій та підвищення рівня довіри громадян до офіційних джерел інформації. Співпраця з міжнародними партнерами та розвиток інформаційної культури суспільства сприятимуть формуванню сталого інформаційного середовища в Україні.

Національна інформаційна безпека є важливим компонентом загальної безпекової політики держави, що забезпечує захист інформаційного простору, протидію інформаційним загрозам та формування стратегічних комунікацій. В умовах гібридних загроз та інформаційних атак, які спрямовані на дестабілізацію України, питання інформаційної безпеки набуває особливого значення. Дослідженнями цієї теми займаються такі науковці, як В.П. Горбулін, О.В. Сидоренко та Г.В. Кириченко, які наголошують на необхідності комплексного підходу до формування ефективної державної політики у сфері інформаційної безпеки.

Розглянемо, основні на наш погляд, загрози інформаційній безпеці України на які здатен впливати медіа-комунікативний механізм публічного управління.

В першу чергу, це інформаційна агресія з боку Російської Федерації з застосуванням кібератак, знищенням баз даних та банківських систем, маніпуляціями на різну тематику, розповсюдженням дезінформації, фейків, а також відвертої пропаганди. Тут варто відмітити, що дана агресія спрямовується, як на Україну, так і на міжнародне співтовариство. Росія активно поширює дезінформацію не лише в Україні, але й в інших країнах

світу, намагаючись вплинути на міжнародну громадську думку та підірвати підтримку України. Інформаційні атаки спрямовані на конкретні аудиторії та мають чіткі цілі, такі як підрив довіри до української влади, розпалювання ворожнечі між різними групами населення, виправдання російської агресії. Як наслідок інформаційної агресії відбувається: підрив довіри до української влади та ЗМІ; розпалювання ворожнечі та поляризація суспільства; дестабілізація інформаційного простору; ускладнення процесу прийняття рішень та інше.

Інша загроза інформаційній безпеці це, як вже було зазначено раніше, низький рівень медіа грамотності населення, що в свою чергу призводить до можливостей внутрішнього розповсюдження відверто фейкових новин з використанням месенджерів, соціальних мереж, відеохостингів та інших новітніх медіа, які прямо чи опосередковано впливають на громадськість та суспільну думку.

Розглядаючи Національну інформаційну безпеку з точки зору дій держави для протидії інформаційним загрозам, то можна виділити певні заходи. Сюди можна включити прийняття Закону «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України». Аналізуючи пояснювальну записку до Закону, то він встановлює правові та організаційні засади захисту критично важливих інтересів особи, суспільства й держави, а також національних інтересів України в кіберпросторі. Він визначає ключові цілі, напрями та принципи державної політики у сфері кібербезпеки, регламентує повноваження державних органів, підприємств, установ, організацій та громадян, а також окреслює основні механізми координації їхніх дій для забезпечення кіберзахисту [102].

Також відмітимо важливість Національної стратегії інформаційної безпеки, яка була затверджена Указом Президента України [106].

Основні цілі та завдання Стратегії:

- Захист національних інтересів в інформаційному просторі: включає в себе протидію інформаційним загрозам з боку Російської Федерації

та інших держав. Захист критичної інформаційної інфраструктури. Боротьба з дезінформацією та пропагандою.

- Розвиток інформаційного суспільства: сприяння розвитку медіаграмотності населення. Забезпечення свободи слова та доступу до інформації. Розвиток цифрової економіки.

- Міжнародна співпраця: посилення співпраці з міжнародними партнерами у сфері інформаційної безпеки. Гармонізація національного законодавства з міжнародними стандартами.

Стратегія враховує сучасні виклики та загрози в інформаційному просторі, зокрема гібридну війну з Російською Федерацією. Вона передбачає міжсекторальну співпрацю між державними органами, громадським сектором та міжнародними організаціями. Стратегія спрямована на захист прав та свобод громадян в інформаційному просторі. Національна стратегія інформаційної безпеки є важливим документом, що визначає пріоритети державної політики у сфері захисту інформаційного простору України [106].

Можемо підсумувати, що національна інформаційна безпека є одним з ключових елементів державної безпекової політики України. В умовах гібридної війни та кібератак, забезпечення стійкості інформаційного простору вимагає комплексного підходу, що включає законодавчі ініціативи, розвиток кіберзахисту, міжнародну співпрацю та підвищення рівня медіаграмотності громадян. Лише за умови ефективної реалізації цих заходів Україна зможе протистояти сучасним викликам в інформаційній сфері.

Отже, аналіз ключових понять та категорій, таких як публічне управління, механізм, комунікація, медіа та їхній взаємозв'язок, дозволяє зробити певні теоретичні висновки.

Публічне управління є багатогранним процесом, що передбачає взаємодію державних органів, місцевого самоврядування, громадянського суспільства та приватного сектору для формування й реалізації суспільно значущих рішень. Ефективність цього управління значною мірою залежить від

комунікації як механізму узгодження інтересів, обміну інформацією та забезпечення громадського контролю.

Медіа виконують роль ключового каналу передачі інформації, сприяючи прозорості, підзвітності та залученню громадськості до управлінських процесів. Медіа також використовують функції інформування, комунікації, мобілізації, соціалізації та контролю. В умовах цифровізації традиційні, нові та соціальні медіа стали платформами для взаємодії влади і громадян, посилюючи демократичні процеси та впливаючи на суспільну думку. Штучний інтелект (ШІ) відіграє дедалі важливішу роль у комунікаційних процесах, автоматизуючи поширення інформації, аналізуючи суспільні настрої та формуючи персоналізовані комунікативні стратегії.

Використання медіа-комунікацій у публічному управлінні сприяє підвищенню рівня довіри до влади, формуванню відкритого інформаційного простору та залученню громадян до ухвалення рішень. У кризових ситуаціях (соціально-економічна нестабільність, інформаційні війни, пандемії, воєнні конфлікти) ефективна медіа-комунікація відіграє ключову роль у підтримці суспільного порядку та мобілізації населення.

Медіа-комунікативний механізм публічного управління є інструментом формування довіри, відкритості та ефективної взаємодії між владою, громадянами та іншими суспільними інститутами. Він включає традиційні та цифрові медіа, соціальні мережі, штучний інтелект та інші сучасні технології. Його розвиток та вдосконалення є важливим чинником демократизації суспільства, реалізації принципів прозорості та підзвітності державних органів.

1.3. Цифровізація та трансформаційні виміри медіа-комунікації в публічному управлінні

Сучасний розвиток інформаційного суспільства та стрімке поширення цифрових технологій кардинально змінюють підходи до публічного

управління, трансформуючи його з ієрархічної та замкнутої системи у відкриту, інтерактивну та орієнтовану на потреби громадян. У цьому контексті особливу роль відіграє медіа-комунікація, яка стала не лише засобом інформування, а й повноцінним інструментом управлінського впливу, зворотного зв'язку, мобілізації ресурсів та участі громадськості у прийнятті рішень.

Якщо поглянути на медіа-комунікацію саме в публічному управлінні, то перш за все вона виступає ключовим елементом інституційної довіри та легітимізації влади, забезпечує постійний інформаційний обмін між владою і суспільством, що є необхідним для функціонування демократичного устрою, своєчасного реагування на суспільні виклики та прогнозування соціально-політичних ризиків. Через різноманітні канали – офіційні веб-сайти, соціальні мережі, онлайн-платформи, засоби масової інформації – органи державної влади можуть оперативно доносити свою позицію, пояснювати зміст політик, а також отримувати відгуки та оцінку своїх дій з боку населення.

Цифровізація медіа-комунікативного механізму публічного управління відкриває нові можливості для реалізації принципів прозорості, відкритості та підзвітності. Завдяки розвитку технологій, зокрема електронного урядування, мобільних додатків, платформ для електронної участі (e-participation), чат-ботів та аналітики великих даних, публічна комунікація набуває нових форм, що є більш доступними, інтерактивними та орієнтованими на індивідуальні запити користувачів.

Крім того, цифрові медіа дозволяють органам влади не лише доносити інформацію, а й ефективно управляти кризовими ситуаціями, як це було, наприклад, під час пандемії COVID-19 чи повномасштабної війни в Україні. У таких обставинах швидкість, достовірність і чіткість медіа-комунікації є критично важливими для формування єдності суспільства, протидії дезінформації та збереження стабільності. В умовах цифрового суспільства медіа-комунікативний механізм перетворюється на стратегічний інструмент державного управління, що забезпечує не лише ефективну реалізацію владних

повноважень, але й сприяє демократизації, підвищенню ефективності політик та формуванню суспільно-державного партнерства.

Розглядаючи теоретичне підґрунтя медіа-комунікації в публічному управлінні зазначимо, системність цього процесу, що включає в себе методи, інструменти та технології для обміну інформацією між державними інституціями та громадянами.

Науковці виділяють спрямованість механізму медіа-комунікації в публічному управлінні на досягнення наступних цілей:

- прозорість – надання громадянам відкритого доступу до інформації про діяльність органів влади;
- доступність – створення інклюзивного інформаційного середовища, у якому кожен громадянин може отримати необхідну інформацію;
- зворотний зв'язок – механізми, які дозволяють громадянам впливати на прийняття рішень, надавати свої пропозиції, оцінювати ефективність державної політики;
- довіра до влади – зміцнення легітимності урядових рішень через ефективну комунікацію.

Звертаючи увагу на теоретичні основи цифрової трансформації комунікації, то їх можна розглядати через кілька основних підходів, до яких й перейдемо.

Теорія інформаційного суспільства, запропонована такими провідними науковцями, як Деніел Белл та Мануель Кастельс, посідає важливе місце у сучасному розумінні трансформацій, що відбуваються в суспільстві під впливом інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Ця теорія акцентує на зрушенні від індустріального до постіндустріального (або інформаційного) типу суспільного устрою, в якому інформація, знання та цифрові технології стають ключовими ресурсами та факторами соціального й економічного розвитку.

У своїй концепції постіндустріального суспільства (1973), Деніел Белл наголошував, що головною рушійною силою економіки більше не є матеріальне виробництво, а виробництво знань. Він описує нову фазу суспільного розвитку, де інформація та знання стають основою інновацій, управління та прийняття рішень. Белл підкреслює, що ключову роль у цьому суспільстві відіграють працівники інтелектуальної праці, а також інститути, які займаються обробкою, зберіганням і передачею знань – університети, аналітичні центри, урядові агентства тощо.

В свою чергу, Мануель Кастельс у своїй трилогії «Інформаційна ера: економіка, суспільство і культура» (1996–1998) розвиває ідею мережевого суспільства, в якому інформаційні потоки організовані у вигляді глобальних мереж, що формують нову соціальну структуру. Він стверджує, що інформація стає не лише ресурсом, а й структурною основою влади, а цифрові технології — інструментом її реалізації. На його думку, цифровізація створює нові форми соціальної організації, бізнес-моделей і політичної взаємодії, що докорінно змінюють механізми управління, спілкування та участі в суспільному житті.

Основними положеннями даної теорії виділяли інформацію як центральний ресурс. Науковці зазначали, що вона набуває такої ж цінності, як земля або капітал у попередні епохи. Також почали виділяти цифрові технології, як головний інструмент доступу, обробки, передачі та збереження інформації та мережеві структури – нову організаційну форму, яка замінює вертикальні ієрархії і забезпечує гнучкість, швидкість і адаптивність.

Надважливим стало зростання ролі знань та інтелектуальної праці компетентності, пов'язаної з аналізом і створенням інформації, що стало ключовими для зайнятості й економічного розвитку. Окремо почали виділяти трансформацію публічного управління, так як цифровізація змінила не лише економіку і культуру, а й способи комунікації між владою та громадянами, роблячи публічне управління більш відкритим, адаптивним і інтерактивним.

Теорія інформаційного суспільства дає наукове підґрунтя для розуміння того, чому медіа-комунікація та цифровізація стали центральними елементами

сучасного публічного управління. Вона пояснює, що ефективне управління в XXI столітті неможливе без інтеграції інформаційних технологій, відкритих комунікацій і активної взаємодії із громадськістю через цифрові платформи.

Перейдемо до розгляду теорії публічного управління в контексті цифровізації та трансформаційних процесів. Так, в працях таких дослідників, як Фред Ріггс, Девід Осборн та Тед Геблер, розглядається розвиток державного управління у контексті соціальних трансформацій, технологічного прогресу та зростаючих очікувань громадян щодо ефективності та прозорості влади. Ця теорія вказує на те, що цифрові технології є ключовим каталізатором змін, які сприяють відходу від жорстких бюрократичних структур до більш адаптивних, відкритих та інтерактивних моделей публічного управління.

У своїх дослідженнях Ріггс наголошував на важливості адаптації управлінських моделей до умов конкретного суспільства. Він розглядав публічне управління як систему, що постійно змінюється під впливом глобалізації, урбанізації та технологічного розвитку. У сучасних умовах, на його думку, інформаційні технології відкривають нові можливості для забезпечення гнучкості, прозорості й оперативного реагування на потреби громадян.

Науковці Девід Осборн і Тед Геблер запропонували концепція «нового державного менеджменту» (New Public Management). У своєму дослідженні «Reinventing Government», яке вийшло ще у 1992 році, вони запропонували перехід від традиційного адміністративного управління до підприємницького підходу, орієнтованого на результат, ефективність і потреби громадян як «клієнтів», а також підкреслювали, що використання цифрових технологій дозволить суттєво змінити ситуацію у публічному управлінні. Так вони зазначали, що це зменшить обсяги бюрократії, автоматизуючи рутинні процеси, покращить якість державних послуг за рахунок персоналізації й оперативного реагування. Одними з перших науковці запропонували посилити зворотний зв'язок із громадськістю через онлайн-опитування,

консультації, голосування, а також забезпечити прозорість та підзвітність завдяки відкритим даним і публічному моніторингу діяльності органів влади.

Саме завдяки запропонованим новітнім, на той час, ідеям Рігса, Осборна та Геблера було визнано, що теорія публічного управління в процесі цифровізації не лише модернізується в технічних аспектах управління, але й перетворює саму філософію взаємодії держави з громадянами. Це видно по переходу від ієрархічної централізованої моделі до мережевої, гнучкої і децентралізованої, від орієнтації на процедури до орієнтації на результат і користувача й також від односторонньої комунікації «зверху вниз» до двосторонньої інтерактивної взаємодії.

Теорія публічного управління в сучасному прочитанні стверджує, що цифрові технології стають інструментом трансформації державного управління — вони дозволяють впроваджувати інноваційні, прозорі, ефективні та інклюзивні підходи до реалізації публічної політики. У цьому контексті медіа-комунікативний механізм виступає не лише як засіб інформування, а як платформа для постійного діалогу, спільного ухвалення рішень та формування довіри до влади.

Перейдемо до розгляду комунікаційних моделей, які були запропоновані такими дослідниками, як Гарольд Лассуелл, Клод Шеннон та Воррен Вівер. Вони відіграють ключову роль у розумінні принципів побудови ефективної інформаційної взаємодії в системі публічного управління. Їхні підходи акцентують увагу на важливості структурованої передачі інформації, що є критичною умовою для забезпечення прозорості, підзвітності та зворотного зв'язку між державою та громадянами.

Науковець Гарольд Лассуелл у своїй класичній моделі комунікації окреслив п'ять ключових елементів будь-якого комунікативного процесу:

1. Хто? — комунікатор (державний орган, посадовець).
2. Що? — повідомлення (інформація, політичні рішення, публічні звернення).

3. По якому каналу? — канал комунікації (ЗМІ, соціальні мережі, офіційні портали).

4. Кому? — аудиторія (громадяни, інституції, громадські організації).

5. З яким ефектом? — результат (інформованість, залучення, зміна поведінки, довіра).

У контексті публічного управління, ця модель дає змогу аналізувати ефективність державних комунікацій та адаптувати їх до потреб цільової аудиторії.

Дослідники Клод Шеннон і Воррен Вівер, розробляючи свою теорію у 1940–1950-х роках, створили одну з найбільш впливових і універсальних моделей комунікації, яка лягла в основу сучасного розуміння процесів передачі інформації. Їхня модель, першопочатково створена для покращення ефективності телекомунікацій, згодом стала основою для аналізу людської комунікації в різних сферах, включаючи публічне управління.

Якщо розглядати модель Шеннона-Вівера, то комунікацію пропонують сприймати як процес передачі сигналу від джерела до одержувача через обраний канал, у якому можуть виникати перешкоди (шуми), що спотворюють зміст повідомлення. Основні складові цієї моделі:

1. Інформаційне джерело — особа чи інституція, яка генерує повідомлення (у контексті публічного управління це може бути державна установа, міністерство, орган місцевого самоврядування).

2. Кодувальник — механізм, який перетворює ідеї або дані в символи, доступні для передачі (наприклад, тексти, відео, інфографіка).

3. Канал передачі — середовище або платформа, через яку інформація надходить до отримувача (телебачення, радіо, соцмережі, офіційні сайти, мобільні застосунки).

4. Шуми — будь-які зовнішні або внутрішні чинники, що можуть вплинути на точність сприйняття повідомлення (наприклад, технічні збої, мовні бар'єри, дезінформація, перевантаження інформацією).

5. Декодувальник – процес інтерпретації або розшифрування повідомлення одержувачем.

6. Одержувач – особа або аудиторія, яка приймає і тлумачить повідомлення (громадяни, інституції, громадські організації).

7. Зворотний зв'язок – відповідь або реакція на отриману інформацію (запити, коментарі, участь у голосуваннях, соціальні реакції тощо).

Вважається, що у публічному управлінні ця модель є надзвичайно корисною для аналізу ефективності комунікаційних кампаній, побудови інформування населення та забезпечення прозорості державних процесів. Наприклад, під час кризових ситуацій (епідемія, війна, надзвичайні події) важливо не лише передати чітке повідомлення, а й упевнитися, що воно правильно сприйняте та викликає очікувану реакцію. Саме тому наявність зворотного зв'язку стає критично важливою, особливо в умовах повномасштабного вторгнення, яке стає надважливою під час надання актуальної та оперативної інформації щодо безпеки населення держави.

Також модель підкреслює необхідність усунення шумів – зокрема, боротьби з фейками, неточною або перекрученою інформацією, що поширюється в інтернеті або соціальних мережах. Сучасні технології дозволяють не лише передавати повідомлення, але й оперативно відстежувати реакцію громадськості, аналізувати її та адаптувати комунікацію відповідно до потреб цільової аудиторії. Модель Шеннона–Вівера не втрачає своєї актуальності в цифрову епоху та виступає інструментом стратегічного управління комунікацією між державою і громадянами, забезпечуючи якісний діалог, ефективне інформування і високий рівень довіри.

Розглядаючи дану модель з точки зору практичного застосування в публічному управлінні, то можемо з основних переваг відмітити наступне:

- можливість планування інформаційних кампаній з урахуванням кодування повідомлення (зрозуміла мова, адаптація до аудиторії);
- вибір ефективних каналів комунікації (соцмережі, месенджери, сайти, ЗМІ);

- здатність моніторити інформаційні бар'єри і шуми, зокрема фейкі, маніпуляції;
- забезпечення зворотного зв'язку через опитування, платформи електронної демократії;
- аналіз впливу комунікації (довіра до влади, активність громадян, зміни у поведінці).

Комунікаційні моделі Лассуелла, Шеннона та Вівера залишаються фундаментально важливими для побудови ефективного медіа-комунікативного механізму публічного управління в умовах тотальної цифровізації. Їхнє використання дає змогу оптимізувати процеси обміну інформацією, забезпечити доступність і зрозумілість повідомлень, а також підвищити залучення громадян до демократичних процесів. У цифрову епоху ці моделі допомагають державним інституціям ефективно орієнтуватися в інформаційному середовищі та уникати комунікаційних помилок.

Ці теорії створюють фундамент для глибокого розуміння того, яким чином цифровізація трансформує підходи до медіа-комунікації в системі публічного управління, змінюючи не лише інструменти, а й саму логіку взаємодії між владою та суспільством. Так, теорія інформаційного суспільства акцентує увагу на тому, що інформація стає ключовим ресурсом сучасного світу, а управлінські процеси дедалі більше залежать від здатності органів влади ефективно збирати, обробляти, зберігати й поширювати дані. В умовах цифрової трансформації управління вже не обмежується вертикальною комунікацією, а розширюється до горизонтальних зв'язків і партнерств із громадськістю, бізнесом, медіа і міжнародними структурами.

Якщо поглянути на теорію публічного управління, то спостерігаємо демонстративний перехід від традиційних бюрократичних структур до мережових, відкритих і клієнтоорієнтованих моделей управління, де ключову роль відіграють цифрові платформи, прозорі процеси прийняття рішень і участь громадян у формуванні політик через інтерактивні інструменти. Комунікаційні моделі, дозволяють глибше осмислити структуру процесу

передачі інформації, підкреслюючи важливість правильного кодування повідомлення, вибору каналу комунікації, подолання шумів (наприклад, дезінформації) та наявності зворотного зв'язку. У цифровому вимірі ці аспекти отримують нові технічні реалізації – від чат-ботів до систем аналітики громадської думки на основі великих даних та штучного інтелекту.

Вказані теоретичні підходи не лише пояснюють суть змін, які відбуваються у сфері публічного управління, а й слугують орієнтиром для розробки нових стратегій цифрової трансформації, де медіа-комунікація відіграє роль стратегічного ресурсу демократичного врядування, громадської участі та інформаційної безпеки.

Цифрові виміри трансформації медіа-комунікації охоплюють комплекс глибоких змін, які відбуваються в системі взаємодії між владою, громадянами та іншими суб'єктами публічного простору в умовах цифровізації. У центрі цих змін — впровадження та активне використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), які перетворюють традиційні способи інформування, зворотного зв'язку та участі громадян у державних процесах.

Якщо ми поглянемо на основні аспекти цифрової трансформації розвитку механізму медіа-комунікації в публічному управлінні, то варто виділити найбільш прогресивні та ті, які мають потенціал до динамічного розвитку. Так, електронне урядування надає громадянам доступ до адміністративних послуг онлайн — від отримання довідок до участі в громадських обговореннях. Це не лише зменшує бюрократичні бар'єри, а й підвищує прозорість, оперативність і зручність у взаємодії з органами влади. Виділимо також інтерактивну комунікацію в режимі реального часу: завдяки соціальним мережам, чат-ботам, месенджерам і онлайн-конференціям, комунікація між владою та громадськістю стає двосторонньою, миттєвою і динамічною. Це дозволяє швидко реагувати на запити, зменшити інформаційні розриви та забезпечити ефективні канали зворотного зв'язку.

Важливим елементом цифровізації є використання відкритих даних (open data). Відкриття державних реєстрів, порталів з аналітичною

інформацією та інтерактивними панелями дали змогу громадськості, журналістам та аналітикам контролювати діяльність влади, виявляти корупційні ризики та формувати обґрунтовану громадську думку. Проте, варто зазначити й інший бік використання відкритих даних, а саме можливість кібератак на бази даних, що в свою чергу призводить до порушення функціонування публічних та державних компаній, витоку особистої інформації громадян та персональних даних.

Важливим елементом цифровізації та трансформаційних вимірів медіа-комунікації в публічному управлінні стали цифрові комунікаційні стратегії. На даний момент вони є невід'ємною частиною сучасного публічного управління, адже саме через них відбувається активна взаємодія влади з громадськістю у цифровому середовищі. У цифрову епоху, де інформаційний простір надзвичайно динамічний і багатовимірний, стратегічна комунікація з боку державних структур має бути не лише оперативною, а й цілеспрямованою, багатоканальною та персоналізованою. В умовах війни та гібридних загроз, Україна активно використовує цифрові стратегії як інструмент інформаційної безпеки та мобілізації громадян. Можна відзначити кампанії Міністерства цифрової трансформації, Центру стратегічних комунікацій, інформаційні продукти UNITED24, платформи «Дія» та інші ініціативи, що демонструють високий рівень креативності та технологічності державної комунікації.

Загалом спеціалісти виділяють цілу низку цифрових комунікаційних стратегій, якщо виділяти основні елементи, то можна зосередитися на наступних.

1. Цілісність і системність: Комунікаційна стратегія формується на основі загальної державної політики та враховує довгострокові цілі. Це передбачає координацію між різними державними органами, узгодження меседжів і використання єдиної візуальної та інформаційної айдентики.

2. Орієнтація на цільову аудиторію: За допомогою цифрових інструментів (аналітики соціальних мереж, Big Data, AI-сервісів) влада може

ідентифікувати потреби, інтереси та інформаційну поведінку різних соціальних груп, що дозволяє створювати адресні кампанії з високим рівнем залучення.

3. Використання багатоканального підходу: У межах цифрових стратегій комунікація ведеться одночасно через: традиційні ЗМІ (телебачення, радіо, преса); соціальні медіа (Facebook, Instagram, TikTok, Twitter/X, YouTube); месенджери (Telegram, Viber, WhatsApp); офіційні вебсайти та мобільні додатки; партнерські платформи та впливові особи (блогери, експерти, лідери думок).

4. Реактивність та кризове реагування: Цифрові комунікаційні стратегії передбачають постійний моніторинг інформаційного простору та здатність оперативно реагувати на фейки, маніпуляції, негативні хвилі або дезінформацію. Особливо це актуально в умовах воєнного стану, надзвичайних ситуацій чи суспільних криз.

5. Залучення громадян до створення контенту: Сучасні комунікаційні стратегії не обмежуються лише інформуванням. Вони заохочують громадян до участі — через флешмоби, челленджі, онлайн-опитування, конкурси, консультації. Це створює ефект «співучасті», де люди відчують свою причетність до державних процесів.

6. Іміджеві кампанії та брендинг держави: Комунікаційні стратегії часто мають за мету формування позитивного іміджу державних інституцій як відкритих, ефективних і дружніх до громадян. Наприклад, кампанії, спрямовані на підтримку армії, популяризацію електронних сервісів, реформ тощо.

7. Оцінка ефективності: Застосування аналітичних інструментів дозволяє відстежувати охоплення, залучення, тональність, рівень довіри та інші показники, що допомагає постійно вдосконалювати стратегії.

Зазначимо, що цифрові комунікаційні стратегії є не лише засобом донесення інформації, а й інструментом управління довірою, емоціями, суспільними очікуваннями та поведінкою громадян, що є надзвичайно

важливим у сучасному публічному управлінні. Вони дозволяють державним структурам бути гнучкими, прозорими й адаптивними до викликів сучасного світу.

Маємо також звернути особливу увагу на автоматизацію комунікаційних процесів у процесі цифровізації та трансформаційних вимірів медіа-комунікативного механізму публічного управління. Сучасні технології, зокрема штучний інтелект (ШІ), автоматизовані інформаційні системи, CRM-платформи (Customer Relationship Management), чат-боти та системи аналітики, забезпечують новий рівень оперативності, ефективності та адресності державної комунікації.

Розглядаючи основні можливості автоматизації в медіа-комунікаційному механізмі публічного управління можемо звернути особливу увагу на обробку великих обсягів запитів громадян. Зараз в цьому сегменті важливим є застосування штучного інтелекту та автоматизованих систем, що дає змогу державним органам оперативно реагувати на тисячі звернень щодня, мінімізуючи людський фактор та скорочуючи час очікування відповіді. Чат-боти, інтегровані на державних порталах, у месенджерах або мобільних додатках, цілодобово надають базову інформацію, консультації, інструкції або скеровують громадян до відповідних служб. Також за допомогою CRM-платформ та аналітичних інструментів можливо визначати характеристики, потреби та поведінкові моделі різних груп населення. Це дозволяє формувати точніші та персоналізовані інформаційні повідомлення, підвищуючи їхню ефективність. Наприклад, одне й те саме повідомлення може мати різний вміст і формат для молоді, підприємців або пенсіонерів. Використання автоматизованих механізмів дозволяє формувати повідомлення, які максимально відповідають індивідуальним запитам користувача — наприклад, інформування про доступність послуг, субсидій, змін у законодавстві, що стосуються саме його регіону чи соціального статусу. Такі повідомлення можуть надходити через e-mail, SMS, мобільні сповіщення або особисті кабінети на електронних платформах. Можна виділити системну

інтеграцію з іншими цифровими послугами: автоматизовані комунікаційні системи можуть бути інтегровані з національними платформами електронного врядування, дозволяючи громадянам не лише отримувати інформацію, але й взаємодіяти з державою.

У процесі цифровізації та трансформаційних вимірів медіа-комунікативного механізму публічного управління на надважливий рівень виходить процес захисту інформації та кібербезпека. На даному етапі існування нашої держави, це один з ключових компонентів цифрової трансформації в системі публічного управління. У міру того, як наша країна дедалі активніше інтегрує цифрові сервіси, розширює онлайн-взаємодію з громадянами та оперує великими масивами даних, зростає і кількість викликів, пов'язаних із безпекою інформаційного простору.

У цифровій державі публічні сервіси збирають, зберігають і обробляють чутливу інформацію про громадян — паспортні дані, медичні довідки, фінансову інформацію, результати голосувань, місцезнаходження тощо. Ці сервіси вимагають дій з боку держави, таких як створення ефективних правових механізмів захисту даних, імплементації міжнародних стандартів, таких як GDPR (General Data Protection Regulation) Європейського Союзу, який може бути орієнтиром для країн, що прагнуть до інтеграції з європейською цифровою спільнотою, а також обов'язковим елементом є розвиток внутрішніх політик безпеки в державних органах, включаючи призначення відповідальних осіб із захисту даних, аудит інформаційних систем, обмеження доступу за рівнем повноважень.

Спеціалісти з кібербезпеки зазначають, що ключовою загрозою для стабільного функціонування державних цифрових платформ є кібератаки: DDOS-атаки, фішинг, шкідливе ПЗ, злом баз даних. Особливої ваги ці ризики набувають у воєнних умовах та в умовах гібридної війни. Спостерігаючи за кібератаками 2024-2025 років, спеціалісти виділяли наступні шляхи вирішення даних проблем: розбудова національної системи кібербезпеки, яка включає технічні засоби моніторингу, реагування та захисту; створення

центрів кіберзахисту (Держспецзв'язку, Кіберполіція); постійне оновлення та тестування систем захисту, впровадження кібергігієнічних практик у публічному секторі.

Також, не можна забувати про боротьбу з дезінформацією та гібридними загрозами. Постійні інформаційні атаки, фейкові новини, маніпуляції в соціальних мережах стають інструментами впливу на громадську думку, делегітимізації влади, поширення паніки. Тому цифрові комунікації в публічному управлінні потребують певних дій: систем моніторингу інформаційного простору, зокрема за допомогою штучного інтелекту; контрнарративів та інформаційних кампаній, що своєчасно спростовують фейки; підвищення інформаційної стійкості населення — через навчання критичному мисленню, розвиток медіаграмотності, громадські ініціативи; посилення інституційної спроможності, зокрема роботи Центру протидії дезінформації при РНБО України.

Цифровізація медіа-комунікації в публічному управлінні не є лише впровадженням нових технологій — це фундаментальна трансформація управлінських практик, що змінює логіку взаємодії держави з суспільством. Вона вимагає глибокого стратегічного планування, міжвідомчої координації, правового регулювання та активної участі всіх стейкхолдерів. Успішна реалізація цифрових ініціатив у цій сфері здатна суттєво підвищити рівень довіри до влади, забезпечити інклюзивність прийняття рішень та зміцнити демократію. Інтеграція цифрових технологій, медіа-комунікації та штучного інтелекту є стратегічним напрямом розвитку публічного управління. Для України це — не лише технічне завдання, а й питання національної безпеки, демократичної зрілості та ефективного діалогу з громадянами. Формування сталого, інноваційного, відкритого державного управління має базуватися на передових теоріях, міжнародному досвіді та адаптованих до українського контексту практиках.

Висновки до першого розділу

Проведене дослідження теоретичних засад розвитку медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління дозволило зробити низку узагальнень і науково-методичних висновків.

По-перше, проаналізовані теоретичні підходи засвідчили, що медіа-комунікативний механізм публічного управління є міждисциплінарним явищем, яке об'єднує положення з теорії управління, політології, соціальної комунікації, інформаційних технологій та психології. Він розглядається як сукупність інституційних, технологічних, соціально-психологічних та інформаційних складових, що забезпечують взаємодію органів влади з громадянами через медіа-інструменти.

По-друге, уточнено понятійно-категоріальний апарат дослідження: визначено сутність і структуру медіа-комунікативного механізму, його місце в системі публічного управління, а також взаємозв'язок з поняттями "публічні комунікації", "електронне врядування", "інформаційна взаємодія", "цифрова трансформація".

По-третє, встановлено, що цифровізація публічного управління значною мірою трансформує традиційні комунікативні практики, забезпечуючи більшу відкритість, прозорість, доступність та інтерактивність взаємодії між владою та громадськістю. Цифрові інструменти не лише доповнюють, а й змінюють саму природу публічних комунікацій, зумовлюючи потребу в адаптації управлінських стратегій і механізмів під сучасні технологічні виклики.

Таким чином, узагальнення теоретичних основ розвитку медіа-комунікативного механізму створює підґрунтя для подальшого аналізу його структурних рівнів, сучасних тенденцій і напрямів удосконалення в умовах цифрової трансформації публічного управління в Україні.

РОЗДІЛ 2.

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ МЕДІА-КОМУНІКАТИВНОГО МЕХАНІЗМУ В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

2.1 Правові аспекти медіа-комунікативного механізму публічного управління в Україні

Система правового регулювання медіа-комунікативного механізму публічного управління в Україні відіграє ключову роль у формуванні відкритого, відповідального та ефективного державного управління в інформаційному просторі. В сучасних умовах, що характеризуються стрімкою цифровізацією, розширенням можливостей масових комунікацій, гібридними загрозами та інформаційними війнами, держава повинна забезпечувати належний баланс між свободою слова, правом громадян на доступ до інформації, гарантуванням національної безпеки та протидією дезінформації.

Важливими завданнями правового регулювання є встановлення прозорих механізмів комунікації між органами влади та суспільством, забезпечення відкритості ухвалення управлінських рішень, регулювання діяльності традиційних і цифрових медіа, а також запровадження правових механізмів протидії маніпуляціям, фейковим новинам та інформаційним атакам. Крім того, сучасне законодавство у цій сфері має враховувати міжнародні правові стандарти, ратифіковані Україною, а також європейський досвід правового регулювання інформаційної діяльності в умовах демократичного суспільства.

Законодавче забезпечення функціонування медіа-комунікативного механізму охоплює широкий спектр нормативно-правових актів, що визначають права й обов'язки учасників інформаційного простору, регламентують державну інформаційну політику та гарантують механізми

контролю за дотриманням норм інформаційного законодавства. У сучасних умовах особливого значення набуває розвиток правових засад для регулювання цифрових платформ, соціальних мереж та алгоритмічних комунікацій, які суттєво впливають на суспільну думку, політичні процеси та безпекову ситуацію в державі. Ефективне правове регулювання медіа-комунікаційного механізму публічного управління є стратегічно важливим інструментом забезпечення демократичних принципів, стабільності державного управління та інформаційної безпеки України.

В Україні система правового регулювання медіа-комунікативного механізму публічного управління ґрунтується на комплексі нормативних та законодавчих документів, що визначають засади інформаційної політики держави, забезпечують прозорість діяльності органів влади та гарантують реалізацію права громадян на доступ до інформації. Основу цієї системи складають положення Конституції України, яка закріплює фундаментальні принципи свободи слова та інформаційної безпеки. Додатково, функціонування медіа-комунікаційного простору регулюється спеціальними законами, що визначають правові засади діяльності засобів масової інформації, цифрових платформ, органів державного управління та інших суб'єктів інформаційної сфери. Важливе значення мають і міжнародні зобов'язання України, зокрема, ратифіковані державою міжнародні угоди та конвенції, які встановлюють стандарти інформаційної відкритості, прав людини в цифровому середовищі та механізми захисту від дезінформації. Окрему роль у правовому регулюванні відіграють підзаконні нормативно-правові акти, що деталізують процедури реалізації державної інформаційної політики, функціонування органів регулювання медіа та порядок взаємодії держави з громадянським суспільством у сфері комунікацій.

Конституція України є основоположним правовим актом, що закладає фундаментальні принципи функціонування держави, у тому числі визначає засади інформаційної політики та діяльності медіа. Її норми створюють правові рамки для забезпечення свободи слова, доступу до інформації,

прозорості державного управління та гарантування інформаційної безпеки, що є ключовими елементами ефективного медіа-комунікативного механізму публічного управління [51].

Свобода слова та доступ до інформації як основа демократичного управління (Стаття 34).

Стаття 34 Конституції України гарантує кожному громадянину право на свободу думки і слова, а також на вільне отримання, використання, зберігання та поширення інформації усно, письмово або в будь-який інший спосіб на свій вибір. Це положення є наріжним каменем демократичного суспільства та забезпечує належне функціонування механізмів комунікації між державними органами та громадськістю.

Доступ до інформації є критично важливим для ефективного контролю за діяльністю влади, формування громадянської свідомості та прийняття виважених рішень суспільством. Відповідно до цієї статті, державні органи зобов'язані надавати громадянам достовірну інформацію про свою діяльність, що сприяє підзвітності, відкритості та підвищенню рівня довіри до влади.

З огляду на розвиток цифрових технологій, медіа-комунікативний механізм набув нових форм реалізації – через онлайн-ресурси, державні вебпортали, електронне врядування та цифрові платформи, які покликані забезпечити ефективний двосторонній зв'язок між державою та громадянами. Таким чином, реалізація норм статті 34 у сучасних умовах включає як класичні засоби масової інформації (телебачення, друковані видання, радіо), так і цифрові комунікаційні платформи, соціальні мережі, урядові інформаційні ресурси тощо [51].

Інформаційна безпека як складова національної безпеки (Стаття 17).

Стаття 17 Конституції України визначає інформаційну безпеку як одну з головних складових національної безпеки країни. Це положення має особливе значення в сучасних умовах, коли інформаційний простір став не лише засобом комунікації, а й ареною для гібридних воєн, пропаганди, маніпуляцій та кібератак.

Державна політика у сфері інформаційної безпеки передбачає:

- Захист національного інформаційного простору від зовнішніх загроз, зокрема від пропагандистських впливів, дезінформації та інформаційних атак.
- Протидію поширенню фейкових новин та маніпулятивного контенту, що може сприяти дестабілізації суспільно-політичної ситуації.
- Контроль за діяльністю медіа-ресурсів, які можуть поширювати деструктивну інформацію, що загрожує державній безпеці.
- Забезпечення стійкості національного інформаційного середовища через підтримку незалежних ЗМІ, розвиток медіаграмотності населення та впровадження ефективних механізмів державної комунікації [51].

В умовах інформаційної війни, яку веде Російська Федерація проти України, інформаційна безпека стала одним із пріоритетних напрямків державної політики. Україна впроваджує заходи з протидії ворожій пропаганді, блокування деструктивних інформаційних ресурсів, а також розвиває систему стратегічних комунікацій, яка спрямована на посилення державної інформаційної політики.

Конституційні засади регулювання державних комунікацій відображаються й у інших статтях. Так, окрім статей 34 та 17, Конституція України закріплює інші положення, які мають безпосередній вплив на функціонування медіа-комунікативного механізму публічного управління:

- Стаття 5 проголошує народ як єдине джерело влади, що означає необхідність забезпечення відкритого діалогу між державними органами та громадянами через різні комунікаційні засоби.
- Стаття 32 гарантує захист персональних даних, що є важливим у контексті цифрових комунікацій та діяльності медіа.
- Стаття 92 передбачає, що основи інформаційної політики держави визначаються виключно законами України, що забезпечує належне нормативно-правове регулювання медіа-простору [51].

Конституція України виступає фундаментальним правовим актом, який формує засади функціонування медіа-комунікативного механізму публічного управління. Вона закріплює ключові принципи свободи слова, відкритості інформації, підзвітності органів державної влади перед суспільством, а також гарантує інформаційну безпеку як один із пріоритетних напрямів національної політики. Ці положення сприяють створенню ефективної системи комунікації між державними інституціями, засобами масової інформації та громадянами, що, у свою чергу, забезпечує належний рівень прозорості, суспільного контролю та демократичного розвитку. Реалізація конституційних норм у сфері інформаційної політики відіграє ключову роль у зміцненні державного управління, підвищенні довіри громадян до влади та формуванні стійкої національної інформаційної екосистеми, здатної протистояти сучасним викликам, зокрема інформаційним загрозам, пропаганді та маніпуляціям.

Закон України «Про інформацію» (прийнятий у 1992 році, оновлений у 2011 році) є ключовим нормативно-правовим актом, що регулює інформаційні відносини в Україні. У контексті медіа-комунікативного механізму публічного управління цей закон відіграє важливу роль у формуванні правових засад доступу до інформації, діяльності засобів масової інформації, взаємодії органів влади з громадськістю та забезпечення інформаційної безпеки держави.

Закон визначає основні принципи інформаційної діяльності, зокрема:

- принцип відкритості та прозорості, що забезпечує громадянам та медіа доступ до інформації про діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування;
- принцип достовірності та повноти інформації, що передбачає відповідальність суб'єктів інформаційних відносин за поширення неправдивих або маніпулятивних відомостей;
- принцип свободи слова та вираження поглядів, який гарантує право громадян отримувати та поширювати інформацію без незаконного обмеження з боку держави;

- принцип інформаційної безпеки, що спрямований на захист інформаційного простору України від зовнішніх та внутрішніх загроз, зокрема дезінформації, пропаганди та кіберзагроз [99].

У межах медіа-комунікативного механізму публічного управління Закон «Про інформацію» закладає правові підвалини для:

- Функціонування державних органів у сфері інформаційної політики – встановлює обов’язки державних структур щодо інформування населення, зокрема через офіційні сайти, прес-служби, соціальні мережі та інші канали комунікації.
- Співпраці влади та медіа – регулює порядок взаємодії журналістів із державними установами, процедуру доступу до публічної інформації, а також гарантує захист прав представників ЗМІ.
- Протидії інформаційним загрозам – визначає основи державної політики у сфері кібербезпеки, боротьби з дезінформацією та пропагандою, а також створює умови для захисту національного інформаційного простору [99].

Закон України «Про інформацію» відіграє фундаментальну роль у створенні та функціонуванні правового простору, що забезпечує прозорість, відкритість і ефективність інформаційної діяльності як державних органів, так і громадянського суспільства. Він визначає ключові принципи взаємодії влади, медіа та громадськості, сприяючи демократичному врядуванню, підзвітності державних інституцій та активному громадському контролю за їхньою діяльністю.

Оновлення цього закону у 2011 році стало важливим кроком у його адаптації до нових викликів інформаційного суспільства, зокрема до процесів цифровізації комунікацій, трансформації медіапростору під впливом соціальних мереж та розширення можливостей доступу громадян до інформації. Удосконалені положення документа враховують також необхідність забезпечення інформаційної безпеки держави в умовах гібридних загроз, зокрема інформаційних війн, пропаганди та дезінформації, що стали

особливо актуальними в сучасному геополітичному контексті. Таким чином, Закон України «Про інформацію» є не лише нормативною базою для регулювання інформаційної діяльності, а й інструментом забезпечення сталого розвитку демократичних інститутів, ефективного функціонування публічного управління та захисту національного інформаційного простору від зовнішніх і внутрішніх загроз.

Закон України «Про доступ до публічної інформації» (2011 р.) є ключовим нормативним актом, що гарантує відкритість і прозорість діяльності органів державної влади та забезпечує громадянам право на вільний доступ до інформації, якою володіють державні установи. У контексті медіа-комунікативного механізму публічного управління цей закон відіграє критично важливу роль у формуванні ефективної комунікації між владою, громадськістю та медіа [96].

Закон встановлює механізми отримання, обробки та поширення публічної інформації, зобов'язуючи державні органи надавати відкриті дані, оприлюднювати інформацію про свою діяльність та забезпечувати доступ громадян до суспільно значущої інформації. Це дозволяє журналістам, дослідникам, активістам і громадянам отримувати об'єктивні відомості, що сприяє громадському контролю, підзвітності влади та боротьбі з корупцією.

У сучасних умовах цифровізації та розвитку електронного врядування Закон «Про доступ до публічної інформації» створює передумови для розвитку відкритих даних, забезпечення інформаційної прозорості державних органів та налагодження якісної двосторонньої комунікації між владою та суспільством. Окрім того, він сприяє посиленню інформаційної безпеки та протидії дезінформації, оскільки відкритість офіційних даних зменшує ризики маніпуляцій у медіапросторі [96].

Закон України «Про доступ до публічної інформації» є фундаментальним інструментом у системі медіа-комунікативного механізму публічного управління, що сприяє формуванню відкритого інформаційного

простору та налагодженню ефективної взаємодії між державою, громадянами та засобами масової інформації.

Його реалізація забезпечує доступність, відкритість та достовірність інформації, яка є критично важливою для демократичного врядування, оскільки гарантує громадянам право знати про діяльність органів влади, ухвалення рішень, розподіл бюджетних коштів, виконання державних програм тощо. Це, у свою чергу, зміцнює підзвітність влади, створює умови для усвідомленої громадської участі у процесах управління державою та сприяє запобіганню корупції через прозорість діяльності чиновників та установ.

Крім того, закон сприяє розвитку довіри громадян до державних інституцій, оскільки відкритість і правдивість інформації допомагають уникати спекуляцій, маніпуляцій та поширення дезінформації в медіапросторі. Це особливо актуально в умовах гібридних загроз, інформаційних воєн та посиленої боротьби з пропагандою, коли офіційні державні джерела повинні залишатися максимально надійними та авторитетними.

Окремо варто підкреслити значення цього закону для розвитку інклюзивного суспільного діалогу. Він створює передумови для активної участі громадськості у формуванні політики, розширює можливості медіа у здійсненні незалежного журналістського розслідування та забезпечує механізми швидкого реагування на запити суспільства. Це особливо важливо в епоху цифровізації, коли доступ до інформації визначає рівень обізнаності та залученості громадян до суспільно-політичного життя.

Таким чином, Закон «Про доступ до публічної інформації» є не лише інструментом забезпечення прозорості державного управління, але й важливим механізмом захисту демократичних цінностей, підвищення рівня громадянської відповідальності та формування ефективної комунікаційної взаємодії між владою, суспільством та засобами масової інформації.

Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення (далі – Нацрада) є ключовим регуляторним органом у сфері телерадіомовлення, який відіграє центральну роль у формуванні та реалізації державної політики у

медіасфері. Закон України «Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення» (1994 р.) закріплює правові засади її діяльності, визначає функції, повноваження та механізми регулювання телерадіопростору, що є важливим елементом медіа-комунікативного механізму публічного управління.

Нацрада виконує контрольні, ліцензійні, регуляторні та наглядові функції, забезпечуючи баланс між свободою медіа, суспільними інтересами та національною безпекою. Вона відповідає за:

- Видачу ліцензій телерадіоорганізаціям та провайдерам програмних послуг, що гарантує дотримання стандартів інформаційної політики та рівного доступу до медіаринку.
- Моніторинг контенту та дотримання законодавства у сфері телебачення та радіомовлення, що дозволяє запобігати поширенню дезінформації, мови ворожнечі та пропагандистських матеріалів.
- Регулювання рекламної діяльності та контролю за дотриманням квот національного контенту, що сприяє розвитку українського медіапродукту та інформаційної безпеки держави.
- Захист прав споживачів інформації, зокрема забезпечення доступу громадян до об'єктивної, достовірної та неупередженої інформації, що є невід'ємною складовою демократичного врядування [107].

Національна рада відіграє ключову роль у зміцненні принципів прозорості та підзвітності влади, адже забезпечує належну комунікацію між державними інституціями, громадянським суспільством та медіа. Вона сприяє створенню плюралістичного інформаційного середовища, де кожен громадянин має право отримувати різнобічну інформацію та формувати власну думку.

Нацрада також активно взаємодіє з громадськими організаціями, міжнародними партнерами та журналістськими об'єднаннями, що сприяє гармонізації українського медіапростору з європейськими стандартами свободи слова та регулювання ЗМІ.

В умовах війни, інформаційних атак та поширення дезінформації Нацрада виконує функцію захисту національного інформаційного простору. Вона здійснює:

- Блокування ворожих медіаресурсів, що поширюють деструктивні наративи та пропаганду.
- Контроль за виконанням санкційних обмежень щодо держави-агресора у сфері телерадіомовлення.
- Стимулювання розвитку українського інформаційного контенту, що сприяє зміцненню національної ідентичності [107].

Закон України «Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення» є ключовим законодавчим актом, що встановлює фундаментальні правові принципи для функціонування Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення. Цей орган відіграє вирішальну роль у регулюванні сфери телерадіомовлення, формуючи нормативну базу для медіа-комунікативної взаємодії в країні.

Цей закон не лише визначає повноваження та обов'язки Національної ради, але й створює основу для стабільного та збалансованого інформаційного простору. Його реалізація сприяє розвитку незалежної журналістики, що є життєво важливим елементом демократичного суспільства. Незалежні та відповідальні ЗМІ забезпечують прозорість, підзвітність та плюралізм думок, що є необхідними умовами для ефективного демократичного управління. Крім того, закон сприяє захисту національного інформаційного простору від зовнішніх та внутрішніх загроз, забезпечуючи інформаційну безпеку країни. Він також створює умови для розвитку конкурентного та інноваційного медіа-ринку, що сприяє підвищенню якості та різноманітності медіа-контенту.

Закон України «Про медіа» (2022 р.) є важливим кроком у реформуванні медійного простору України, адаптуючи його до сучасних цифрових реалій та європейських стандартів. У розрізі медіа-комунікативного механізму публічного управління, цей закон відіграє ключову роль, визначаючи правила гри для всіх суб'єктів інформаційного простору.

Ключові аспекти Закону «Про медіа» в контексті медіа-комунікативного механізму:

- Розширення регулювання: Закон розширює сферу регулювання, охоплюючи не лише традиційні ЗМІ, але й онлайн-платформи, соціальні мережі, відеохостинги та інші цифрові медіа. Це є важливим кроком у забезпеченні інформаційної безпеки в умовах цифрової трансформації.

- Підвищення прозорості: Закон передбачає вимоги щодо прозорості структури власності медіа, що сприяє запобіганню прихованому впливу на інформаційний простір. Це є важливим елементом демократичного управління, оскільки забезпечує можливість громадського контролю за діяльністю ЗМІ.

- Боротьба з дезінформацією: Закон встановлює механізми протидії дезінформації та пропаганді, що є особливо важливим в умовах гібридної війни. Це сприяє захисту національного інформаційного простору від зовнішніх та внутрішніх загроз.

- Розвиток медіаграмотності: Закон стимулює розвиток медіаграмотності населення, що є важливим інструментом для протидії маніпуляціям та фейковим новинам. Це сприяє формуванню критичного мислення та відповідального споживання інформації.

- Національна рада з питань телебачення і радіомовлення: Закон суттєво розширює повноваження Національної ради з питань телебачення і радіомовлення. Цей орган відіграє ключову роль у регулюванні медіа-простору, забезпечуючи дотримання законодавства та захист суспільних інтересів.

- Європейська інтеграція: Закон «Про медіа» наближає українське законодавство до європейських стандартів, зокрема до Директиви ЄС про аудіовізуальні медіапослуги. Це є важливим кроком на шляху євроінтеграції України [100].

Закон «Про медіа» створює сучасну та ефективну правову базу для функціонування медіа-комунікативного механізму публічного управління. Він

забезпечує баланс між свободою слова та захистом національної безпеки, що є важливим для демократичного розвитку країни. Закон сприяє розвитку відкритого та прозорого інформаційного простору, де громадяни мають доступ до достовірної інформації та можливість вільно висловлювати свою думку. Цей Закон є важливим інструментом для забезпечення інформаційної безпеки та розвитку демократичного суспільства в Україні.

Перейдемо до розгляду надважливого, в умовах сьогодення, Закону України «Про національну безпеку України», який був прийнятий у 2018 році. Цей законодавчий акт є стратегічним документом, який визначає основні засади державної політики у сфері національної безпеки. У контексті медіа-комунікативного механізму публічного управління, цей закон відіграє важливу роль, розглядаючи медіа-простір як стратегічну сферу, що потребує захисту від інформаційних загроз [101].

Розглянемо його важливі аспекти в розрізі теми нашого дослідження:

1. Визначення медіа-простору як стратегічної сфери. Закон чітко визначає, що інформаційний простір є стратегічно важливим для національної безпеки. Це означає, що держава має право та обов'язок вживати заходів для його захисту від зовнішніх та внутрішніх загроз. Це визначення є основою для формування державної політики у сфері медіа та інформаційної безпеки.

2. Захист від інформаційних загроз. Закон визначає інформаційні загрози як один з ключових викликів для національної безпеки. Це включає в себе дезінформацію, пропаганду, кібератаки та інші форми інформаційного впливу. Він передбачає необхідність розробки та реалізації заходів для протидії цим загрозам.

3. Роль медіа-комунікативного механізму. Закон створює правові підстави для використання медіа-комунікативного механізму як інструменту публічного управління. Це включає в себе:

- Інформування суспільства про загрози національній безпеці.
- Формування громадської думки щодо питань національної безпеки.
- Протидію дезінформації та пропаганді.

Закон також передбачає необхідність координації зусиль державних органів, громадського сектору та медіа для забезпечення інформаційної безпеки.

4. Взаємодія з іншими законами. Закон «Про національну безпеку України» є основою для інших законодавчих актів, що регулюють медійну сферу. Він взаємодіє із Законом України «Про медіа», який встановлює більш детальні правила функціонування медіа-простору.

5. Важливість для сучасних умов. В умовах війни, яку веде Російська Федерація проти України, цей закон набуває особливого значення. Він створює правові підстави для захисту інформаційного простору України від російської дезінформації та пропаганди [101].

Отже, можемо констатувати, що Закон України «Про національну безпеку України» є не просто законодавчим актом, а фундаментальним стратегічним документом, що визначає парадигму національної безпеки в умовах сучасних викликів. Його роль у контексті медіа-комунікативного механізму публічного управління в Україні є надзвичайно важливою. Він визначає медіа-простір як об'єкт стратегічного значення. Це означає, що держава визнає інформаційну сферу не просто як майданчик для обміну інформацією, а як ключовий елемент національної безпеки, який потребує постійного моніторингу та захисту. Дане твердження створює правові підстави для активної державної політики в медійній сфері, включаючи регулювання, підтримку незалежних ЗМІ та протидію дезінформації.

Зазначимо, що цей Закон формулює концепцію інформаційних загроз й чітко окреслює спектр загроз, з якими стикається Україна, включаючи дезінформацію, пропаганду, кібернетичні атаки та інші форми інформаційного впливу. Що, в свою чергу, дозволяє державі розробляти та реалізовувати комплексні стратегії для протидії цим загрозам, враховуючи їхні особливості та масштаби.

Важливим для нас аспектом є інтеграція медіа-комунікативного механізму у систему національної безпеки, що передбачає використання

даного механізму як інструменту для реалізації державної політики у сфері національної безпеки. Це може включати в себе: публічне інформування про загрози та шляхи їх нейтралізації; формування національної стійкості до інформаційних атак; залучення громадськості до процесу забезпечення інформаційної безпеки.

Також цей Закон створює основу для міжвідомчої та міжсекторальної співпраці. Він підкреслює необхідність координації зусиль державних органів, громадського сектору, медіа та міжнародних партнерів для ефективного захисту інформаційного простору, що сприяє створенню синергії та обміну досвідом між різними суб'єктами, що є критично важливим в умовах гібридних загроз. Можна відмітити й адаптивність Закону до сучасних викликів. В умовах російської агресії та активного використання інформаційних технологій для дестабілізації ситуації, цей закон є особливо актуальним. Він дозволяє державі оперативно реагувати на нові інформаційні загрози та адаптувати свою політику до швидкозмінних умов. Отже, Закон «Про національну безпеку України» є невід'ємною частиною медіа-комунікативного механізму публічного управління, забезпечуючи правові та стратегічні основи для захисту інформаційного простору України.

Перейдемо до розгляду Закону України «Про основи забезпечення кібербезпеки України», який був прийнятий у 2017 році. Він є основоположним документом, що визначає стратегічні напрямки державної політики у сфері кібербезпеки й відіграє критично важливу роль у контексті медіа-комунікаційного механізму публічного управління, оскільки кіберпростір став невід'ємною частиною інформаційного простору, де здійснюється активна комунікація між державою та суспільством.

Якщо розглядати найбільш важливі аспекти цього закону, то можемо, відносно нашого дослідження виділити наступні:

1. Визначення основних понять та принципів. Закон вперше в Україні визначає ключові терміни, такі як «кібербезпека», «кіберпростір», «кіберзагроза», що є необхідними для формування єдиного розуміння

кібербезпеки, а також встановлює основні принципи державної політики у сфері кібербезпеки, такі як законність, прозорість, відповідальність та міжнародне співробітництво.

2. Визначення суб'єктів забезпечення кібербезпеки. Закон визначає коло суб'єктів, відповідальних за забезпечення кібербезпеки, включаючи державні органи, підприємства, установи, організації та громадян й розподіляє повноваження та обов'язки між цими суб'єктами, що є важливим для координації їхньої діяльності.

3. Захист критичної інформаційної інфраструктури. Цей Закон приділяє особливу увагу захисту критичної інформаційної інфраструктури, яка включає в себе інформаційні системи, що забезпечують функціонування життєво важливих сфер держави. Це є важливим аспектом, оскільки кібератаки на критичну інфраструктуру, які ми спостерігали наприкінці 2024 року мали катастрофічні наслідки.

4. Протидія кіберзлочинності. Закон визначає основні напрямки боротьби з кіберзлочинністю, включаючи виявлення, розслідування та запобігання кіберзлочинам й передбачає необхідність посилення співпраці між правоохоронними органами та іншими суб'єктами забезпечення кібербезпеки.

5. Міжнародне співробітництво. Закон підкреслює важливість міжнародного співробітництва у сфері кібербезпеки, що є необхідним для обміну досвідом, технологіями та інформацією, а також для протидії транскордонній кіберзлочинності.

6. Кіберзахист як компонент медіа-комунікативного механізму. В умовах зростання ролі цифрових технологій у медіа-комунікаціях, кіберзахист стає невід'ємною частиною медіа-комунікаційного механізму публічного управління. Закон «Про основи забезпечення кібербезпеки України» створює правові підстави для захисту інформаційного простору від кіберзагроз, що є важливим для забезпечення вільного та безпечного обміну інформацією між державою та суспільством [102].

Правове регулювання медіа-комунікативного механізму в Україні являє собою складну та динамічну систему, що поєднує в собі національні законодавчі акти та міжнародні норми. Цей симбіоз є необхідним для забезпечення ефективного функціонування медіа-простору, захисту прав громадян та відповідності демократичним стандартам. Україна, як член міжнародних організацій, керується стандартами Ради Європи, Європейського Союзу та ООН у сфері медіа-прав та комунікацій.

Якщо розглянути міжнародне законодавство, яке безпосередньо впливає на медіа-комунікативний механізм публічного управління в Україні, том можна виділити наступне:

1. Міжнародні організації та стандарти. Україна є членом Ради Європи, що зобов'язує її дотримуватися стандартів у сфері свободи вираження поглядів, плюралізму медіа та захисту журналістів. Рекомендації та декларації Ради Європи є важливими орієнтирами для формування національної медіа-політики. В рамках євроінтеграції Україна зобов'язана імплементувати законодавство ЄС у сфері медіа, зокрема Директиву про аудіовізуальні медіапослуги. Європейські стандарти впливають на регулювання цифрових медіа, боротьбу з дезінформацією та захист прав користувачів. Загальна декларація прав людини та Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, прийняті ООН, гарантують свободу вираження поглядів та доступ до інформації. ЮНЕСКО відіграє важливу роль у сприянні розвитку медіаграмотності та захисту журналістів.

2. Ратифіковані міжнародні угоди. Європейська конвенція з прав людини (ст. 10): ця конвенція є ключовим документом, що гарантує право на свободу вираження поглядів; вона встановлює обмеження на це право, які мають бути пропорційними та необхідними в демократичному суспільстві. Україна ратифікувала цю конвенцію, що робить її норми частиною національного законодавства.

3. Впровадження європейських стандартів. Україна активно впроваджує європейські стандарти у сфері цифрового регулювання, зокрема щодо захисту

персональних даних, кібербезпеки та регулювання онлайн-платформ. Це сприяє створенню безпечного та відкритого цифрового простору. Відповідно до рекомендацій ЄС, Україна вживає заходів для протидії дезінформації та пропаганді. Це включає в себе розвиток медіаграмотності, підтримку незалежних ЗМІ та створення механізмів верифікації інформації.

Якщо підсумовувати все вищезазначене, то можемо виділити наступний вплив міжнародного законодавства на медіа-комунікативний механізм публічного управління в Україні. Міжнародне законодавство створює рамку для формування національної медіа-політики, що відповідає демократичним цінностям та стандартам, також воно забезпечує захист прав та свобод громадян в інформаційному просторі, сприяє розвитку незалежних та плюралістичних медіа, допомагає протидіяти інформаційним загрозам та дезінформації. Міжнародне законодавство відіграє важливу роль у формуванні правового регулювання медіа-комунікативного механізму в Україні, забезпечуючи його відповідність європейським та міжнародним стандартам.

Також важливо не оминати особливості медіа-комунікаційного управління в умовах війни. Той колосальний і болючий досвід нашої держави вимагає певного переосмислення, проте вже зараз можна сформулювати певні тенденції правового статусу медіа-комунікативного механізму публічного управління. З початком повномасштабного російського вторгнення у 2022 році медіа-комунікаційний простір України зазнав суттєвих змін, адаптуючись до нових викликів, пов'язаних із веденням інформаційної війни, посиленням державного контролю над інформаційними потоками та необхідністю мобілізації суспільства. Військові дії та гібридні загрози з боку РФ змусили державні органи переглянути та вдосконалити комунікаційні стратегії, спрямовані на підтримку національної безпеки, протидію дезінформації та забезпечення стійкості суспільства [104].

Однією з ключових особливостей медіа-комунікаційного управління в умовах війни стало посилене державне регулювання інформаційного

простору. Це включало запровадження тимчасових обмежень на поширення певних видів інформації, спрямованих на захист оперативних військових даних та запобігання витоку стратегічно важливих відомостей. Українська влада активно використовувала механізми інформаційної цензури щодо російської пропаганди та проросійських наративів, заборонивши діяльність низки ворожих медіа та блокуючи деструктивний контент у соціальних мережах.

Ключову роль у комунікаційному правовому просторі відіграли офіційні державні ресурси, зокрема Офіс Президента, Кабінет Міністрів України, Збройні Сили України та Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки. Завдяки злагодженій комунікаційній політиці державних органів було забезпечено чітке, оперативне та правдиве інформування громадян про хід бойових дій, рішення керівництва країни та заходи безпеки. Згідно з Указом Президента України про введення воєнного стану, було запроваджено обмеження щодо розповсюдження інформації, яка може загрожувати безпеці держави, також було введено обмеження діяльності проросійських телеканалів та заборона російських медіа-платформ відповідно до санкційної політики України.

Важливим аспектом стала стратегія консолідації суспільства через медіа. Завдяки єдиному інформаційному марафону українські телеканали об'єднали зусилля для поширення правдивої та офіційно підтвердженої інформації, що сприяло уникненню паніки та дезорієнтації населення. Активну роль у цьому процесі відігравали журналісти, волонтери, блогери та громадські активісти, які через соціальні мережі, YouTube-канали та месенджери доносили правдиву інформацію як всередині країни, так і за її межами. Важливою складовою стало посилення ролі Центру протидії дезінформації при РНБО України та співпраця з міжнародними партнерами щодо інформаційного захисту. Цей орган став ключовим координатором заходів із виявлення, аналізу та нейтралізації інформаційних загроз, спрямованих на підлив державної безпеки, маніпуляцію громадською думкою

та дестабілізацію ситуації в країні. Одним із основних напрямів роботи ЦПД стало оперативне виявлення фейкових новин, ворожих наративів та інформаційно-психологічних операцій (ІПСО), які поширює Росія з метою деморалізації українського суспільства, дискредитації влади та створення панічних настроїв. Центр активно співпрацює з українськими та міжнародними платформами фактчекінгу, такими як StopFake, VoxCheck, Bellingcat, а також із незалежними журналістськими організаціями та кібербезпековими структурами, що займаються викриттям маніпулятивного контенту [90].

Також варто відзначити такий елемент діяльності ЦПД, як проведення інформаційно-просвітницьких кампаній для населення, спрямованих на підвищення рівня медіаграмотності та навичок критичного мислення. У співпраці з Міністерством освіти і науки України, громадськими організаціями та міжнародними партнерами реалізуються ініціативи, що навчають громадян розпізнавати маніпуляції, перевіряти інформацію та не піддаватися на провокації.

Окрім внутрішньої роботи, Центр протидії дезінформації активно розвиває міжнародну співпрацю у сфері інформаційного захисту. Україна отримує значну підтримку від Європейського Союзу, НАТО, Великої Британії, США та інших союзників у боротьбі з російською пропагандою. Зокрема, ЄС фінансує проекти, спрямовані на протидію дезінформації через Європейську службу зовнішніх дій (EEAS) та її підрозділ East StratCom Task Force, що спеціалізується на розвінчанні російських інформаційних атак. Також Україна активно співпрацює з Центром передового досвіду НАТО з питань стратегічних комунікацій (StratCom COE), який надає експертну підтримку та аналітику щодо гібридних загроз. Крім того, українські фахівці беруть участь у спільних навчаннях і тренінгах із представниками спецслужб та медіааналітиками західних країн, що дозволяє покращити методи боротьби з дезінформацією.

У рамках цієї співпраці також реалізуються спільні інформаційні кампанії, спрямовані на висвітлення правди про війну в Україні, викриття російських злочинів та донесення реальної картини подій до міжнародної спільноти. Важливим інструментом цієї роботи стало залучення глобальних медіа, таких як BBC, CNN, The New York Times, The Guardian, які допомагають протидіяти російській пропаганді на міжнародному рівні.

Центр протидії дезінформації при РНБО України відіграє критично важливу роль у зміцненні інформаційної безпеки держави, викритті ворожих інформаційних атак та формуванні ефективних механізмів захисту від дезінформаційних загроз. Співпраця з міжнародними партнерами забезпечує Україні доступ до передових технологій та експертного досвіду, що значно підвищує ефективність боротьби з інформаційними загрозами в умовах війни.

Правове регулювання медіа-комунікативного механізму публічного управління в Україні відіграє надважливу системну складову у забезпеченні прозорості державного управління, підзвітності влади, захисту інформаційної безпеки та протидії дезінформації. Конституційні норми гарантують свободу слова, доступ до інформації та визначають інформаційну безпеку як складову національної безпеки. Законодавчі акти, такі як Закон України «Про інформацію», Закон «Про доступ до публічної інформації» та інші нормативно-правові акти, формують основу правового регулювання інформаційної діяльності державних органів. Вони визначають механізми надання відкритих даних, регулюють роботу засобів масової інформації, забезпечують баланс між свободою слова та захистом державних інтересів.

Значну роль у регулюванні медійного простору відіграє Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення, яка здійснює контроль за дотриманням законодавства у сфері телерадіомовлення, а також державні органи, що займаються інформаційною безпекою, зокрема Центр протидії дезінформації при РНБО України та Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки.

Особливої актуальності правові аспекти набули в умовах повномасштабної війни, коли було посилено державний контроль над інформаційним простором, запроваджено заходи з протидії ворожій пропаганді, дезінформації та кіберзагрозам. Водночас міжнародні стандарти, зокрема зобов'язання України перед ООН, Радою Європи та ЄС, вимагають збереження демократичних принципів та захисту прав громадян на інформацію. Правова база медіа-комунікативного механізму публічного управління в Україні продовжує вдосконалюватися відповідно до викликів часу. Її подальший розвиток має ґрунтуватися на поєднанні принципів свободи слова, відкритості влади, цифровізації комунікацій та забезпечення інформаційної безпеки ключових елементів ефективного демократичного врядування.

2.2. Зарубіжна практика використання штучного інтелекту в забезпеченні розвитку медіа-комунікативного механізму публічного управління

Швидкість розвитку штучного інтелекту продовжує вражати. Світ уже розділився на два табори: одні закликають припинити розробку потужних систем штучного інтелекту, інші анонсують інтеграцію чат-ботів зі штучним інтелектом «ChatGPT» у свої платформи. Через тотальне розповсюдження та вплив штучного інтелекту на майже всі сфери діяльності людини у всьому світі, виникають як нові виклики так і суттєві загрози в реалізації доктрин національної інформаційної безпеки, як складової розвитку медіа-комунікативного механізму публічного управління усіх без винятку країн.

Розглядаючи процес тотальної глобалізації національна інформаційна безпека є провідним фактором забезпечення умов реалізації національних інтересів, спроможності держави долати кризові явища при наявній зовнішній агресії. Своєчасні ефективні заходи щодо управління медіа-комунікативним механізмом публічного управління, а також інформаційною безпекою з боку

держави здатні подолати загрози соціально-економічного та політичного життя країни. Особливо прискіпливо наш погляд має бути прикутим до досвіду забезпечення інформаційної безпеки США, країн Євросоюзу, як одних з головних та стратегічних партнерів нашої держави, у тому числі й у сфері інформаційної безпеки. Також обов'язково варто звернути увагу на досвід азійських країн, які дуже активно почали застосовувати різні складові медіа-комунікативного механізму публічного управління в своїх державах.

Враховуючи, що стрімкий розвиток штучного інтелекту (далі - ШІ) створює кардинально нові виклики та можливості для національної інформаційної безпеки держави, саме тому дослідження успішних кейсів учасників цієї сфери, є надважливим для безпеки країни в сфері інформації та захисту нашого суверенітету.

У міжнародній науковій літературі, а також на рівні національного законодавства є достатньо різні варіанти формулювання терміну інформаційна безпека. Основну групу становлять бачення, у рамках яких інформаційну безпеку держави розглядають як стан, можливого розвитку, умов життєдіяльності соціуму, його структур, інститутів і установ, за яких забезпечується збереження їх якісного, вільного, відповідного власній природі та інноваційного функціонування [60].

Інформаційна безпека – це стан захищеності інтересів особи, суспільства і держави в інформаційній сфері, при якому виключається можливість їх пошкодження внаслідок неповноти, застарілості та недостовірності інформації, а також негативних наслідків використання інформаційних технологій. або інформацію, заборонену або обмежену законом.

Інформаційна безпека – стан захищеності об'єкта (особи, компанії, держави) від інформаційних загроз, який визначається рівнем шкоди, яка може бути завдана існуванню, функціонуванню чи діяльності об'єкта в разі реалізації ці загрози через [112]:

- використання неповної, застарілої та недостовірної інформації;
- застосування негативного інформаційного впливу;

- незаконне використання інформаційних технологій;
- несанкціоноване поширення та використання інформації, порушення її цілісності, конфіденційності та доступності.

Розглядаючи термін «забезпечення інформаційної безпеки» вважаємо, що це стосується діяльності, комплексу заходів і в цілому здатності суспільства і держави гарантувати бажаний захищений стан. Забезпечення інформаційної безпеки на думку науковців включає наявність трьох компонентів: діяльності, засобів і суб'єктів (рис. 2.1).

Цікавим є визначенням зарубіжних фахівців, у якому зроблено акцент на необхідності проактивної позиції держави, суспільства й особистості в умовах прискореного розвитку та впровадження інформаційно-телекомунікаційних технологій у всі сфери життєдіяльності суспільства, виникнення нових видів загроз та потреби вироблення інноваційних форм поведінки для забезпечення інформаційної безпеки [112].

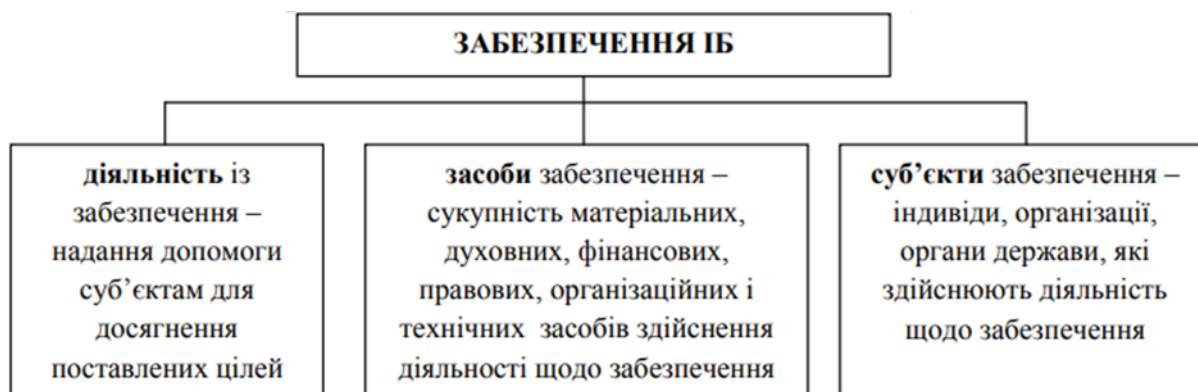

Рис. 2.1. Структура забезпечення інформаційної безпеки

Якщо говорити про національну інформаційну безпеку України, то указом Президента України від 28 грудня 2021 року введено в дію «Стратегію інформаційної безпеки», про що ми в дослідженні вже згадували раніше [106].

Стратегія інформаційної безпеки (далі - Стратегія) визначає актуальні виклики та загрози національної безпеки України в інформаційній сфері,

стратегічні цілі та завдання, спрямовані на протидію цим загрозам та захист прав громадян. для захисту інформації та персональних даних.

Метою Стратегії є зміцнення спроможностей щодо забезпечення інформаційної безпеки держави, її інформаційного простору, забезпечення інформаційними ресурсами та заходів соціально-політичної стабільності, захисту держави, захисту державного суверенітету, територіальної цілісності України, демократичних і політичних стабільності, захисту держави, охорони здоров'я та безпеки держави. конституційний лад, що забезпечує права і свободи кожного громадянина [106].

Сучасний медіа-комунікативний механізм публічного управління активно трансформується під впливом цифрових технологій, зокрема ШІ. Використання алгоритмів машинного навчання, обробки природної мови та великих даних (Big Data) змінює способи взаємодії держави з громадянами, оптимізує інформаційні потоки та підвищує ефективність комунікаційних стратегій.

Однією з ключових функцій ШІ в медіа-комунікаціях публічного управління є автоматизація аналізу інформаційного простору. Державні органи можуть використовувати алгоритми для моніторингу суспільних настроїв, аналізу тенденцій у соціальних мережах та ідентифікації дезінформації. Це дозволяє швидше реагувати на кризові ситуації, коригувати інформаційну політику та розробляти ефективні стратегії комунікації.

Штучний інтелект готовий повністю змінити життя людини. Такі зміни відбуваються з розвитком і поширенням Інтернету з початку цього століття й призвело до серйозних змін у структурах економіки, суспільстві, політиці та звичайному житті. Хоча штучний інтелект ще не став широко поширеним і явним, у всьому світі точаться дебати щодо того, як зробити керованим вплив штучного інтелекту на нашу роботу, здоров'я, освіту, розваги та багато інших аспектів нашого життя. Варто зазначити, що обговорення штучного інтелекту не стосується часу чи інтенсивності цих змін, проте має безпосереднє відношення до моментів, коли штучного інтелекту буде здатний змінювати

суть біологічного існування життя, а також вплив цих нюансів на загальний світовий уклад. штучного інтелекту особливо не передбачає трансформації в тому сенсі, яким чином ми виконуємо нашу діяльність: господарську, соціальну, державну. Йде мова про те, що ШІ впливає на те, як досягається кінцевий продукт, оскільки він виконує дії шляхом заміни людського фактору.

Стурбованість щодо динамічного розвитку цієї технології призвела до збільшення кількості досліджень правових наслідків роботи систем ШІ. Однак більшість з цих аналізів зосереджуються на правових наслідках застосування ШІ в приватному секторі і як це впливає на окремих осіб та їх права. Але також надцікавим є ризики, котрі створюються ШІ в момент його застосування у публічному управлінні, зокрема в урядових функціях, і як це впливає на здійснення публічної влади, інформаційну безпеку держави та на безпосередні права громадян [150].

На думку американського дослідника штучного інтелекту Хосе Фернандеса, поточна актуальність штучного інтелекту пояснюється, з одного боку, його величезним технологічним розвитком за останні роки, а з іншого боку, надзвичайними можливостями. Стосовно технологічного розвитку штучного інтелекту слід зазначити, що ця технологія існує з середини минулого століття, але лише в останнє десятиліття відбувся справжній поштовх для розвитку та застосування штучного інтелекту в цілому. Це пов'язано з трьома взаємопов'язаними факторами: по-перше, прогресом у глибокому навчанні, що дозволяє вирішувати нові проблеми; по-друге, обробка великих об'ємів даних, яка завдяки хмарним обчисленням дає змогу отримувати, зберігати, обмінюватися та керувати великими обсягами високоякісних даних; і в кінці, постійне зростання обчислювальної потужності, що дозволяє ШІ вирішувати завдання за більш короткий час [150].

Дослідники ШІ зазначають, що стосовно трансформаційної здатності є загальна думка щодо того, що штучний інтелект постійно перебуває на передньому краї проривної діяльності технологій через його величезну неконтрольовану здатність у всьому - промисловості, сільському господарстві,

охороні здоров'я й безперечно у оборонній сфері, яка відображається у впливі на національну інформаційну безпеку.

Існує серйозне занепокоєння щодо розширення використання ІІІ, яке має призвести до розробки численних нормативних актів і інструментів впливу, щоб забезпечити безпеку національній інформаційній системі, як у США, так і в ЄС. Ці унікальні проблеми виникають особливо часто, коли ІІІ використовується в прийнятті урядових рішень, що передбачають використання влади та вплив на права громадськості, такі як нормотворчість (наприклад, нормативний аналіз), судові рішення (наприклад, гранти, допомога) або примусове виконання (перевірка). З іншого боку, управління внутрішніх процесів, робота з громадськістю (чат-боти), процеси моніторингу, а також надання послуг від держави є завданнями, які за своєю природою подібні до використання ІІІ в державному секторі. Проте, важливо адекватно застосовувати ці новітні можливості й гармонізувати вигоду й ризики від їх використання без заподіяння шкоди, в першу чергу саме інформаційній безпеці держави, як найбільш дотичній сфері до ІІІ [150].

Що стосується застосування ІІІ у прийнятті важливих державних рішень, які передбачають використання алгоритму механізмів безпеки, то перше на що варто звертати увагу, здатність ІІІ замінити працівників публічної влади або публічних адміністрацій в процесах прийняття рішень, або він буде використовуватися як інструмент, який допомагає таким процесам, так як такі моменти прийняття рішень можуть бути критичним ризиком для національної безпеки держави, зокрема й інформаційної.

Щодо основних ризиків впливу ІІІ на національну інформаційну безпеку, то важливо уточнити роль системи ІІІ - чи може вона припускати та встановлювати правило, яке вказує, в якому випадку система може діяти незалежно від людей, оскільки це може мати серйозний вплив на подальший розвиток подій. Також існує проблема в узгодженні зобов'язань в царині публічного права перед громадськістю та пояснення причин саме таких дій, оскільки бракує прозорості, а також необхідність заздалегідь пояснити

громадськості дій системи штучного інтелекту в разі, наприклад, початку ядерної війни, або надпотужних природних чи космічних катаклізмів [150].

На наш погляд, прозорість є основним принципом використання ШІ в публічному управлінні загалом, й у розрізі медіа-комунікативного механізму зокрема. Це має ширший масштаб, ніж прозорість ШІ в приватному секторі, оскільки це йде від розробки загальнодоступного алгоритму до прийняття та спостереження за алгоритмічним прийняттям рішень. З одного боку, державне використання штучного інтелекту має включати громадську участь у розробці алгоритму так само, як загально прийняті процеси ухвалення рішень за участі громади у місцевому самоврядуванні.

Науковці припускають - прозорість буде надавати можливість інвесторам обирати правильну технологію, щоб вона передбачала і контролювала рішення, засновані на адміністративному алгоритмі, і при цьому враховувати потенційні рішення уряду, а це вже може призвести до негативних наслідків в інформаційній безпеці держави. Цей побічний ефект прозорості можна визнати в деяких випадках (наприклад приклад рішення щодо пільг), тому слід скласти алгоритм, який мав би виключити занепокоєння громадськості. В інших випадках (наприклад, податкова перевірка), алгоритм має бути прихованим, щоб уникнути передачі переваги для дій держави [151].

Крім того, якщо системи ШІ без командування людьми, вступають у судовий конфлікт й не можуть пояснити свої рішення, суди не зможуть забезпечити судовий перегляд відповідно до традиційних моделей. Обмеження судів щодо забезпечення повного судового розгляду призводить до розробки нових альтернатив державному нагляду за системами ШІ за межею компетенції судів. Це фактично й є одним з найнерозв'язуваніших питань щодо забезпечення гарантованої інформаційної безпеки держави [196].

У законодавстві та політиці щодо ШІ США сформувалася федеральна політика використання штучного інтелекту. Незважаючи на численні регіональні та державні закони про штучний інтелект також набули чинності протягом багатьох років, федеральні закони та політика щодо штучного

інтелекту мають підвищене значення для розуміння унікальної національної стратегії країни щодо штучного інтелекту. Дійсно, основа стратегії федерального уряду щодо штучного інтелекту вже закладена і дає уявлення про те, як будуть вирішуватися юридичні та політичні питання, викликані цією новою технологією, найближчим часом.

Чотири роки тому було підготовлено Національну стратегію Сполучених Штатів Америки зі штучного інтелекту, в ній йдеться про наступні моменти: підтримувати потребу в освітніх програмах штучного інтелекту; підтримувати потребу в міждисциплінарних дослідженнях штучного інтелекту; залучати інвестиції в розвиток систем штучного інтелекту; Національна стратегія штучного інтелекту США не має обов'язкової сили. У той же час стрімкий розвиток штучного інтелекту привертає все більше уваги, і попит на його нагляд також зростає [59].

У жовтні 2022 року Управління з питань наукової та технологічної політики Білого дому оприлюднило проект Білля про права на штучний інтелект. Вважається, що законопроект має стати певними правилами відповідального використання штучного інтелекту. Він визначає 5 основних принципів, яких слід дотримуватися при розробці та впровадженні автоматизованих систем ШІ:

- безпечні та ефективні системи. Людство має бути захищене від небезпечних або неефективних технологій. При розробці штучного інтелекту необхідно консультуватися з різними спільнотами, зацікавленими сторонами та експертами у відповідних галузях. Цей «мозковий штурм» допоможе визначити проблеми, ризики та потенційні наслідки впровадження технології;

- алгоритмічний захист від дискримінації. Програми, що використовують штучний інтелект, не повинні бути дискримінаційними. Розробникам автоматизованих систем при навчанні штучного інтелекту слід враховувати, що вихідний матеріал для навчання штучного інтелекту має представляти максимальну кількість груп і спільнот;

- зберігайте інформацію конфіденційною. Використовуючи програми ШІ, люди повинні вірити, що їхні особисті дані захищені та що вони можуть контролювати їх використання. Тому розробники повинні надати інструмент, який дозволяє користувачам отримувати дозвіл на збір, використання, доступ, передачу та видалення своїх даних. Запити на згоду мають бути короткими, чіткими та написаними простою та зрозумілою мовою;

- поясніть мету використання. Люди повинні знати про це щоразу, коли мова йде про використання програм штучного інтелекту. Крім того, необхідно надати інформацію про те, для чого використовується штучний інтелект, яких результатів потрібно досягти та як це може вплинути на користувачів;

- людські альтернативи та резервні варіанти. Для людей, які не хочуть використовувати програми штучного інтелекту, має бути можливість відмовитися від автоматизованих систем і замість цього використовувати людські альтернативи. Якщо певні процеси автоматизовані, наприклад доступ до певних соціальних послуг, чи повинні бути альтернативи? Через нього людина зможе реалізувати свої права [147].

Закон, що визначає національну ініціативу відносно штучного інтелекту зосереджений на розширенні наукового впливу та розвитку досліджень щодо ШІ та подальшій координації науково-дослідної діяльності в галузі штучного інтелекту між оборонними/розвідувальними спільнотами та цивільними федеральними агентствами. Закон також законодавчо закріпив створення Національного офісу ініціатив зі штучного інтелекту, який входить до складу Білого дому і якому доручено «наглядати та впроваджувати національну стратегію США щодо штучного інтелекту» [59].

Наприкінці травня 2023 року, Білий дім зробив кілька додаткових кроків для подальшого окреслення свого підходу до управління штучним інтелектом. У результаті було опубліковано переглянутий Національний стратегічний план досліджень і розвитку штучного інтелекту, щоб «координувати та зосередити федеральні інвестиції в дослідження та розробки штучного інтелекту». План включає кілька стратегічних тез:

- робити довгострокові інвестиції у фундаментальні та відповідальні дослідження штучного інтелекту. Надати пріоритет інвестиціям у наступне покоління штучного інтелекту для стимулювання відповідальних інновацій, які служать суспільним інтересам і зберігають Сполучені Штати світовим лідером у цій галузі;

- розробка ефективних методів співпраці людини та штучного інтелекту. Поглибити розуміння того, як створювати системи штучного інтелекту, які ефективно доповнюють і покращують людські можливості;

- визначення та вирішення етичних, правових і соціальних наслідків використання штучного інтелекту;

- забезпечити безпеку систем штучного інтелекту. Це включає визначення можливостей тестування для перевірки функціональності та точності систем ШІ та захисту систем ШІ від кіберзагроз і вразливості даних.

- розробити спільні публічні бази даних і технології навчання;

- використовувати стандарти для вимірювання та оцінки систем ШІ;

- визначення національних потреб у робочій силі для досліджень штучного інтелекту;

- розвиток державно-приватного партнерства для прискорення розвитку штучного інтелекту та створення можливостей для продовження інвестицій у відповідальні дослідження та розробки штучного інтелекту [151].

Хоча системи штучного інтелекту обіцяють підвищення продуктивності в багатьох сферах державного управління, їх зростаюча складність, технологічна база, що швидко розвивається, і великі вимоги до даних можуть призвести до збільшення ризиків, пов'язаних з їх розробкою. У результаті люди все більше уваги приділяють національній інформаційній безпеці, особливо безпеці систем штучного інтелекту. З цією метою рекомендується провести національне дослідження для вирішення фундаментального питання про те, наскільки рівень тестування систем штучного інтелекту достатній для забезпечення безпеки використання штучного інтелекту в національній інформаційній безпеці США.

Останніми роками в нашій державі маємо змогу спостерігати тенденцію до стрімкого розвитку світового досвіду використання штучного інтелекту в усіх важливих сферах життя, промисловості, медицини, а особливо в ОПК та національній інформаційній безпеці. Прецедент у США та великих європейських країнах із використанням штучного інтелекту та чат-ботів дав комітету цифрової трансформації нашої держави певну кількість інформації для аналізу та розуміння. Використовуючи досвід Сполучених Штатів 2020 року було створено Концепцію розвитку штучного інтелекту в Україні, там законодавчо визначаються терміни, мета, а також завдання щодо розвитку ШІ в нашій країні. Відповідно до концепції штучного інтелекту - це група організованих інформаційних технологій, які можуть виконувати складні та комплексні завдання, використовуючи наукові методи дослідження та алгоритмічні системи для обробки інформації, отриманої на роботі або створеної самостійно [150].

Національний інститут національної безпеки і протидії тероризму представив українським колегам у Раді національної безпеки і оборони України дослідження під назвою «Національна безпека та регулювання штучного інтелекту», в якому розглядаються різні аспекти загрози штучного інтелекту та відповіді на законодавство. і проблеми кіберстійкості країни. Українські колеги зазначили, що для ефективного реагування на загрози Україна співпрацює з міжнародними партнерами для обміну інформацією та досвідом для забезпечення відповідального використання штучного інтелекту. Однак наразі це дослідження не є відкритим для громадськості через конфіденційність інгредієнтів [158].

У 2020 році була затверджена Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні. Це вказує на необхідність нарешті вирішити питання норм суспільних відносин у сфері розвитку штучного інтелекту. Нещодавно відновив роботу Комітет з питань розвитку сфери штучного інтелекту при Міністерстві цифрової трансформації України. Звісно, у процесі формування регламенту

буде враховано й питання використання штучного інтелекту для створення та поширення неправдивої інформації.

У Європейському Союзі впровадження штучного інтелекту (ШІ) у медіа-комунікативний механізм публічного управління набуває все більшого значення, сприяючи підвищенню ефективності комунікацій між державними органами та громадянами. Це впровадження включає в себе автоматизацію обробки запитів громадян, аналіз громадської думки та персоналізацію інформаційних повідомлень.

У сфері медіа та комунікацій ШІ використовується для моніторингу та аналізу інформаційного простору, виявлення дезінформації та фейкових новин, а також для автоматизації процесів модерації контенту. Це дозволяє державним органам оперативно реагувати на інформаційні загрози та підтримувати інформаційну безпеку. Водночас, Європейський Союз приділяє значну увагу етичним аспектам використання ШІ. Європейський парламент наголошує, що застосування ШІ має відповідати основоположним правам людини, таким як людська гідність, недискримінація та свобода вираження поглядів. Використання ШІ, яке не відповідає цим принципам, підлягає забороні [8].

Крім того, розробляються рекомендації щодо доброчесного використання ШІ у сфері медіа та реклами. Ці рекомендації включають поради щодо підвищення ефективності рекламних та маркетингових комунікацій за допомогою ШІ, при цьому уникаючи введення споживачів в оману та дотримуючись законодавства у сфері реклами. Досвід ЄС демонструє, що інтеграція ШІ у медіа-комунікативні механізми публічного управління може значно підвищити ефективність державних комунікацій, за умови дотримання етичних норм та правових стандартів [126].

Ще в 2017 році Рада Європи наголосила на необхідності розглядати розвиток штучного інтелекту (ШІ) як ключову тенденцію, що може сприяти забезпеченню «високого рівня захисту даних, цифрових прав та дотримання етичних стандартів». У подальшому, у Висновках Ради Європи від жовтня

2020 року на тему «Доступ до правосуддя — використання можливостей цифровізації» було зазначено, що впровадження ІІІ у сферу правосуддя несе певні ризики. Зокрема, існує загроза закріплення та посилення вже наявної дискримінації, непрозорості процесу прийняття рішень, що може призвести до порушення фундаментальних прав людини, таких як право на свободу, рівність, захист приватного життя та справедливий судовий розгляд. У цьому контексті Висновки підкреслюють, що використання ІІІ не повинно впливати на незалежність суддів та їхню здатність приймати неупереджені рішення [8].

Проблематика застосування ІІІ у сфері правосуддя також знайшла відображення в «Акті про штучний інтелект» (Artificial Intelligence Act, AI Act) — законопроекті, представленому Європейською Комісією у квітні 2021 року й набув чинності 1 серпня 2024 року. Цей нормативний акт містить положення щодо регулювання розробки та використання ІІІ в ЄС, спираючись на пропорційний підхід, заснований на оцінці рівня ризику. У межах законопроекту сфера правосуддя віднесена до категорії високоризикових, особливо у випадках, коли йдеться про застосування ІІІ для аналізу фактів, правових норм та їхньої інтерпретації. Використання таких технологій у судовій діяльності потребує особливого контролю, оскільки може впливати на правові процедури та результат судових розглядів.

Акт про штучний інтелект запроваджує ризик-орієнтований підхід до регулювання ІІІ, класифікуючи системи ІІІ за рівнем ризику:

- Неприйнятний ризик: системи ІІІ, які становлять загрозу для безпеки або порушують основні права, заборонені для використання в ЄС.
- Високий ризик: системи ІІІ, що впливають на критичні сфери, такі як охорона здоров'я, освіта або правосуддя, підлягають суворим вимогам щодо прозорості, безпеки та нагляду.
- Мінімальний або низький ризик: системи ІІІ, які не становлять значної загрози, не підлягають обов'язковому регулюванню, але можуть дотримуватися добровільних кодексів поведінки [144].

Окрім цього, ЄС бере участь у розробці міжнародних договорів щодо ШІ. У вересні 2024 року ЄС разом із США, Великою Британією та іншими країнами підписав Конвенцію про штучний інтелект, яка є першим юридично обов'язковим міжнародним договором, спрямованим на забезпечення використання ШІ відповідно до прав людини, демократії та верховенства права.

Перейдемо до розгляду досвіду Китайської Народної Республіки одного із світових лідерів у розробці та впровадженні штучного інтелекту, включаючи його застосування в медіа-комунікаціях та публічному управлінні. Використання ШІ китайською владою має як інноваційні, так і суперечливі аспекти, оскільки поєднує технологічний прогрес із жорстким державним контролем інформаційного простору.

Китайські державні медіа активно використовують ШІ для створення та поширення контенту. Наприклад, Xinhua News Agency розробила віртуального ведучого новин на базі штучного інтелекту, який генерує та озвучує новини без участі людей. Така технологія дозволяє оперативно оновлювати інформаційний контент, знижувати витрати на журналістику та підтримувати контроль над інформаційним полем.

Алгоритми ШІ широко застосовуються для моніторингу та фільтрації інформації в інтернеті. Наприклад, великі китайські платформи, такі як WeChat, Weibo, Douyin (китайський аналог TikTok), використовують автоматизовані системи виявлення та видалення контенту, що суперечить державній політиці. Ці алгоритми аналізують тексти, зображення та відео, визначаючи потенційно «чутливу» інформацію та обмежуючи її розповсюдження [38].

Також ШІ допомагає владі аналізувати суспільні настрої, визначаючи теми, які викликають найбільший резонанс у суспільстві. Китайські органи державного управління використовують Big Data і машинне навчання для прогнозування можливих соціальних заворушень або невдоволення

населення. Це дозволяє владі оперативно реагувати на інформаційні загрози, формувати офіційну позицію та запускати контрнаративи [156].

У Китаї активно впроваджуються чат-боти на основі ШІ, які працюють у державних сервісах для спрощення комунікації між владою та громадянами. Наприклад, урядові вебсайти та мобільні додатки використовують ШІ для автоматичної відповіді на запити громадян щодо адміністративних послуг, податків, пільг тощо.

Одним із найбільш суперечливих аспектів використання ШІ є система соціального кредиту, яка аналізує поведінку громадян у реальному житті та соціальних мережах. Використання алгоритмів для оцінки «благодійності» громадян викликає критику з боку правозахисників, оскільки ШІ фактично використовується для контролю та регулювання поведінки населення. Китайські міста активно впроваджують системи «розумного управління» (Smart Governance), де ШІ аналізує великі масиви даних для прогнозування трафіку, управління екологічними показниками, моніторингу криміногенної ситуації та реагування на надзвичайні ситуації [156].

Проте, говорячи про досвід Китаю у сфері використання ШІ в публічному управлінні, потрібно зважати на специфіку цієї країни. Алгоритмічне управління медіа-простором у Китаї суворо регламентує, яку інформацію можна поширювати. Жорстка модерація та цензура знижують рівень плюралізму думок та свободи слова. Також ШІ може використовуватися не лише для аналізу, а й для створення цілеспрямованих пропагандистських меседжів, що посилює інформаційний контроль держави над населенням. Існує проблема з конфіденційністю даних: використання великих обсягів персональних даних у системах соціального рейтингу, розпізнавання облич і моніторингу соціальних мереж фактично порушує права громадян на приватність [38].

Китай демонструє один із наймасштабніших у світі підходів до використання ШІ в медіа-комунікаційному механізмі публічного управління. Технології штучного інтелекту тут відіграють не лише роль інструментів

оптимізації адміністративних процесів, а й стають засобом контролю за суспільними настроями, обмеження інформаційних потоків та управління соціальними процесами. Хоча ШІ забезпечує ефективність комунікації між державою та громадянами, його використання в Китаї також має значні ризики, пов'язані з обмеженням прав і свобод, цензурою та державним наглядом за медіа-простором. Це суттєво відрізняє китайську модель від західних демократій, де більший акцент робиться на баланс між технологічними можливостями та збереженням громадянських прав [38].

Якщо розглядати досвід Японії, то можна спостерігати за активною інтеграцією технології штучного інтелекту в медіа-комунікативні механізми публічного управління, прагнучи підвищити ефективність взаємодії між державними органами та громадянами. Це впровадження охоплює кілька надважливих напрямків:

1. Цифровізація державних послуг: Японія розробляє та впроваджує цифрові платформи, які використовують ШІ для автоматизації процесів обробки запитів громадян, надання консультацій та доступу до публічної інформації. Це сприяє зменшенню бюрократичних перешкод і підвищенню прозорості державних послуг.

2. Аналіз громадської думки: Застосування ШІ для аналізу даних із соціальних мереж та інших онлайн-ресурсів дозволяє уряду оперативно відстежувати настрої населення, виявляти актуальні проблеми та реагувати на них у режимі реального часу.

3. Мовні технології: Розробка та впровадження систем автоматичного перекладу та розпізнавання мови на основі ШІ полегшують комунікацію між державними службовцями та громадянами, зокрема для людей з обмеженими можливостями або тих, хто не володіє японською мовою.

4. Кібербезпека: ШІ використовується для моніторингу та захисту інформаційних систем державних установ від кіберзагроз, забезпечуючи безперебійність роботи та захист конфіденційної інформації.

5. Освітні програми: Уряд Японії підтримує ініціативи з підвищення цифрової грамотності населення, включаючи навчання використанню ІІТ-технологій, що сприяє більш ефективному залученню громадян до процесів публічного управління [145].

Говорячи про законодавче регулювання використання штучного інтелекту в публічному управлінні Японії, то воно здійснюється переважно через акти «м'якого права» (soft law), які мають рекомендаційний характер і це суттєво вирізняється від близького географічно, але не політично Китаю. Цей підхід спрямований на гнучке впровадження ІІТ, забезпечуючи баланс між інноваціями та етичними стандартами.

Якщо поглянути на основні аспекти регулювання ІІТ, то виділяють наступні:

- Рекомендаційні документи: Міністерства та агентства Японії, такі як Міністерство внутрішніх справ і комунікацій (МІАС), Міністерство економіки, торгівлі та промисловості (МЕТІ), а також Агентство цифрових технологій, розробляють вказівки та рекомендації щодо використання ІІТ. Ці документи охоплюють етичні аспекти, стандарти безпеки та практичні рекомендації для впровадження ІІТ в державному секторі.

- Міжнародні стандарти: Японія активно бере участь у міжнародних ініціативах з розробки принципів етичного використання ІІТ, співпрацюючи з Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) та країнами «Групи семи». Це сприяє гармонізації національних підходів із глобальними стандартами.

- «Акти м'якого права» Японії: Ці акти включають вказівки національного рівня від МІАС, МЕТІ та інших відомств, які регулюють сферу ІІТ. Вони розглядаються як система рекомендаційних норм, що сприяють відповідальному впровадженню ІІТ в публічному управлінні [145].

Японія обрала підхід «м'якого права» для регулювання використання ІІТ в публічному управлінні, що дозволяє гнучко адаптуватися до швидких

технологічних змін, забезпечуючи при цьому дотримання етичних та безпекових стандартів.

Також, обов'язково варто виділити таку країну, як Об'єднані Арабські Емірати (ОАЕ), які активно впроваджують штучний інтелект у публічне управління, й зокрема в медіа-комунікативний механізм. Завдяки колосальному фінансовому прогресу за останні тридцять років ця країна отримала, або придбала практично всі передові технології розробників з різних країн у багатьох сферах життя. Не виключенням стало й застосування ШІ, так у 2017 році ОАЕ призначили першого у світі державного міністра з питань штучного інтелекту, що говорить про доволі далекоглядну точку зору, щодо інтеграції ШІ в різні сфери управління [5].

У 2019 році в Абу-Дабі було засновано перший у світі університет, присвячений виключно штучному інтелекту — Mohamed bin Zayed University of Artificial Intelligence (MBZUAI). Цей унікальний заклад пропонує магістерські та докторські програми, спрямовані на розвиток досліджень і застосувань ШІ [202].

Також, ОАЕ використовують ШІ для вдосконалення комунікаційних стратегій, аналізу громадської думки та підвищення ефективності взаємодії з громадянами. Системи ШІ допомагають в аналізі великих обсягів даних, що дозволяє державним органам оперативно реагувати на потреби суспільства та покращувати якість наданих послуг.

ОАЕ активно співпрацюють з іншими країнами у сфері ШІ. Наприклад, вони використовували штучний інтелект для просування свого порядку денного в Судані, демонструючи можливості ШІ в міжнародних відносинах [170].

Об'єднані Арабські Емірати демонструють комплексний та стратегічний підхід до інтеграції штучного інтелекту (ШІ) у публічне управління, приділяючи особливу увагу його застосуванню в медіа-комунікативних механізмах. Завдяки розробці національних стратегій, масштабним інвестиціям у наукові дослідження та міжнародну співпрацю, ОАЕ прагнуть

не лише використовувати можливості ШІ для підвищення ефективності публічного управління, а й закріпити свій статус глобального лідера у цій сфері.

Одним із ключових напрямів розвитку є створення інституційної та нормативно-правової бази для впровадження технологій ШІ. Ухвалення Національної стратегії розвитку ШІ 2031 визначило пріоритети застосування інтелектуальних технологій у сфері управління, економіки, медицини, освіти та безпеки [5]. Також ОАЕ у рамках розвитку міжнародного співробітництва у сфері ШІ, обмінюються досвідом із провідними світовими технологічними компаніями та державними структурами. Вони ініціюють спільні проєкти з країнами Європи, США та Азії, а також використовують штучний інтелект у дипломатичних ініціативах і глобальних комунікаційних кампаніях. Системний підхід ОАЕ до впровадження ШІ в публічне управління та медіа-комунікаційний механізм демонструє їхнє прагнення не лише підвищити ефективність державного управління, але й стати світовим лідером у галузі штучного інтелекту, закладаючи фундамент для майбутніх технологічних і соціальних змін.

Аналіз міжнародного досвіду використання штучного інтелекту (ШІ) в медіа-комунікативному механізмі публічного управління свідчить про те, що ця технологія може суттєво підвищити ефективність державного управління, сприяти прозорості влади та зміцненню довіри громадян до державних інституцій. Враховуючи практики провідних країн світу, Україна може адаптувати їхні підходи з урахуванням власного соціально-економічного та політичного контексту.

Так, ОАЕ та ЄС демонструють ефективний підхід до розвитку ШІ через ухвалення національних стратегій, що визначають ключові напрями його використання. Україна, з її потенціалом у сфері інформаційних технологій, має розробити подібну стратегію, яка враховуватиме медіа-комунікаційний аспект, інформаційну безпеку та цифровізацію публічного управління.

Варто зазначити, що ЄС активно впроваджує законодавче регулювання ІІІ, зокрема AI Act, що забезпечує пропорційне регулювання залежно від рівня ризику застосування технологій. США також працюють над етичними стандартами використання ІІІ. Для України важливо адаптувати ці підходи, забезпечуючи прозорість алгоритмів, які використовуються у державних медіа-комунікаціях, зокрема для боротьби з дезінформацією.

Якщо поглянути на Китай, то спостерігаємо, що там активно застосовується ІІІ для аналізу суспільних настроїв та боротьби з дезінформацією. США використовують ІІІ для прогнозування загроз у кіберпросторі. В умовах інформаційної війни та гібридних загроз Україна має розвивати власні інструменти ІІІ для моніторингу інформаційного простору, виявлення фейкових новин та оперативного реагування на ворожу пропаганду.

Такі країни, як Японія та США активно впроваджують чат-боти та голосові асистенти для комунікації громадян із державними органами. В Україні такі технології можуть спростити доступ громадян до публічної інформації, покращити надання адміністративних послуг та підвищити ефективність державних комунікацій.

Важливий, також передовий досвід ОАЕ, які створили перший у світі університет штучного інтелекту (MBZUAI), натомість США та ЄС активно фінансують дослідження в цій сфері, які дають змогу розвитку цієї технології. Наша країна має неодмінно стимулювати розвиток вітчизняної науки у галузі ІІІ, створювати освітні програми та залучати інвестиції у відповідні технології.

Зазначимо також про баланс між державним контролем та свободою слова, який ми побачили в ЄС, США та Китаю. Так, КНР використовує ІІІ для контролю інформаційного простору, що викликає занепокоєння щодо порушення прав людини. Натомість ЄС та США зосереджені на дотриманні принципів свободи слова та приватності. Виходячи з цього досвіду, ми маємо знайти баланс між інформаційною безпекою та збереженням демократичних

свобод, використовуючи ІІІ для боротьби з дезінформацією без обмеження прав громадян.

Підсумовуючи цей досвід можемо відмітити, що для України ключовими напрямками впровадження ІІІ в медіа-комунікативний механізм публічного управління мають бути: розробка національної стратегії ІІІ, що враховуватиме інформаційну безпеку та цифрову трансформацію; законодавче регулювання із чіткими етичними нормами та прозорістю алгоритмів; використання ІІІ для боротьби з дезінформацією та аналізу суспільних настроїв; автоматизація державних комунікацій через чат-боти та персоналізовані сервіси; забезпечення балансу між інформаційною безпекою та демократичними принципами.

2.3 Аналіз проблем розвитку медіа-комунікативного механізму публічного управління в Україні

У сучасному світі медіа-комунікативний механізм відіграє ключову роль у функціонуванні системи публічного управління, забезпечуючи ефективну взаємодію між владою, громадянами та іншими суспільними інституціями. Швидкий розвиток цифрових технологій, зростання популярності соціальних мереж та онлайн-платформ сприяють трансформації способів комунікації, роблячи їх більш інтерактивними, оперативними та доступними для широкого загалу. Завдяки цифровим медіа держава може не лише інформувати громадян про свою діяльність, а й залучати їх до процесу прийняття рішень, що є основою сучасного демократичного врядування.

Ефективне використання медіа-комунікаційних технологій сприяє підвищенню прозорості діяльності державних органів, забезпеченню відкритості та підзвітності влади, а також покращенню доступу громадян до важливої суспільно значущої інформації. У демократичних суспільствах це створює передумови для більшої довіри громадян до органів влади, сприяє

формуванню активної громадянської позиції та стимулює участь суспільства в ухваленні управлінських рішень.

Особливого значення набуває швидкий та якісний обмін інформацією між державними структурами та громадянами. В умовах глобалізації та цифровізації суспільства медіа-ресурси стають не лише каналами передачі інформації, а й ефективними платформами для двостороннього діалогу, громадського контролю та активного залучення громадян до процесів управління. Соціальні мережі, веб-портали, мобільні додатки та інтерактивні сервіси дозволяють державним інституціям оперативно реагувати на суспільні запити, надавати зворотний зв'язок та враховувати громадську думку при розробці політик і стратегій.

Крім того, медіа-комунікативний механізм відіграє ключову роль у формуванні суспільної думки та впливі на громадські настрої. Завдяки ефективним комунікаційним стратегіям держава може протидіяти дезінформації, зміцнювати інформаційну безпеку та сприяти формуванню об'єктивного сприйняття подій серед населення. Особливо актуальним це стає в умовах кризових ситуацій, зокрема військових конфліктів, пандемій або соціально-економічних викликів, коли оперативна та достовірна інформація відіграє вирішальну роль у стабілізації суспільства.

Успішне впровадження сучасних медіа-комунікативних технологій не лише підвищує якість державного управління, а й сприяє соціальній згуртованості, покращенню надання державних послуг та створенню умов для активної участі громадян у демократичних процесах. Відповідно, розвиток медіа-комунікативного механізму має бути одним із пріоритетів державної політики, що дозволить забезпечити ефективне, інклюзивне та прозоре управління в інтересах суспільства.

Науковці наголошують, що ефективність медіа-комунікативного механізму в публічному управлінні базується на інтеграції теорії комунікацій, принципів інформаційного менеджменту та сучасних технологічних рішень. Цей механізм можна розглядати як цілісну систему, спрямовану на

забезпечення відкритого інформаційного обміну між державними органами та громадянами, що сприяє підвищенню прозорості, підзвітності влади та активному залученню громадськості до процесів управління [58].

Основними складовими медіа-комунікативного механізму є:

- Комунікаційні стратегії – розробка та впровадження стратегічних планів для побудови ефективного діалогу між державними інституціями та суспільством.
- Інформаційні ресурси – застосування цифрових платформ, офіційних веб-сайтів, соціальних мереж, мобільних додатків та інших каналів для поширення актуальної інформації.
- Зворотний зв'язок – створення та підтримка ефективних механізмів отримання і врахування думки громадян, що забезпечує двосторонню комунікацію.
- Інтерактивність – використання онлайн-форумів, громадських консультацій, електронних петицій та опитувань для залучення громадян до прийняття управлінських рішень.

Особливе значення має роль медіа як посередника між владою та громадянами, що сприяє підвищенню рівня довіри до державних установ та формуванню позитивного іміджу публічного управління. Завдяки поєднанню традиційних і сучасних медіа можна не лише ефективно інформувати громадян, але й активно впливати на суспільну думку, формувати соціальну відповідальність та підтримувати розвиток громадянського суспільства. Таким чином, медіа-комунікативний механізм відіграє важливу роль у модернізації системи публічного управління та адаптації її до викликів сучасного інформаційного простору [69].

Медіа-комунікативний механізм у публічному управлінні є комплексною системою методів, інструментів і технологій, що сприяють налагодженню ефективної взаємодії між державними органами та суспільством в процесі цифровізації. Його головна мета – створення

відкритого інформаційного простору, де влада та громадяни можуть здійснювати продуктивний двосторонній діалог.

Якщо ми поглянемо на основні завдання даного механізму, то можемо виділити наступні. Інформування громадян – своєчасне та достовірне надання даних про діяльність державних органів, прийняті рішення, політичні ініціативи та соціальні програми. Це має забезпечувати прозорість управління та формувати довіру суспільства до державних структур. Варто також виділити залучення громадян до процесів прийняття рішень – створення платформ для участі населення в управлінських процесах через онлайн-консультації, електронні петиції, громадські обговорення та опитування. Це сприяє демократизації управління та підвищенню рівня відповідальності влади перед суспільством в умовах цифровізації.

Надважливим є забезпечення зворотного зв'язку, тобто ми говоримо про впровадження й подальше використання ефективних каналів комунікації, які дозволяють громадянам висловлювати свою думку, надавати пропозиції та отримувати відповіді на важливі запитання. Дані процеси мусять сприяти виявленню актуальних проблем та врахуванню громадської думки при прийнятті управлінських рішень.

Також варто звернути увагу на формування позитивного іміджу державних інституцій, так як використання стратегічних комунікацій для підвищення довіри до органів влади, створення їхньої відкритої та прозорої репутації є важливим елементом. Це досягається через ефективну роботу державних прес-служб, соціальних медіа та інформаційних кампаній.

Якщо ми звернемо увагу на розгляд основних напрямів застосування медіа-комунікативного механізму публічного управління, то можемо виділити наступні [61].

1. Цифрові платформи та соціальні мережі.

Соціальні мережі, такі як Facebook, Twitter, Instagram, стали основними каналами комунікації між органами влади та громадськістю. Вони дозволяють оперативно поширювати інформацію, реагувати на запити громадян і

проводити інтерактивні опитування. Наприклад, Міністерство цифрової трансформації України активно використовує Telegram-канали для інформування громадян про нові послуги, ініціативи та важливі зміни у законодавстві. Велика кількість підписників дає можливість швидко доносити до значних верств населення важливу інформацію.

2. Офіційні веб-сайти державних установ.

Веб-сайти органів влади є важливим ресурсом для доступу до публічної інформації. Вони містять нормативно-правові акти, звіти, плани роботи та інші документи. Наприклад, портал "Дія" дозволяє громадянам швидко та зручно отримати державні послуги в онлайн-режимі, а в умовах мобілізації додаток Резерв+ надає можливість оновлювати власні дані громадян, або звертатися за відстрочками певним категоріям громадян без особистого звертання в територіальні центри комплектації.

3. Електронне урядування (e-governance).

Системи електронного урядування забезпечують автоматизацію адміністративних послуг, що дозволяє громадянам швидко отримувати необхідні послуги. Так, електронний кабінет платника податків дозволяє підприємцям та громадянам подавати звітність та сплачувати податки без відвідування податкових інспекцій й зменшує навантаження на органи влади.

4. Інтерактивні онлайн-форуми та платформи для обговорень.

Громадяни можуть брати участь у публічних обговореннях та консультаціях завдяки спеціально створеним онлайн-платформам. Якщо звернемо увагу на платформу «ВзаємоДія», то на ній громадяни можуть подавати свої пропозиції щодо покращення діяльності державних органів та брати участь у громадських обговореннях, що дуже спрощує елементи взаємодії в публічному управлінні. Фактор того, що зникає процес взаємодії безпосередньо з управлінцями, в моменті подачі пропозицій, щодо обговорення регіональних та державних проблем стимулює громадян активно висловлювати власні ідеї, щодо розвитку публічного управління.

5. Прямі трансляції та відеозвернення.

Органи державної влади дедалі частіше використовують прямі трансляції та відеозвернення для оперативного інформування громадськості, особливо це стало важливим під час повномасштабного вторгнення РФ. Також можемо пригадати регулярні брифінги представників Міністерства охорони здоров'я під час пандемії COVID-19, які мали на меті допомагати населенню отримувати актуальну інформацію у режимі реального часу. Надактуальним під час воєнних дій стали щоденні відеозвернення Президента України до населення з оперативною інформацією про ситуацію на різних ділянках фронту та прийнятими політичними рішеннями.

6. Мобільні додатки для громадян.

Державні установи активно розробляють мобільні додатки для зручного доступу до послуг. Додаток «Дія» постійно змінює свій функціонал й дозволяє громадянам отримувати цифрові документи, користуватися державними послугами та проходити ідентифікацію.

7. Інформаційні кампанії та соціальна реклама.

Інформаційні кампанії та соціальна реклама є важливими елементами медіа-комунікативного механізму публічного управління, проте з розвитком інтернет-технологій відбулися зміни в технологіях отримання громадянами інформації. Вони до сих пір сприяють донесенню важливих соціальних, політичних і економічних повідомлень до широких верств населення, підвищенню рівня обізнаності громадян, зміні суспільних установок і залученню людей до вирішення актуальних проблем.

Можемо відмітити, як успішні приклади державних інформаційних кампаній наступні: Кампанію «Залишайся вдома» під час пандемії COVID-19, яка закликала громадян дотримуватися карантинних обмежень та правил безпеки для збереження здоров'я. Завдяки активному використанню соціальних мереж, відеороликів, плакатів та SMS-розсилок кампанія допомогла знизити поширення вірусу. Інформаційну кампанію «Я – Вакцинуюсь», яка мотивувала населення проходити вакцинацію,

використовуючи науково підтверджені дані та реальні історії людей, що отримали щеплення.

Варто зазначити й програми з підвищення фінансової грамотності населення, які пояснюють основи раціонального управління бюджетом, заощадження коштів та боротьби з шахрайством. У 2021 році були активні дії, щодо антикорупційних кампаній, що спрямовані на боротьбу з корупцією в державному секторі, зокрема інформаційні ініціативи про важливість повідомлення про корупційні правопорушення.

У сучасних українських реаліях ефективна комунікація між державою та громадянами є ключовим фактором у формуванні суспільної думки, забезпеченні громадської довіри та реалізації державних ініціатив. Особливого значення це набуло в умовах військової агресії Росії проти України, коли достовірність, оперативність та доступність інформації стали питанням національної безпеки.

Сучасні інформаційні кампанії активно використовують різні медіа-канали, адаптуючи їх до специфіки українського інформаційного простору, споживчих звичок громадян та технологічних можливостей. Завдяки мультиканальному підходу вдається досягати максимального охоплення цільової аудиторії та ефективного впливу на громадську свідомість.

В рамках аналізу проблем розвитку медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління в Україні маємо також розглянути безпосередні основні медіа-канали інформаційних кампаній.

Класичною основою взаємодії держави з населенням, вже практично сто років, є телебачення та радіо - потужний інструмент масового впливу. Попри зростання популярності цифрових платформ, телебачення та радіо залишаються важливими каналами комунікації, особливо для старших поколінь та мешканців сільської місцевості. В Україні активно використовуються державні та приватні телеканали для поширення соціально значущої інформації, зокрема: Національний телемарафон «Єдині новини» – ключовий державний інформаційний проєкт, що забезпечує оперативне

висвітлення подій, офіційні повідомлення уряду, пояснення важливих реформ та боротьбу з дезінформацією.

Відмітимо й радіостанції «Українське радіо», «Армія FM» – важливі джерела інформації для населення, особливо для військових, переселенців та мешканців тимчасово окупованих територій. Телевізійні та радіореklamні кампанії широко використовуються для соціальної комунікації. Кампанія «Все буде Україна» закликала до єдності в умовах війни, а проєкт «Знай свої права» надає громадянам юридичні поради у сфері захисту прав людини. В процесах опановування медіа грамотності, про який ми згадували раніше, громадяни мають спиратися на класичні, але дієві форми комунікації.

Перейдемо до аналізу платформ швидкої комунікації – соціальних мереж. Українці є активними користувачами соціальних мереж, що робить ці платформи ключовими каналами для інформаційних кампаній. Найпопулярніші з них:

- Facebook – використовується державними установами для офіційних заяв, а також місцевою владою для комунікації з громадами.
- Instagram – платформа для візуальних кампаній, орієнтованих на молодь, включно з ініціативами з психологічної підтримки та благодійності.
- TikTok – ефективний канал для популяризації соціальних ініціатив серед молоді, наприклад, через короткі відеоролики про безпеку, освіту та волонтерство.
- YouTube – важливий ресурс для розміщення навчальних і просвітницьких відео, а також урядових прес-конференцій та аналітичних програм.

Якщо говорити про платформи швидкої комунікації у розрізі медіа-комунікативного механізму публічного управління, то обов'язково потрібно згадати, факт що близько дванадцяти мільйонів українських громадян залишили свої домівки й відповідно громади проживання. Так, станом на 22 жовтня 2024 року в Україні офіційно зареєстровано понад 4,6 мільйона внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Найбільша кількість ВПО зареєстрована

в Донецькій області — 532 140 осіб, та в Харківській області — 517 872 особи. За даними Міністерства соціальної політики України, загальна кількість офіційно зареєстрованих ВПО в країні досягає 4,9 мільйона осіб. Також, згідно з даними Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (UNHCR), станом на липень 2023 року приблизно 7,7 мільйона українських біженців перебували за кордоном. В даній ситуації, важливість якісної взаємодії держави у різних сферах публічного управління з власними громадянами, особливо у умовах розвитку цифровізації виходить на надважливий рівень. Комунікація через соціальні мережі, месенджери та відео-ресурси дають можливість біженцям та переміщеним особам відчувати взаємозв'язок з державою, з місцями їх колишнього проживання, а з боку України відбувається підтримка й контакт, який в подальшому може призвести до мотивації повернення громадян.

Державні установи, почали активно використовувати соціальні мережі. Міністерство цифрової трансформації України, активно використовує соцмережі для реалізації інформаційних кампаній: через канал «Дія» громадяни отримують оперативні повідомлення про нові послуги, можливості фінансової допомоги, мобілізаційні ініціативи тощо. Також велике значення мають проєкти боротьби з дезінформацією, такі як «Брехунець», який викриває фейки та маніпуляції, або «STOP Russian Propaganda», що аналізує інформаційні загрози з боку РФ.

Важливим елементом є й вулична реклама, як нагадування й позиціювання у публічному просторі. Фізична реклама залишається ефективним інструментом для підвищення обізнаності громадян щодо соціально значущих питань. До основних форматів можна віднести: білборди та сітілайти – розміщення плакатів у ключових міських локаціях; громадський транспорт – нанесення соціальної реклами на автобусах, трамваях та метро; брендovanі банери та постери у державних установах – розміщення соціальних ініціатив, наприклад, у медичних закладах інформації про вакцинацію або у ЦНАПах щодо цифрових послуг.

Також, зазначимо про стрімкий розвиток цифрових технологій, які надають можливість для імплементації інноваційних підходів до процесу комунікації.

Якщо поглянути на розвиток цифрових сервісів, які дозволяють державі впроваджувати новітні методи взаємодії з громадянами, то найпоширенішими з них є мобільні додатки. Так, державний застосунок «Дія» надає доступ до цифрових документів, державних послуг та екстрених повідомлень, функціональні можливості додатка постійно розширюються та оновлюються, що забезпечує новий рівень взаємодії з органами публічного управління й стимулює процес цифровізації.

Чат-боти у месенджерах, таких як Telegram та Viber надають автоматизований сервіс для швидкого отримання інформації різного рівня. З початку повномасштабного вторгнення працює чат-бот «ЄВорог», який дозволяє громадянам повідомляти про пересування ворожої техніки, що в свою чергу дозволяє в обмежених умовах захисту проводити операції стримування та ураження ворога. Також, важливими є інформаційні онлайн-платформи сайти урядових органів України, які містять актуальні новини, правову інформацію та інструменти взаємодії з владою.

Медіа-комунікативні кампанії в Україні активно використовують мультиканальний підхід для ефективного поширення інформації серед громадян. Телебачення та радіо забезпечують охоплення широкої аудиторії, соціальні мережі дозволяють оперативно реагувати на суспільні виклики, вулична реклама є ефективним нагадуванням у публічному просторі, а цифрові технології забезпечують доступ до інформації у зручний для громадян спосіб.

Розвиток інформаційних кампаній, особливо в умовах війни, має велике значення для формування громадської думки, зміцнення довіри до державних інституцій та мобілізації суспільства на підтримку національних інтересів.

Застосування медіа-комунікативного механізму в публічному управлінні, хоча й має значний потенціал, супроводжується рядом викликів та

проблем, які потребують системного вирішення в Україні. З моменту 2015 року в Україні спостерігається значне зростання рівня проникнення інтернету. Згідно з даними на початок 2024 року, кількість інтернет-користувачів досягла 29,64 мільйона осіб, що становить 79,2% населення країни. Це свідчить про суттєвий прогрес у цифровізації суспільства [20].

Однак, незважаючи на позитивну динаміку, значна частина населення, особливо особи старшого віку, мають недостатній рівень цифрової грамотності. Згідно з дослідженням 2023 року, 40,4% дорослого населення України володіють цифровими навичками нижче базового рівня. Це обмежує їхню здатність ефективно користуватися онлайн-сервісами та брати участь у процесах публічного управління [132]. Крім того, відсутність узгодженої та структурованої стратегії медіа-комунікації в багатьох державних установах призводить до неефективного використання ресурсів і низької якості комунікаційних кампаній. Це ускладнює координацію між різними відомствами та знижує довіру громадян до офіційних джерел інформації.

Зростання ролі соціальних мереж і цифрових платформ у сучасному інформаційному просторі створює умови для інтенсивного поширення фейкових новин та дезінформації, що може негативно впливати на рівень довіри громадян до органів державної влади. Водночас впровадження ефективних медіа-комунікативних стратегій потребує значних фінансових вкладень і сучасного технічного забезпечення. Проте багато державних структур стикаються з обмеженістю ресурсів, що ускладнює реалізацію інноваційних підходів у сфері комунікації.

З метою подолання зазначених викликів доцільно впроваджувати всебічні програми з розвитку цифрової компетентності населення, формувати уніфіковані підходи до медіа-комунікацій, посилювати заходи щодо протидії дезінформації, а також забезпечувати належний рівень фінансування і технічного забезпечення комунікаційних процесів у публічному управлінні. Інноваційні цифрові платформи, зокрема сервіси електронних петицій та громадських консультацій, відкривають нові можливості для активного

залучення населення до процесів прийняття рішень. Наприклад, «Єдина система місцевих петицій» дозволяє громадянам подавати свої ініціативи, які можуть бути розглянуті органами влади на офіційному рівні.

Ефективне використання медіа-комунікативного механізму вимагає наявності кваліфікованих фахівців. Організація регулярних тренінгів та навчальних програм для державних службовців з акцентом на розвиток навичок цифрової комунікації та роботи з громадськістю дозволить підвищити якість взаємодії між владою та суспільством. Програми, подібні до «Цифрова грамотність державних службовців», вже доступні на платформі «Дія.Освіта» [78].

Штучний інтелект відкриває нові можливості для автоматизації рутинних процесів у сфері медіа-комунікацій. Чат-боти, як, наприклад, «Надія» в застосунку «Дія», забезпечують миттєве надання інформації громадянам, відповіді на поширені запитання та допомогу в користуванні державними послугами онлайн. Крім того, аналітичні інструменти на базі ШІ дозволяють проводити моніторинг громадської думки та прогнозувати соціальні тенденції [128].

Для належного функціонування медіа-комунікативного механізму в системі публічного управління необхідно забезпечити базовий рівень цифрової компетентності серед населення. Проведення освітніх заходів, зокрема тренінгів, семінарів та інформаційних кампаній із цифрової грамотності, сприятиме активнішому залученню громадян до електронних каналів взаємодії з органами влади. Водночас важливим напрямом є удосконалення системи контролю якості та прозорості інформаційного контенту, що поширюється через різноманітні медіа-ресурси. Проведення регулярних аудитів, оприлюднення звітів та системна оцінка результативності комунікаційних заходів сприятимуть зміцненню довіри громадськості до діяльності державних інституцій.

На сьогоднішній день функціонування медіа-комунікативного механізму в системі публічного управління виявляє значний потенціал для

удосконалення взаємодії між державними інституціями та громадськістю. Застосування цифрових інструментів, таких як соціальні мережі, електронне урядування, мобільні сервіси та онлайн-платформи, створює умови не лише для оперативного інформування населення, а й для активного його залучення до процесів формування управлінських рішень. Водночас залишаються актуальними низка викликів: недостатній рівень цифрової обізнаності, загрози поширення дезінформації, а також обмеженість ресурсного забезпечення. Успішна реалізація ефективного медіа-комунікативного підходу є важливою передумовою побудови відкритого, прозорого та інклюзивного публічного управління, що здатне відповідати викликам сучасності та забезпечувати сталий розвиток суспільства. Інтеграція інноваційних медіа-інструментів сприятиме зміцненню довіри громадян до держави, що є основою суспільної стабільності.

Висновки до другого розділу

У другому розділі дисертаційного дослідження здійснено комплексний аналіз сучасного стану розвитку медіа-комунікативного механізму публічного управління в умовах цифровізації, що дозволило сформулювати низку важливих висновків.

По-перше, з'ясовано, що правова база, яка регламентує діяльність медіа-комунікативного механізму в Україні, залишається фрагментованою, недостатньо узгодженою з європейськими стандартами та потребує оновлення з урахуванням викликів цифрового середовища. Чинне законодавство не повною мірою враховує динаміку цифрової трансформації, зокрема в аспектах захисту персональних даних, регулювання штучного інтелекту, прозорості комунікацій та цифрових прав громадян.

По-друге, проаналізовано передовий досвід країн ЄС, США та Азії щодо використання штучного інтелекту в системі публічного управління.

Встановлено, що в зарубіжній практиці ключовими напрямками є автоматизація комунікаційних процесів, застосування чат-ботів, емоційна аналітика, алгоритмічне моделювання суспільних настроїв та використання предиктивної аналітики для підвищення ефективності державних рішень. Цей досвід може бути адаптований в Україні для посилення оперативності, адресності та прозорості публічних комунікацій.

По-третє, виявлено низку проблем, що стримують розвиток медіа-комунікативного механізму в Україні, зокрема: низький рівень цифрової культури в органах влади, слабка інтеграція новітніх ІКТ, недостатня прозорість комунікацій, фрагментарність цифрових каналів взаємодії з громадськістю, поширення дезінформації та відсутність ефективної протидії їй. Значну загрозу становлять також виклики у сфері кібербезпеки та недовіра громадян до офіційних джерел інформації.

Таким чином, сучасний стан розвитку медіа-комунікативного механізму публічного управління в Україні потребує системного вдосконалення як у правовому, так і в інституційному та технологічному вимірах із урахуванням кращих міжнародних практик цифрової трансформації публічної комунікації.

РОЗДІЛ 3.

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕДІА-КОМУНІКАТИВНОГО МЕХАНІЗМУ В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

3.1. Стратегічні пріоритети модернізації розвитку медіа-комунікативного механізму в Україні

На основі теоретичного аналізу проблеми та дослідження сучасного стану публічного управління в умовах цифровізації в Україні встановлено, що медіа-комунікативний механізм у сфері публічного управління є складним, багатовимірним утворенням. Його розвиток потребує системного підходу, який поєднує трансформацію управлінських структур, нормативно-правових засад та цифрових технологій.

У межах цілей нашого дослідження доцільним є аналіз структури цього механізму, що функціонує на основі впливу суб'єктів формування культури публічного управління на відповідні об'єкти — зокрема, через технології комунікації та взаємодії в цифровому середовищі.

Попри наявність наукових досліджень, присвячених окремим аспектам функціонування медіа-комунікацій у сфері публічного управління, комплексне вивчення їх розвитку в умовах цифрової трансформації все ще залишається недостатньо опрацьованим у вітчизняній науковій літературі. Це зумовлює необхідність формування теоретичної моделі, яка б ураховувала багатовимірний характер даного явища та інтегрувала інституційні, інформаційно-технологічні та соціально-психологічні чинники.

Отже, ми пропонуємо трирівневу теоретичну модель розвитку медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління. Дана модель формує системне бачення трансформації медіа-комунікацій у публічному управлінні в умовах цифрової епохи. Вона базується на поєднанні

трьох ключових рівнів, що взаємодіють між собою та формують ефективну комунікативну політику держави й дана модель представлена на рисунку 3.1.

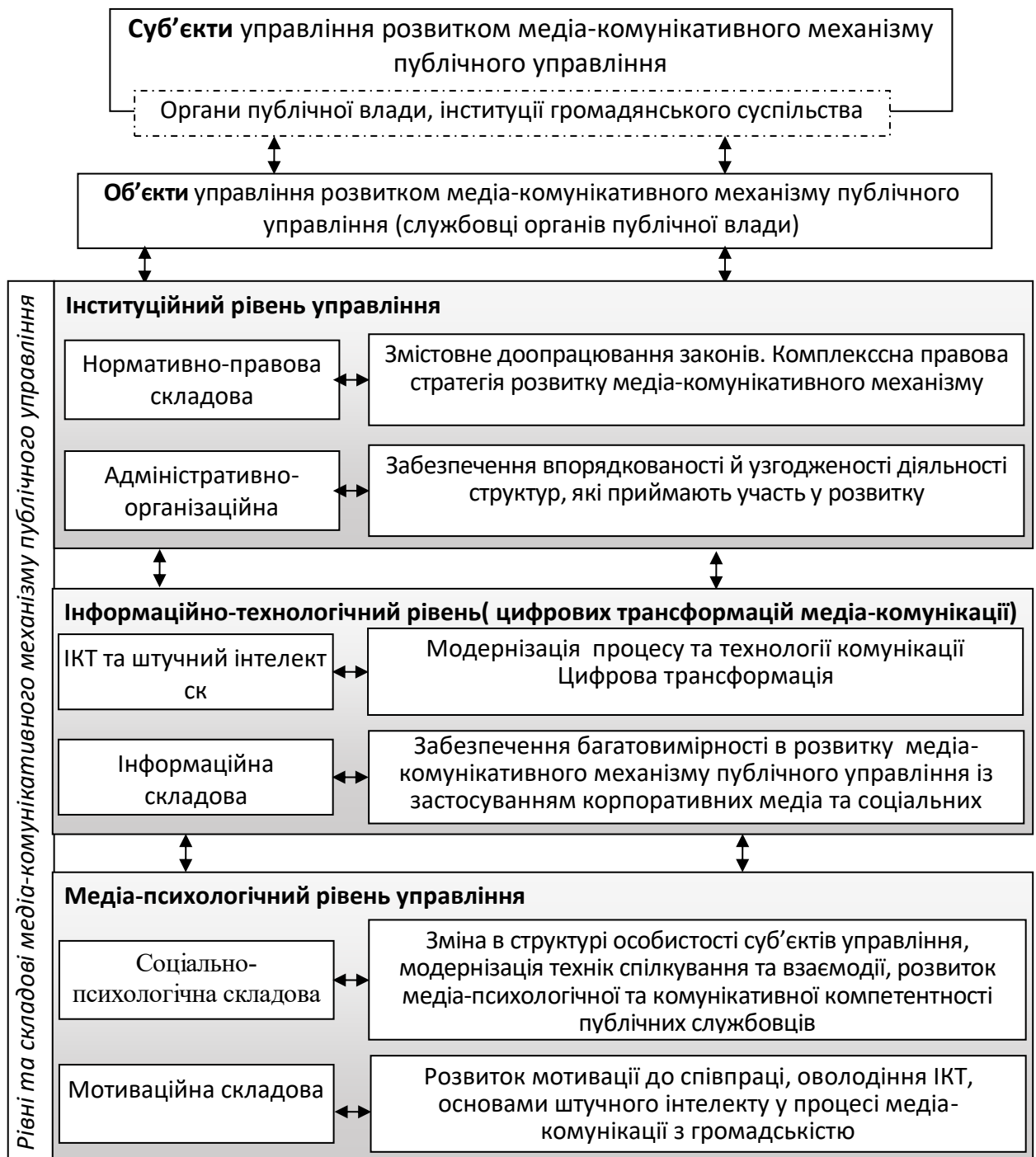

Рис. 3.1. Трирівнева концептуальна модель розвитку медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління.

Пропонуємо розглядати медіа-комунікативний механізм публічного управління, таким що проявляється на трьох взаємопов'язаних рівнях.

1. Інституціональний рівень (нормативно-правова та адміністративно-організаційна складові).

Цей рівень забезпечує формальну основу функціонування медіа-комунікаційного механізму в системі публічного управління. Основна увага зосереджена на:

- правовому регулюванні цифрової комунікації: прийняття законодавчих актів, що визначають правила медіа-взаємодії, доступ до публічної інформації, етичні стандарти цифрової поведінки;
- створенні комплексної правової стратегії розвитку медіа-комунікативного механізму в системі публічного управління;
- організаційній структурі: створення відповідальних державних інституцій (таких як, Міністерство цифрової трансформації, Національна рада з питань телебачення і радіомовлення, Центр протидії дезінформації);
- стратегічному управлінні: впровадження національних стратегій, як-от «Держава у смартфоні», цифрових дорожніх карт, норм взаємодії між владою та суспільством у цифровому середовищі.

Якщо розглянути функціонування інституціонального рівня, то можемо спостерігати, що він формує цілісну та надійну нормативно-правову і адміністративно-організаційну основу для розвитку медіа-комунікативного механізму публічного управління. Законодавча база виступає ключовим інструментом регламентації цифрових комунікацій між державою, громадянами, бізнесом та медіа, забезпечуючи правову визначеність та захищеність учасників інформаційного обміну.

У центрі цього рівня перебуває системне законодавче регулювання, що охоплює низку важливих напрямів. В першу чергу, варто відмітити законодавство про доступ до публічної інформації, а саме Закон України «Про доступ до публічної інформації», який гарантує прозорість діяльності органів влади та надає громадянам інструменти контролю за прийняттям управлінських рішень. Також важливими є нормативні акти у сфері цифровізації, такі як Закон України «Про електронні комунікації», «Про

захист персональних даних», «Про електронні довірчі послуги», «Про електронні документи та електронний документообіг», які закріплюють базові принципи цифрової взаємодії між владою і суспільством.

Розглядаючи правові аспекти медіа-комунікативного механізму публічного управління ми виділяли певні проблеми та прогалини, як от: фрагментарність та застарілість нормативно-правової бази, тобто відсутність цілісного правового акту, який би регламентував діяльність медіа-комунікативного механізму в публічному управлінні; регуляторні прогалини у сфері штучного інтелекту та автоматизованої комунікації, відсутні чіткі правові механізми контролю, відповідальності та етичного використання штучного інтелекту в державній комунікації, законодавство не враховує новітні форми алгоритмічного моделювання суспільної думки чи предиктивної аналітики; відсутність стандартів цифрової комунікації органів влади, не розроблено єдині державні стандарти щодо стилістики, структури, доступності та відкритості цифрових звернень до громадян.

Тому виходячи з вищезазначеного, пропонуємо розробити Комплексну правову стратегію розвитку медіа-комунікативного механізму публічного управління - створення цілісного, узгодженого та ефективного правового підґрунтя для регулювання цифрових медіа-комунікацій між органами влади та громадянами з урахуванням сучасних викликів інформаційного суспільства, стандартів прозорості, інклюзивності, інформаційної безпеки та етичного використання новітніх технологій, зокрема штучного інтелекту.

Окремо, в рамках цього рівня, маємо згадати про етичні стандарти цифрової поведінки, які встановлюються через спеціальні кодекси, наприклад, Етичний кодекс державного службовця, що формують культуру відповідального і відкритого комунікування в цифровому середовищі, що є надважливим в умовах нашого сьогодення. Державна стратегія цифрової трансформації, як-от ініціатива «Держава у смартфоні», стратегія кібербезпеки, концепція розвитку цифрових навичок населення - є втіленням

нормативного бачення ролі держави як провайдера зручних, ефективних і безпечних цифрових сервісів.

Крім того, на цьому рівні функціонують державні інституції, відповідальні за реалізацію цифрової політики, зокрема:

- Міністерство цифрової трансформації України;
- Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення;
- Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації;
- Центр протидії дезінформації при РНБО України.

Їхня діяльність спрямована на впровадження механізмів цифрового врядування, регулювання інформаційного середовища, боротьбу з дезінформацією та захист інформаційних прав громадян. Зазначимо, що інституціональний рівень виступає гарантом легітимності та структурованості медіа-комунікацій в публічному управлінні. Він забезпечує не лише виконання законів і нормативів, а й підтримує принципи прозорості, відкритості та підзвітності дій публічної влади. Це, у свою чергу, зміцнює довіру громадян до інституцій, сприяє зниженню соціальної напруги та підвищує ефективність взаємодії між державою та суспільством в умовах цифрової трансформації.

2. Інформаційно-технологічний рівень (рівень цифрових трансформацій, ІКТ та інформаційна складова).

Цей рівень формує технічну та інфраструктурну основу для реалізації цифрової комунікації в публічному управлінні. Його ключові компоненти:

- інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ): використання інтернет-платформ, мобільних додатків, електронного врядування (e-Government), CRM-систем, чат-ботів тощо;
- штучний інтелект: автоматизація процесів обробки звернень, персоналізація повідомлень, аналіз громадської думки через Big Data;
- інформаційна аналітика та кібербезпека: моніторинг інформаційних потоків, запобігання кібератакам, боротьба з фейками та дезінформацією;

- мультимедійні технології: візуалізація даних, створення інфографіки, інтерактивних інтерфейсів та цифрових презентацій.

Розвиток інформаційно-технологічного рівня створює не лише технічну, а й концептуальну основу для глибокої цифрової трансформації системи публічного управління в епоху цифровізації. Саме на цьому рівні формуються та реалізуються інструменти, які забезпечують ефективну, швидку, гнучку та адресну комунікацію між державою та громадянами.

Центральну роль у цьому процесі відіграє впровадження інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій та систем штучного інтелекту. Застосування таких технологій, як нейронні мережі, машинне навчання, обробка природної мови (NLP) та генеративні моделі, дає змогу державним органам автоматизувати обробку великої кількості звернень громадян у чат-ботах та через цифрові платформи, персоналізувати повідомлення відповідно до особистих даних та запитів користувачів, передбачати потреби громадян за допомогою аналітики поведінки та прогнозування на основі Big Data, а також забезпечити аналітичне моделювання громадської думки на основі соціальних мереж і відкритих даних.

Новітні електронні сервіси, такі як «Дія», платформи Smart City, системи електронного документообігу та CRM-рішення, стають не лише зручними каналами комунікації, а й повноцінним середовищем цифрового врядування, де реалізується принцип «держави 24/7».

Крім того, зазначимо, що важливу роль відіграють технології кібербезпеки, які гарантують надійний захист персональних даних, запобігають кібератакам, а також забезпечують цілісність та достовірність інформаційних потоків. Спеціалізовані аналітичні платформи, інтегровані з ШІ, дозволяють відслідковувати поширення фейків, інформаційних атак та дезінформації в реальному часі, що є критично важливим у сучасному інформаційному середовищі.

Не менш значущими є мультимедійні інструменти цифрової комунікації: візуалізація даних у вигляді інфографіки, інтерактивні дашборди,

віртуальні презентації та відеоконтент. Ці інструменти не лише полегшують сприйняття складної інформації, а й підвищують її емоційне сприйняття та довіру до джерела.

У результаті, інформаційно-технологічний рівень цифрової трансформації публічних комунікацій забезпечує оперативність, доступність та інклюзивність взаємодії між владою та суспільством. Спостерігаємо також сприяння формуванню цифрової компетентності, як публічних службовців так і громадян, що в свою чергу призводить до оптимізації процесів прийняття рішень шляхом надання точних, актуальних і аналітично обґрунтованих даних. Варто відмітити процес трансформації держави з адміністраторської системи в гнучкий сервісний інститут, здатний адаптуватися до змін та потреб громадянського суспільства.

Таким чином, цифрові інновації, особливо засновані на штучному інтелекті, не лише удосконалюють технічні аспекти публічного управління, а й стають ключовим фактором побудови нової культури комунікації між державою і громадянами.

3. Медіа-психологічний рівень (соціально-психологічна та мотиваційна складові).

Цей рівень спрямований на розуміння і вплив на психологію споживача інформації, а також на забезпечення ефективної взаємодії між державою і громадськістю. Складові :

- довіра до держави: комунікаційні стратегії, спрямовані на формування позитивного іміджу державних інституцій, прозорості та відкритості;
- громадянська участь: залучення громадян до ухвалення рішень через цифрові опитування, петиції, онлайн-консультації;
- мотивація та емоційне залучення: використання сторітелінгу, соціальної реклами, кампаній поведінкових змін;

- інформаційна грамотність населення: навчання критичному мисленню, вміння орієнтуватися в цифровому середовищі та розрізняти достовірні джерела.

Медіа-психологічний рівень розвитку медіа-комунікативного механізму публічного управління відіграє вирішальну роль у побудові емоційного, соціального та інформаційного взаємозв'язку між державою та громадянами. У його основі лежить розуміння глибинної психології споживача інформації, особливостей сприйняття, довіри, мотивацій та інформаційної поведінки різних груп населення, що дозволяє будувати ефективну, адресну й чутливу до потреб людей комунікацію.

Виділимо, що ефективна державна комунікація має бути не лише функціональною, а й емоційно орієнтованою, відкритою та взаємною. Формування довіри до державних інституцій - один із головних чинників, що впливають на ефективність публічного управління. Ця довіра створюється через послідовну, зрозумілу і систематичну комунікаційну політику, яка забезпечує громадянам відчуття безпеки, передбачуваності та поваги до їхньої думки. На наш погляд, держава повинна позиціонувати себе не як абстрактний апарат, а як партнер, відкритий до діалогу, готовий до слухання і відповідей.

Важливий елемент розвитку медіа-комунікативного механізму публічного управління в Україні є участь громадян у процесах прийняття рішень через цифрові канали зворотного зв'язку (опитування, онлайн-консультації, петиції, форуми) - це не лише технологічне нововведення, а новий рівень демократичного управління, який базується на принципах взаємної відповідальності. Людина, що бере участь у створенні рішень, стає не просто спостерігачем, а співтворцем публічної політики. Це дозволяє формувати громадянську суб'єктність, зміцнює довіру та формує відчуття приналежності до спільної справи.

Зазначимо, що особливо важливою в цифровому середовищі є мотиваційна складова комунікації. Залучення громадян до змін, ініціатив або реформ потребує емоційно насичених меседжів — таких, які апелюють до

цінностей, історій і людських переживань. Сторітелінг, соціальні відеоролики, інтерактивні кампанії з елементами гейміфікації — усе це посилює ефект залучення, сприяє формуванню позитивної асоціації з державною комунікацією та мотивує до активності.

В умовах інформаційного перевантаження й поширення фейків та дезінформаційних наративів особливого значення набуває інформаційна грамотність населення. Ефективна державна комунікація має включати освітній вектор, який формує навички критичного мислення, вміння перевіряти джерела інформації, розпізнавати маніпуляції. Це необхідно не лише для захисту від дезінформації, а й для формування незалежного, свідомого громадянина, який спроможний приймати зважені рішення у цифровому просторі на основі об'єктивних фактів.

Вважаємо, що медіа-психологічний рівень в системі публічного управління - це ядро гуманітарного підходу до цифрової трансформації. Він забезпечує соціальну гнучкість, адаптивність та ефективність державної комунікації, що базується на емпатії, взаєморозумінні й спільній меті. Інтеграція соціально-психологічних механізмів у структуру комунікаційних стратегій дозволяє не лише інформувати громадян, а й надихати їх, залучати до дій, створювати нову комунікативну культуру державно-громадянських взаємин, адаптовану до умов сучасної цифрової епохи.

Розвиток медіа-психологічного рівня в системі публічного управління забезпечує формування сталого і глибокого зв'язку між державою та громадянами, який ґрунтується на довірі, взаєморозумінні й активному залученні населення до суспільно-політичних процесів. Цей рівень фокусується на врахуванні соціально-психологічних механізмів сприйняття інформації, індивідуальних мотиваційних установок, емоційної чутливості, інформаційної поведінки різних груп населення.

Довіра до державних інституцій, як ключовий фактор успішної комунікації, досягається через відкриту, чесну і системну комунікацію, де держава позиціонується як партнер, а не як віддалений регулятор.

Використання цифрових інструментів для залучення громадян до процесу прийняття рішень – опитувань, петицій, інтерактивних платформ для обговорення – не лише підвищує рівень участі, а й формує відчуття особистої відповідальності та спільної дії.

Мотиваційні аспекти підсилюються за допомогою емоційно-орієнтованих комунікаційних технік – соціальної реклами, кампаній поведінкових змін, які апелюють до людських цінностей, переживань і прагнень. У свою чергу, розвиток інформаційної грамотності, особливо в умовах зростання кількості фейкових новин та інформаційних маніпуляцій, дозволяє громадянам самостійно критично аналізувати контент, визначати його достовірність та походження.

У підсумку, ефективна реалізація медіа-психологічного рівня сприяє побудові гармонійного соціального діалогу між державою і суспільством, зміцненню національної єдності, посиленню громадянської активності, формуванню демократичної культури і довгострокової лояльності до державної політики в умовах цифрової доби, що особливо важливо в умовах воєнного стану на території нашої держави.

Медіа-комунікативний механізм публічного управління в умовах цифровізації постає як складна, багаторівнева система, що інтегрує нормативно-правові, технологічні та соціально-психологічні складові у єдиний процес взаємодії між державою та громадянським суспільством. Його функціонування забезпечується через три ключові, тісно пов'язані між собою рівні, кожен з яких виконує унікальну, але взаємодоповнювальну функцію в системі публічної комунікації.

На інституціональному рівні відбувається формалізація медіа-комунікацій як частини державної політики через нормативно-правове регулювання, створення відповідних адміністративних структур і реалізацію стратегічних програм цифрового розвитку. Цей рівень визначає «правила гри», встановлюючи рамки та стандарти прозорості, відкритості та відповідальності у комунікаційній взаємодії між владою і суспільством.

Інформаційно-технологічний рівень забезпечує функціональну і технічну реалізацію медіа-комунікаційних процесів. У цьому вимірі ключову роль відіграють сучасні цифрові платформи, штучний інтелект, Big Data, автоматизовані системи та цифрова аналітика. Саме на цьому рівні реалізуються інструменти швидкої, доступної, персоналізованої та інтерактивної взаємодії між державними інституціями та громадянами. Також тут вирішуються завдання інформаційної безпеки, захисту персональних даних та протидії дезінформації, що є критично важливими в умовах цифрової вразливості.

Нарешті, медіа-психологічний рівень наповнює комунікаційні практики змістом, орієнтованим на людину – її потреби, цінності, емоції, поведінкові установки. Він дозволяє державі формувати довіру, будувати позитивний імідж, мотивувати громадян до активної участі в суспільному житті, забезпечувати інформаційну грамотність та розвивати критичне мислення. Цей рівень є запорукою соціальної стійкості, комунікативної ефективності та зміцнення демократичних практик в управлінні.

Системний підхід до розвитку медіа-комунікативного механізму, який враховує усі три рівні – інституційний, технологічний та психологічний, – дозволяє не лише підвищити якість державного управління, а й трансформувати його в бік більшої відкритості, інклюзивності та результативності. В умовах цифровізації та інформаційної глобалізації саме інтеграція цих рівнів забезпечує державі здатність оперативно реагувати на виклики, зміцнювати суспільну єдність, формувати ціннісно орієнтоване середовище та стимулювати сталий демократичний розвиток.

Отже, запропоновану трирівневу концептуальну модель розвитку медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління доцільно розглядати як цілісну, інтегровану та динамічну архітектуру, яка охоплює всі ключові компоненти сучасного врядування. Вона поєднує в собі нормативно-правовий фундамент, технологічну інфраструктуру та соціально-

психологічні механізми комунікації, що в сукупності забезпечують якісно новий рівень взаємодії держави з громадянами.

На інституціональному рівні відбувається формалізація медіа-комунікаційної діяльності через законодавче закріплення прав, процедур, стандартів і норм поведінки в цифровому середовищі. Саме тут формується правова основа для створення прозорої, підзвітної та регламентованої комунікаційної політики держави. Висновок: законодавча складова є гарантом легітимності та стабільності функціонування всього механізму.

На інформаційно-технологічному рівні реалізується технічна складова цифрової трансформації, що включає використання ІКТ, штучного інтелекту, аналітичних платформ, мультимедійних інструментів і засобів кіберзахисту. Цей рівень забезпечує функціональність, швидкість та інноваційність державної комунікації. Висновок: технології виступають інструментом модернізації комунікаційного середовища, розширюючи можливості держави бути ближчою, доступнішою та ефективнішою.

На медіа-психологічному рівні розкривається гуманітарний вимір взаємодії — довіра, мотивація, громадянська активність, інформаційна культура та психологічні особливості сприйняття. Завдяки врахуванню емоційної, поведінкової та комунікативної специфіки різних соціальних груп, держава формує більш гнучку, адресну та людяно-орієнтовану комунікацію. Висновок: успішність комунікації визначається не лише тим, що і як говорить держава, а й тим, наскільки вона здатна бути почутою, зрозумілою та прийнятою громадянами.

Запропонована нами трирівнева модель демонструє, що ефективне публічне управління у цифрову епоху більше не зводиться до простого адміністрування чи передачі інформації. Вона стає багатовимірним процесом комунікаційної взаємодії, в якому кожен рівень відіграє свою унікальну роль, але лише у взаємозв'язку та взаємопідтримці забезпечується повноцінне функціонування всієї системи.

Наша модель дозволяє не лише краще зрозуміти внутрішню логіку цифрової трансформації управління, а й створити основу для розробки практичних рішень і політик, спрямованих на підвищення прозорості, довіри та ефективності державної комунікації. У цьому сенсі вона виступає не просто аналітичним інструментом, а концептуальною основою для стратегічного управління цифровим розвитком публічної сфери.

3.2. Багатовимірний підхід до вдосконалення медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління

Трансформаційно-орієнтований підхід до вдосконалення медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління в Україні слід розглядати у контексті специфіки реалізації авторської трирівневої моделі, що охоплює інституціональний, інформаційно-технологічний (рівень цифрових трансформацій) та медіа-психологічний рівні та відрізняється комплексним застосуванням нормативно-правової, адміністративно-організаційної, ІКТ–штучного інтелекту, інформаційної, соціально-психологічної та мотиваційної складових медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління в Україні.

Вдосконалення механізмів інституційного рівня авторської моделі розвитку медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління в Україні передбачає наступне. Так актуальними напрямками реалізації нормативно-правового та адміністративно-організаційного механізмів розвитку медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління в Україні мають бути такі, по-перше, зміна методології діяльності органів влади щодо розвитку медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління, де приймається пріоритет командно-корпоративного типу культури над пасивно-бюрократичним в діяльності органів влади, по-друге, організацію

форм управління розвитком медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації, де обирається варіативність форм управління.

Узагальнюючи можна зазначити, що об'єктивний чинник розвитку медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації (інституціональний та інформаційно-технологічний (рівень цифрових трансформацій медіакомунікації) рівні) забезпечує впорядкованість діяльності державних структур, змістовне доопрацювання відповідних законів та інших нормативно-правових актів та цифрової модернізації медіа-комунікативного механізму та інформаційно-комунікаційного інструментарію. Щодо суб'єктивного чинника розвитку медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації (медіа-психологічний рівень), то він полягає в забезпеченні комплексності соціально-психологічного, мотиваційного інструментарію).

Більш детальний розгляд даних рівнів та безпосередньо вдосконалення медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління дасть нам уявну картину перспектив розвитку даного напрямку й дозволить поглянути на певні зрушення, які відбуваються у цій царині та будемо формувати конкретні пропозиції.

На рисунку 3.2 нами представлені напрями вдосконалення медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління в Україні у розрізі суб'єктів розвитку медіа-комунікативного механізму за рівнями управління.

Інституційний рівень.

Інституційний рівень є фундаментальною складовою медіа-комунікативного механізму, що формує нормативно-правове середовище та адміністративно-організаційну інфраструктуру для функціонування цифрового публічного управління.

Саме на цьому рівні закладаються «правила гри», створюються органи реалізації політик та формується стратегічне бачення комунікативного розвитку держави.

Рис. 3.2. Напрямки вдосконалення медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління в Україні

Нормативно-правова складова передбачає створення і вдосконалення системи правових актів, а також розробку та імплементацію Комплексної правової стратегії розвитку медіа-комунікативного механізму публічного управління, що регламентують:

- правила цифрової взаємодії між владою та суспільством;
- захист прав громадян на інформацію, приватність і кібербезпеку;
- етичні норми цифрової комунікації, включаючи боротьбу з дезінформацією, пропагандою, маніпулятивними технологіями;
- адаптацію національного законодавства до європейських стандартів, зокрема до актів ЄС у сфері цифрових комунікацій, відкритого врядування та електронної демократії.

Окремо, розглянемо запропоновану нами Комплексну правову стратегію розвитку медіа-комунікативного механізму публічного управління. Її основними завданнями мають стати наступні:

- уніфікація та систематизація законодавства у сфері публічної цифрової комунікації;
- розробка спеціального правового акту (або пакету актів), що регламентує функціонування медіа-комунікативного механізму в публічному управлінні;
- впровадження правових норм, що забезпечують: захист персональних даних, прозорість цифрової взаємодії, доступ до публічної інформації;
- етичне використання цифрових інструментів;
- протидію дезінформації;
- правове забезпечення впровадження інноваційних технологій, зокрема штучного інтелекту, чат-ботів, аналітичних систем у публічних комунікаціях;
- гармонізація національного законодавства з європейськими стандартами цифрового врядування та інформаційних прав громадян;
- забезпечення нормативного підґрунтя для розвитку цифрової медіаграмотності громадян і державних службовців.

Розробка Комплексної правової стратегії розвитку медіа-комунікативного механізму публічного управління має на меті: створення прозорої правової системи, яка сприятиме довірі до цифрових каналів

комунікації влади; підвищення ефективності зворотного зв'язку між державою та суспільством; покращення інформаційної безпеки та зменшення ризиків дезінформації; підвищення адаптивності державного управління до умов цифрової трансформації.

В свою чергу адміністративно-організаційна складова передбачає інституційне забезпечення цифрової комунікації, тобто:

- створення й модернізацію профільних органів та інституцій, таких як Міністерство цифрової трансформації України, Центр протидії дезінформації, Національна рада з питань телебачення і радіомовлення;
- реалізацію державних програм та стратегій цифрового врядування, зокрема «Держава у смартфоні», «Цифрова трансформація України», тощо;
- налагодження міжвідомчої взаємодії та розподіл відповідальності у сфері медіа-комунікацій;
- інституціалізацію стандартів прозорості, підзвітності та відкритості інформаційних практик органів влади.

Запропоновані інструменти інституційного рівня медіа-комунікативного механізму публічного рівня:

- Цифрові правові акти: прийняття оновлених законів про доступ до публічної інформації, електронне врядування, захист персональних даних.
- Цифрові регламенти та кодекси етики: впровадження стандартів поведінки службовців у медіапросторі.
- Інституціональні механізми забезпечення виконання законів (державні агенції, наглядові ради, платформи моніторингу).
- Національні цифрові стратегії та дорожні карти: наприклад, стратегія цифрового розвитку на 2023–2030 роки.
- Оцінка відповідності українського законодавства міжнародним вимогам: аудит законодавства, гармонізація з регламентами ЄС.
- Системи внутрішнього контролю та електронного документообігу: автоматизація адміністрування процесів у сфері комунікацій.

Очікуваний ефект:

1. Підвищення легітимності публічної влади за рахунок прозорої правової регламентації цифрових комунікацій.
2. Усунення правових прогалин та колізій, що стримують ефективне впровадження цифрових інструментів у публічному управлінні.
3. Гармонізація українського законодавства з європейськими нормами, що сприятиме інтеграції в цифрову політику ЄС.
4. Покращення інституційної спроможності державних органів до ефективної комунікації з громадянами у цифровому середовищі.
5. Забезпечення стабільності та передбачуваності цифрових трансформацій через надійні адміністративно-правові рамки.
6. Формування прозорого та підзвітного інформаційного простору, що сприятиме зростанню довіри до інституцій публічної влади.
7. Підвищення ефективності державної комунікації завдяки чіткій регламентації та організації процесів.

Таким чином, інституційний рівень виступає каркасом, на якому тримається вся конструкція медіа-комунікативного механізму в цифрову епоху. Без чітко врегульованих правових норм, визначених повноважень і скоординованої діяльності державних інституцій неможливо забезпечити якісну, прозору та ефективну комунікацію між державою та громадянським суспільством.

Інформаційно-технологічний (рівень цифрових трансформацій медіа-комунікації).

Інформаційно-технологічний рівень формує технічну, цифрову та інфраструктурну базу, на якій реалізується ефективна медіа-комунікація між державою та громадянами. В умовах стрімкої цифрової трансформації нашого сьогодення та постійно зростаючу можливість громадян отримувати інформацію різними методами, цей рівень набуває критичного значення, оскільки саме технології визначають форму, темп і якість комунікації в публічному управлінні.

Складовими інформаційно-технологічного рівня ми пропонуємо наступні.

1. ІКТ та штучний інтелект.

- Впровадження інтернет-платформ, мобільних застосунків, CRM-систем, чат-ботів, електронного документообігу (EDMS).
- Застосування штучного інтелекту (ШІ) для автоматизації обробки звернень, модерації контенту, аналізу настроїв громадськості (sentiment analysis), персоналізації повідомлень.
- Розвиток цифрових сервісів на базі машинного навчання і нейромереж, що дає змогу передбачати інформаційні потреби громадян і реагувати на них у реальному часі.

2. Інформаційна складова.

- Аналіз Big Data для прийняття рішень на основі даних про громадські настрої, соціальні мережі, інформаційні потоки.
- Кібербезпека як ключовий пріоритет у забезпеченні цілісності комунікативного простору держави.
- Розвиток мультимедійних форматів комунікації: інтерактивна інфографіка, цифрові презентації, відеоконтент, цифрова візуалізація політик.

Інструменти, які мають застосовуватися, на наш погляд, мають бути наступні:

- Цифрові платформи для громадської участі («Дія», e-Dem, Smart City сервіси).
- ШІ-інтегровані канали зворотного зв'язку, які адаптують комунікацію під запити конкретних громадян (нейро-боти, голосові асистенти).
- Соціальні мережі та відеохостинги як канали комунікації для офіційних заяв, пояснень рішень, кризового реагування.
- Технології відеоаналітики та текстового майнінгу для відстеження інформаційного середовища в реальному часі.

- Цифрові інструменти для внутрішньої комунікації в апаратах управління - корпоративні портали, месенджери, системи хмарної взаємодії.
- Медіаосвітні онлайн-курси для підвищення цифрової грамотності та комунікаційної компетентності службовців.

Що стосується очікуваного ефекту, то він має бути наступним:

1. Підвищення швидкості та ефективності комунікації між державою та громадськістю через багатоканальну та інтерактивну подачу інформації.
2. Цілодобовий доступ до державних сервісів, що знижує адміністративне навантаження та підвищує зручність для громадян.
3. Індивідуалізація підходів до інформування громадян, адаптація державних повідомлень до потреб та інтересів цільових груп.
4. Зміцнення довіри до органів публічної влади завдяки оперативності, відкритості й доказовості цифрових комунікацій.
5. Посилення внутрішньої ефективності державних структур, зокрема покращення комунікації між відомствами та ефективніше управління кадровими й інформаційними ресурсами.
6. Захист інформаційного простору через впровадження систем кібербезпеки, раннього виявлення загроз, боротьбу з дезінформацією.
7. Залучення нових вікових та соціальних груп до цифрової взаємодії з державою, зокрема населення віком 60+ років, які дедалі активніше використовують онлайн-сервіси.

Отже, інформаційно-технологічний рівень у нашому сьогоденні виступає не лише технічною підтримкою, а справжнім каталізатором цифрової еволюції публічного управління. Завдяки ІКТ, штучному інтелекту, мультимедіа і аналітичним інструментам медіа-комунікація перетворюється на двосторонній, динамічний та високоефективний процес, що враховує потреби як держави, так і кожного громадянина.

Медіа-психологічний рівень охоплює глибоко людський вимір публічної комунікації - сприйняття, емоції, мотивації, цінності та поведінкові реакції громадян у цифровому інформаційному середовищі. У контексті

цифровізації цей рівень стає ключовим для формування довіри до держави, підвищення громадської активності, психологічної стабільності населення, особливо під час воєнних дій, а також забезпечення стійкого зворотного зв'язку між владою і суспільством.

Складовими цього рівня запропонованої нами моделі вважаємо наступні.

1. Соціально-психологічна:

- Охоплює уявлення, переконання та емоційні реакції громадян на дії влади.
- Формує інформаційну поведінку людей, їхню схильність до участі в соціальних діалогах, готовність довіряти джерелам та реагувати на державні меседжі;
- Враховує соціальні ролі, цінності, рівень довіри та культурні особливості аудиторій.

2. Мотиваційна:

- Стосується внутрішніх стимулів, які спонукають громадян до взаємодії з державою, участі в опитуваннях, ініціативах, поданні електронних петицій;
- Передбачає використання емоційно-орієнтованих форм комунікації, що активізують відчуття значущості участі, надають сенсу особистій дії.

Інструменти, які мають застосовуватися, на наш погляд, мають бути наступні:

- Сторітелінг — оповіді з реальними прикладами змін у житті громадян через цифрові ініціативи держави, формування позитивного наративу.
- Соціальна реклама — кампанії, спрямовані на формування цінностей прозорості, активності, взаємопідтримки.
- Платформи для участі громадян — цифрові інструменти, через які громадяни можуть впливати на рішення («Е-петиції», онлайн-опитування, платформи співпраці).

- Поведінкові комунікаційні кампанії — меседжі з урахуванням когнітивних і мотиваційних механізмів, що впливають на соціальну поведінку.
- Цифрові освітні програми з медіаграмотності — формування навичок критичного мислення, перевірки джерел інформації, орієнтації в інформаційному просторі.
- Інфлюенсери та лідери думок — залучення авторитетних осіб у соціальних мережах до просування державних ініціатив через особистісно-емоційне залучення аудиторії.
- Аналітика емоційної реакції — використання ШІ для аналізу тональності коментарів, реакцій, фідбеків у соціальних мережах.

Все вище розглянуте на цьому рівні має давати наступний ефект:

1. Зростання рівня довіри до держави, що базується на емоційному прийнятті, послідовності та відкритості її дій у цифровому просторі.
2. Підвищення залученості громадян у процеси управління через створення ефекту «власної участі», персональної значущості.
3. Ефективний соціальний діалог, у якому враховано очікування, почуття та потреби населення, що знижує ризик конфліктів і непорозумінь.
4. Розвиток інформаційної культури суспільства, медіаграмотності, здатного протистояти фейкам, маніпуляціям і інформаційним атакам.
5. Підвищення іміджу державних інституцій, які демонструють людяність, відкритість і здатність до слухання.
6. Мотивація до цифрової активності, у тому числі серед старших вікових груп, які завдяки емоційній близькості до контенту активніше включаються в комунікацію.
7. Посилення соціального капіталу через мережеву взаємодію, спільні дії та солідарність у рамках публічного цифрового простору.

У контексті дисертаційного дослідження, медіа-психологічний рівень медіа-комунікативного механізму в умовах цифровізації публічного управління розглядається як ключовий аспект його розвитку, що визначається медіа-комунікаційною та цифровою компетентністю, а також рівнем медіа

грамотності суб'єктів публічного управління. З огляду на всеосяжний вплив медіа на сучасне життя, медіа психологія, як міждисциплінарна галузь знань, здатна надати науково обґрунтовану психологічну підтримку та розробити технології профілактики негативного впливу медіа пропаганди.

В рамках даного дослідження, ідея неспеціалізованої психологічної підтримки та профілактики медіа пропаганди концептуалізується в межах медіа психології – актуальної наукової дисципліни, що досліджує складний вплив медіа на емоційну сферу, свідомість, поведінкові реакції, комунікативні процеси та творчий потенціал людини. Водночас, медіа психологія вивчає зворотний вплив людини на медіапростір у контексті його створення та споживання. Аналізуючи двовекторний вплив медіа на індивіда – як позитивний, так і негативний – дане дисертаційне дослідження пропонує концепцію психологічної підтримки публічних службовців, що ґрунтується на двох протилежних, але взаємодоповнюючих підходах: «медіа як ризик» та «медіа як ресурс».

На нашу думку, варто ризики та ресурси медіа розглядати як потенційна здатність медіа впливати на психологічний стан особистості, сприяючи його покращенню або погіршенню. Таким чином, впливи медіа охоплюють як аспекти медіа інформаційної безпеки, що в психологічному контексті означає забезпечення комфортних емоційно-когнітивних переживань у процесі взаємодії з медіапростором, так і медіа інформаційної небезпеки, що загрожує порушенням психологічного комфорту індивіда. Отже, медіа психологічний рівень медіа-комунікативного механізму в умовах цифровізації публічного управління в даному дослідженні концептуалізується на основі діалектичної єдності двох ключових підходів медіа психології: розуміння медіа як потенційного джерела ризиків та як цінного ресурсу для особистісного розвитку та ефективної професійної діяльності.

У контексті дисертаційного дослідження, перший методологічний підхід, що розглядається в межах медіа психологічного рівня, отримав назву «Медіа як ризик». Згідно з думкою низки фахівців у галузі військової

психології, медіапростір у певних ситуаціях може виступати тригером, що актуалізує травматичний досвід воєнних дій, тим самим підвищуючи ймовірність розвитку посттравматичного стресового розладу (ПТСР) та хронізації вже існуючих психічних розладів у осіб, які мають відповідні преморбідні особливості. Окрім того, аналізується потенціал медіа щодо спричинення додаткової психологічної травми – медіа травми, зумовленої впливом деструктивної інформації широкого спектра: від маніпулятивних технологій, пропагандистських наративів та недостовірних відомостей (фейків) до методів психологічного та емоційного тиску, а також зомбування.

Виділимо, що медіа травма, опосередкована медіа стресом, може призводити до виникнення підвищеного рівня тривожності, інтенсивних страхів за власну безпеку та безпеку близьких, зростання занепокоєння щодо майбутнього країни. Ці емоційні стани, у свою чергу, здатні провокувати депресивні стани, пов'язані з відчуттям дезорієнтації як в особистісному плані (питання про сенс пережитого досвіду), так і в соціальному контексті (проблеми адаптації до змінених суспільних реалій). У рамках дисертаційного дослідження, інструментарій психологічної підтримки та запобігання медіа ризикам концептуалізується через призму профілактики деструктивних інформаційних впливів, що поширюються через медіапростір.

Другий методологічний підхід, що розглядається в межах медіа психологічного рівня, визначається як «Медіа як ресурс». Медіапростір може слугувати не лише джерелом потенційних ризиків для психічного стану, але й ефективним інструментом для посилення наявних психологічних ресурсів та формування нових їхніх форм, спрямованих на розв'язання особистісних психологічних проблем та покращення емоційного стану. Зокрема, можливість використання медіа для підтримки осіб, які повертаються з військової служби або перебувають у процесі її проходження, часто відчуваючи внутрішній дискомфорт, зумовлений специфікою воєнної професії (бойові стреси, втрата товаришів, поранення, монотонність військового побуту, конфлікти у службових відносинах та інше), що

проявляється у проблемах саморегуляції емоційних станів, труднощах у комунікації з родиною та процесі соціальної адаптації.

Підкреслимо, що медіа можуть виступати тригером травматичного досвіду для осіб з існуючими проблемами психічного здоров'я, що знаходить відображення у працях Е. К. Річі та Д. С. Ярвіса, а також Б. Янга. Крім того, медіа здатні посилювати негативні емоційні стани, актуалізувати неприємні спогади, стимулювати стрес та провокувати виникнення медіа травми. У дисертаційному дослідженні враховуються традиційні розрізнення фізіологічного та психологічного стресу в медіа психології, зокрема емоційного та інформаційного (за класифікацією В. В. Караяні). До поняття «інформаційного стресу» в рамках даного дослідження пропонується додати деструктивні інформаційні впливи медіа на особистість, що відображено у вітчизняних розробках з «медіа інформаційного стресу» та «медіа травми» [70].

Особливу увагу слід приділити другому типу медіа травми, характерному для членів родин військовослужбовців та ветеранів війни: їхні дружини, батьки та дорослі діти під впливом негативного інформаційного контенту про війну, що поширюється в медіапросторі, також піддаються медіа травматизації. Крім того, аналізується третій вид психологічної травми, що провокується медіа інформаційним стресом та являє собою власне медіа травму.

Інформаційно деструктивні впливи медіа можна умовно класифікувати на три основні категорії: 1) об'єктивно небезпечні впливи медіа; 2) суб'єктивно значущі впливи медіа; 3) впливи медіа, організовані або створені із застосуванням спеціальних інформаційних технологій. До об'єктивно небезпечних інформаційних впливів віднесено інформацію/медіа інформацію, яка апріорі містить психологічно небезпечний зміст та форму медіа контенту (фотографії, відеоматеріали, фільми, репортажі з місця подій, новинні повідомлення), що потенційно може негативно впливати на емоційну сферу людини. Зокрема, до потенційно небезпечного інформаційного змісту у

візуальній формі віднесено надмірно жорсткі зображення, прояви агресії та антигуманної поведінки, зображення різноманітних катастроф, соціальних проблем та політичних питань, що демонструють неспроможність влади.

Суб'єктивно значущими деструктивними інформаційними впливами визначаємо ті, що сприймаються та інтерпретуються індивідом на основі його особистісних характеристик, соціального статусу, рольової поведінки, вікових особливостей, рівня вихованості, особистої позиції, власного життєвого досвіду, включаючи бойову травму. Особливу увагу варто приділити третій групі деструктивних інформаційних впливів, які потенційно можуть негативно впливати на особистість. До цієї категорії віднесемо медіа контент, насамперед новинні повідомлення та аналітичні програми, створені із застосуванням спеціальних медіа технологій, серед яких виокремлено маніпуляцію, формування «порядку денного» на основі інформаційної політики медіа каналу, відвертання уваги від важливих подій, дезінформацію, замовчування інформації, поширення недостовірних відомостей («фейків»), приховану рекламу («джинсу») та пропаганду.

Наголосимо, що сукупність усіх зазначених інформаційно деструктивних впливів медіа становить реальну загрозу психологічному благополуччю особистості, особливо для осіб, які вже мають досвід психологічної травматизації внаслідок війни. У зв'язку з цим, у дослідженні розглядаються питання профілактики деструктивних впливів медіа та аналізуються медіа психологічні ресурси, що включають не лише застосування медіа контенту як дидактичного матеріалу, але й психологічний інструментарій, спрямований на спеціальне сприймання та опрацювання будь-якого медіа контенту. Медіа психологічні ресурси в дисертації представлено у двох напрямках: предметному («що?») та процесуальному («як?»), включаючи психологічні методи, методики, вправи, прийоми та техніки, спрямовані на корекційну та розвиваючу роботу з різними категоріями осіб, які потребують психологічної допомоги.

У контексті дисертаційного дослідження, загальна структура медіа психологічних ресурсів, що розглядаються для розвитку медіа-комунікативного механізму, включає два основні компоненти: 1) Медіа контент, представлений різноманітними форматами, такими як світлини, слайд-шоу, відеоролики, фрагменти телевізійних новин, документальні та художні фільми, а також їхні окремі фрагменти; 2) Психологічний інструментарій, що охоплює різноманітні психологічні методи, методики, вправи, прийоми, техніки та тренінгові програми.

Особливу увагу варто приділити медіа психологічним технологіям, спрямованим на: 1) навчання когнітивних умінь та навичок, необхідних для критичного сприйняття медіа контенту; 2) психологічну просвіту щодо впливу медіа на психічний стан та способи його підтримки; 3) корекцію та розвиток навичок саморегуляції емоційних станів для розв'язання психологічних проблем за допомогою медіа ресурсів.

Виділимо найбільш поширені медіа психологічні технології:

1. «Медіаграмотність», основною метою якої є превенція деструктивних впливів медіа на особистість, прямо чи опосередковано травмовану воєнними подіями. Суть технології полягає у формуванні когнітивних знань та умінь, що сприяють запобіганню можливої ретравматизації комбатантів (коли медіа може виступати тригером первинної бойової травми) та попередженню додаткової, непрямой травми – медіа травми, здатної спричиняти не лише медіа стрес, а й, у випадку систематичної та тривалої дії, призводити до поступової деструкції ідентичності особистості, її цінностей, переконань, автономності та емоційно-когнітивної сфери.

2. «Візуалізована психоедукація», спрямована на просвітництво шляхом поширення знань у візуалізованій формі про емоційні стани та розлади, характерні для військовослужбовців, надання їм первинної психологічної допомоги, а також підвищення загального рівня психологічної культури. Суть технології полягає у візуалізації (ілюстрації) конкретної

інформації, що сприяє засвоєнню знань у візуальному (образному) форматі, підсилюючи раціональну інформацію.

3. «Саморегуляція внутрішніх емоційних станів», метою якої є стабілізація емоційного, ментального та екзистенційного рівнів особистості для досягнення психологічного благополуччя та успішної соціалізації. Суть технології полягає у поліпшенні психологічного стану комбатантів через перегляд відповідного медіа контенту, рефлексію власних емоцій та почуттів, аналіз сприйнятого матеріалу та його спільне обговорення в груповому форматі.

4. Групова робота, яка розглядається як важливий інструмент емоційної та ментальної підтримки. У дисертації аналізуються групові форми роботи за такими напрямками: навчання когнітивних умінь та навичок для профілактики медіа травми; психологічна просвіта (психоедукація); корекція та розвиток навичок саморегуляції для розв'язання психологічних проблем за допомогою медіа.

Окремо розглянемо медіа психологічну технологію групової роботи, виокремлюючи три її основні види:

1. Навчальна група, спрямована на надання знань за конкретним напрямом та для вирішення конкретного завдання (наприклад, навчання аналізу медіа контенту та виявлення маніпулятивних аспектів).

2. Психоедукаційна група, метою якої є розширення розуміння причин виникнення та проявів симптомів психотравматизації, а також посилення сприйняття, за допомогою медіа, тем, спрямованих на покращення міжособистісних стосунків, зокрема подружніх.

3. Група, спрямована на розвиток саморегуляції, основними завданнями якої є надання емоційної підтримки, мотивація до пошуку внутрішніх ресурсів, створення відчуття підтримки, спонукання до пошуку конструктивних рішень проблемних питань, забезпечення обміну поглядами та думками, допомога членам групи у подоланні складних ситуацій у теперішньому часі та надання інструментів для подальшої самостійної

допомоги, а також демонстрація за допомогою медіа контенту способів саморегуляції різних емоційних проявів.

Групову роботу пропонуємо розглядати як важливий елемент медіа психологічних ресурсів, що має низку значущих переваг для емоційної та ментальної підтримки. По-перше, соціальний аспект групової взаємодії задовольняє природну потребу людини у встановленні контактів та обміні переживаннями з іншими. По-друге, групова динаміка забезпечує можливість отримання зворотного зв'язку та взаємної підтримки від учасників зі схожим досвідом, що сприяє усвідомленню цінності міжособистісних зв'язків. По-третє, спостереження за іншими членами групи виступає інструментом внутрішнього розвитку, дозволяючи ідентифікувати себе з певними моделями поведінки та використовувати ці спостереження для власного самопізнання.

Спираючись на праці Ялома та Рудестама, виокремлено десять основних психотерапевтичних факторів, притаманних груповій роботі, що глибше розкривають її роль у контексті емоційної та ментальної підтримки [141; 193]:

- Згуртованість, що розглядається як одна з ключових умов успішної групової динаміки.
- Стимулювання сподівань, оскільки віра у можливість позитивних змін сама по собі має терапевтичний ефект.
- Генералізація (універсалізація), яка допомагає усвідомити спільність проблем та переживань з іншими членами групи.
- Альтруїзм, що підкреслює цілющий вплив усвідомлення власної значущості та корисності для інших.
- Надання інформації, включаючи прямі інструкції та поради в межах групової взаємодії.
- Множинне перенесення, що дозволяє досліджувати та переоцінювати емоційні прив'язаності, сформовані у минулому.
- Міжособистісне навчання, що створює умови для аналізу емоційних реакцій та експериментування з новими формами поведінки.

- Розвиток навичок спілкування, що відбувається свідомо чи несвідомо в процесі групової взаємодії.
- Наслідувальна поведінка, як спосіб часткового засвоєння нових моделей поведінки через спостереження за іншими.
- Катарсис, що забезпечує вивільнення довго стримуваних емоцій та сприяє посиленню згуртованості в групі.

Також можемо говорити про комунікативні вміння, що активно розвиваються в процесі групової роботи, включають детальне описання поведінки, ефективну комунікацію власних почуттів, навички активного слухання співрозмовника та конструктивний обмін зворотним зв'язком.

У рамках даного дослідження було розроблено та систематизовано комплексні програми, спрямовані на формування та розвиток медіа грамотності як ключового інструменту вдосконалення медіа психологічного механізму. Зазначені програми структуровано у шість взаємопов'язаних блоків:

1. Медіаграмотність як профілактика деструктивних інформаційних впливів, що включає модулі, присвячені аналізу медіа мистецтва в інтернет-просторі, особливостям реклами на телебаченні, провідним технологіям створення новинних телевізійних матеріалів та методам пропаганди в інтернеті.
2. Психологічна просвіта, що охоплює модулі з візуалізованої психоедукації, розкриваючи взаємозв'язок між інформацією та образом, аналізуючи техніки візуалізації психоедукаційного контенту та надаючи практичні рекомендації щодо його застосування в роботі з різними групами осіб, які пережили травматичний досвід.
3. Саморегуляція внутрішніх емоційних станів та ціннісно-сміслової сфери, що включає модулі, присвячені ціннісно-смісловій саморегуляції, використанню медіа клубу як ресурсу психологічного відновлення, а також вивченню емоційно-когнітивних технік та прийомів саморегуляції.

4. Саморегуляція психоемоційних станів, що охоплює модулі, присвячені застосуванню візуального медіа контенту для саморегуляції психоемоційних станів та використанню візуалізованої психоедукації для покращення стосунків органів влади з громадськістю.

5. Медіа творчість як додатковий психологічний ресурс подолання травми, що включає модулі, які розкривають сутність медіа творчості та її роль у відновленні психологічного комфорту, аналізують різні види медіа творчості та надають практичні рекомендації щодо реалізації творчих задумів.

6. Медіаграмотність як складова інформаційної культури молоді, що охоплює модулі, присвячені визначенню медіаграмотності як складової інформаційної культури студентської молоді, формуванню медіа імунітету сучасних школярів (дидактичний аспект), аналізу особливостей впливу соціальних інтернет-практик на психологічне благополуччя покоління середнього та старшого віку та дослідженню політичної міфотворчості українського медіапростору як чинника формування політичних цінностей.

Запропонована структуризація програм підготовки та розвитку медіаграмотності спрямована на комплексне вдосконалення медіа-комунікативного механізму публічного управління шляхом формування необхідних знань, умінь та навичок у різних цільових груп.

У підсумку, медіа-психологічний рівень забезпечує людиноцентричний вимір цифрового публічного управління, у якому комунікація є не лише способом інформування, а — інструментом побудови довіри, формування спільних цінностей та мотивації до активної взаємодії. Цей рівень визначає якість відносин між державою і громадянами у цифрову епоху.

Підсумовуючи, зазначимо, що запропонована трирівнева модель медіа-комунікативного механізму в системі публічного управління в умовах цифровізації постає як інтегрована архітектоніка, що об'єднує інституційні, технологічні та соціально-психологічні компоненти взаємодії між державою та суспільством.

Так, інституціональний рівень забезпечує нормативну стабільність та адміністративну узгодженість комунікаційної діяльності, ґрунтуючись на сучасному законодавстві, етичних стандартах цифрової взаємодії та інституційному потенціалі. Саме він формує основу легітимності, прозорості й підзвітності управлінських процесів. В свою чергу, інформаційно-технологічний рівень втілює технічну реалізацію цифрової трансформації комунікацій — через застосування ІКТ, штучного інтелекту, кіберзахисту та мультимедійних інструментів. Завдяки цьому держава отримує змогу діяти оперативно, адресно й безперервно, забезпечуючи доступність сервісів, зручність зворотного зв'язку й захист цифрового простору. Медіа-психологічний рівень додає системі гуманітарного виміру — враховуючи соціально-психологічні та мотиваційні чинники, він забезпечує побудову довіри, емоційного залучення громадян, а також формування критично мислячого та активного цифрового суспільства.

Таким чином, усі три рівні формують цілісну модель сучасного публічного управління, де закони регулюють, технології реалізують, а громадяни взаємодіють і впливають. Така система дозволяє державі не лише ефективно інформувати, а й вибудовувати партнерські відносини з громадянами, що є ключовим чинником демократичного врядування в умовах цифрової епохи. У синергії цих трьох рівнів народжується нова парадигма управління, орієнтована на відкритість, діалог і результативність.

3.3. Медіа-технології та цифрова трансформація розвитку комунікації в публічному управлінні

Цифрова трансформація сьогодні є визначальним фактором зміни характеру комунікації між державою та громадянами. Впровадження сучасних медіа-технологій докорінно змінює як формати комунікації, так і очікування суспільства від публічного управління. Останніми роками ці процеси стали особливо актуальними в умовах активного розвитку інформаційно-

комунікаційних технологій, розширення мережі Інтернет, поширення мобільних пристроїв, використання штучного інтелекту та аналітики великих даних.

Медіа-технології у публічному управлінні охоплюють широкий спектр інструментів: офіційні сайти органів влади, електронні платформи для звернень громадян, соціальні мережі, месенджери, відео-хостинги, мобільні додатки для надання адміністративних послуг, чат-боти, CRM-системи для обслуговування запитів громадян тощо. Застосування цих технологій вже забезпечує оперативність, доступність, прозорість та інтерактивність державної комунікації. Важливим аспектом є впровадження інструментів штучного інтелекту, які дозволяють автоматизувати процеси обробки звернень, персоналізувати комунікацію з громадянами, аналізувати громадську думку в режимі реального часу. Технології Big Data забезпечують можливість глибокого аналізу інформаційних потоків для ухвалення обґрунтованих управлінських рішень. Цифрова трансформація також сприяє розвитку електронної демократії через такі платформи, як системи електронних петицій, електронного голосування, краудсорсингові проєкти, що підвищує залучення громадян до процесу прийняття рішень на різних рівнях управління.

Зараз особливого значення набуває підвищення рівня кібербезпеки в публічній комунікації, що обумовлено зростанням кількості кібератак, спроб маніпуляції інформаційним простором і поширенням фейкової інформації. Тому держава активно інвестує у розробку систем моніторингу інформаційних загроз, створення захищених каналів комунікації та підвищення цифрової грамотності службовців і громадян.

Критично важливою в умовах цифрової трансформації державного сектору є оцінка впливу цифрових медіа-технологій на прозорість і підзвітність публічного управління, адже саме прозорість і підзвітність формують довіру громадян до влади та підсилюють легітимність прийнятих рішень. Поточна ситуація в Україні дозволяє відмітити активний розвиток

електронного урядування. Так діють портали Дія, Є-дата, Prozorro, Опендатабот, які забезпечують частковий доступ до рішень, витрат бюджету, державних закупівель, тощо. Проте, також варто відмітити певні прогалини в кібербезпеці електронного урядування – успішні хакерські атаки на бази даних цих порталів призводили до величезних проблем громадян й вирішувались протягом довгого періоду часу. Також, зараз точно неможливо встановити наскільки значним був витік персональних даних громадян, що в умовах воєнного стану викликає серйозне занепокоєння.

У розрізі питання оцінки впливу цифрових медіа-технологій на прозорість і підзвітність публічного управління, використання соціальних мереж і месенджерів стало ключовим інструментом забезпечення відкритої комунікації між владою та громадянами. Йдеться про своєрідний «канал прямого ефіру» з державними структурами, який трансформує публічну комунікацію з формальної у більш людяну, оперативну й доступну. Так з моменту розвитку технологій мобільного та домашнього інтернету відбувається постійне збільшення користувачів у мережі інтернет. Станом на 2024 рік фіксується більше 26 мільйонів активних користувачів мережі [192]. При чому кількість користувачів, які проводять в інтернеті більше трьох годин зросла з 70% у 2021 році до 80% у 2024 році. А серед осіб до 50 років проникнення інтернету наближається до 100%. Також надважливим фактором використання сторінок соціальних мереж і месенджерів пов'язаних з Україною й місцевими громадами стало для майже 8 млн осіб, які були вимушені виїхати з нашої держави та близько 5 млн вимушено переміщених осіб в межах держави. Громадяни, які через війну змінили місце постійного проживання, а це загалом майже 13 млн людей, продовжують отримувати актуальну інформацію про стан подій в Україні саме з соціальних мереж та месенджерів. Так, тільки на сторінку в соціальній мережі Інстаграм на чинного Президента України підписано більше 15 млн підписників, використовуючи це, він щоденно записуючи відеозвернення безпосередньо розповідає про поточний стан подій на війні, у зовнішній та внутрішній політиці й таким

чином надає можливість отримувати важливу оперативну інформацію, як нашим громадянам так і закордонним підписникам та медіа [192].

Можна відмітити певні значення і переваги використання соцмереж і месенджерів у публічному управлінні. В першу чергу, це оперативність подачі інформації, так державні установи можуть миттєво інформувати громадян про нові нормативно-правові акти, урядові рішення, зміни в політиці чи ситуації надзвичайного характеру (військові загрози, пандемії, зміни законодавства тощо). Важливим є підвищення доступності нормативної інформації, соціальні мережі (Facebook, Instagram, Telegram, X (Twitter), YouTube) дозволяють публікувати роз'яснення складних юридичних або управлінських рішень у зрозумілому, візуалізованому, мультимедійному форматі. Публічні звіти та підзвітність. Регулярні звіти посадовців, міністрів, очільників громад у форматі дописів, відеозвернень або стрімів підсилюють довіру, а також дозволяють громадянам без посередників оцінювати діяльність органів влади. Впровадження інтерактивного зворотнього зв'язку дозволяє через соцмережі, у вигляді коментарів, реакцій, прямих повідомлень оперативно реагувати на запити, виявляти проблеми та покращувати якість управлінських рішень. Також виділимо й процес формування інституційної прозорості - публікація стратегій, інструкцій, рішень та офіційних роз'яснень у відкритому просторі зменшує спекуляції та чутки, а також сприяє формуванню єдиного інформаційного поля.

Проте в цій царині є певні проблеми й виклики, наприклад, існує нерівномірна цифрова присутність: не всі органи влади мають активні, системні, модеровані сторінки в соцмережах. Так, деякі сторінки публікують лише формальні офіційні релізи без спроб пояснити суть або залучити громадян до обговорення, а деякі навпаки створюють активний медіа-контент залучаючи до обговорень та коментарів. Важливим моментом є фактична відсутність стандартів цифрової комунікації - іноді пости не містять джерел, дати, пояснень або не відповідають запитам аудиторії.

Наразі в Україні не існує єдиного, кодифікованого стандарту цифрової комунікації, який би охоплював усі аспекти взаємодії в цифровому просторі на рівні державного регулювання. Однак, існують окремі нормативно-правові акти, державні стандарти та рекомендації, які регулюють різні аспекти цифрової комунікації й котрі розглядалися вище у рамках даного дослідження. Саме тому однією з наших пропозицій щодо розвитку медіа-комунікативного механізму публічного управління є створення загального «Кодексу цифрової комунікації», незважаючи на те, що питання стандартизації цифрової комунікації є складним і багатогранним, оскільки воно має враховувати баланс між свободою вираження поглядів, безпекою та іншими важливими аспектами.

Також, виходячи з вищезазначеного хочемо в розрізі пропозицій розвитку медіа-комунікативного механізму публічного управління запропонувати наступне:

- розробити уніфіковані стандарти ведення соцмереж державними структурами;
- створити центри цифрової комунікації при ОДА, міністерствах, органах місцевого самоврядування;
- запровадити систему тренінгів для державних комунікаційників щодо кризових комунікацій, мовлення в соцмережах, візуального контенту, елементів цифрової аналітики (аналіз реакцій, індексу довіри, індексу прозорості публікацій);
- посилити двосторонню комунікацію — перетворити соцмережі на платформу діалогу, а не одностороннього інформування.

Таким чином, соцмережі та месенджери в руках публічного управління - це не просто інструмент інформування, а ключовий чинник прозорості, підзвітності, залучення та легітимності. Їх ефективне використання має бути частиною стратегії цифрової трансформації держави.

Окремою важливою складовою цифрової трансформації розвитку комунікації в публічному управлінні є процес зростання медіа або цифрової

грамотності громадян та публічних службовців. Цей процес є одним із ключових чинників успішної реалізації трансформації публічного управління та ефективного функціонування медіа-комунікативного механізму. У контексті використання цифрових медіа для забезпечення прозорості й підзвітності державної влади, саме рівень цифрової компетентності всіх учасників комунікаційного процесу визначає, наскільки результативною буде ця взаємодія.

Суть процесу зростання цифрової грамотності, на наш погляд, має складатися з наступних категорій.

1. Для громадян:

- здатність критично сприймати інформацію з цифрових джерел;
- вміння користуватися онлайн-сервісами держави (портал «Дія», електронні петиції, звернення, онлайн-записи);
- навички користування соціальними мережами для участі в суспільному житті;
- розуміння цифрових прав і ризиків (фейків, шахрайства, маніпуляцій).

2. Для публічних службовців:

- володіння цифровими інструментами комунікації (соцмережі, месенджери, Zoom, CRM-системи);
- здатність створювати і поширювати зрозумілий та візуалізований контент;
- навички цифрової етики та комунікації в умовах публічності;
- вміння реагувати на онлайн-запити громадян, вести діалог у цифровому середовищі.

Якщо ми поглянемо на поточну ситуацію процесу зростання медіа грамотності в Україні, то обов'язково варто відмітити проєкт «Дія.Цифрова освіта», який уже навчає громадян і чиновників базовим навичкам цифрової грамотності через онлайн-курси та національні кампанії. Так, за інформацією з порталу на початок 2024 року навчання пройшли близько 3 млн громадян, хоча плани за цей період були вийти на 6 млн громадян, але повномасштабне

вторгнення внесло серйозні корективи. Проте, проблемним залишається рівень цифрової грамотності серед людей похилого віку, жителів сільської місцевості та окремих категорій держслужбовців, особливо на місцевому рівні. Багато державних службовців мають формальний доступ до цифрових інструментів, але не використовують їх для прозорої комунікації або активного зворотного зв'язку.

Окремо, в процесі зростання медіа грамотності в нашій державі зазначимо про рівень критичного мислення в українському суспільстві щодо цифрового контенту. Так, він все ще залишається недостатнім і потребує суттєвого посилення, яке виявляється у кількох ключових аспектах. По-перше, спостерігається масове поширення фейкових новин, дезінформаційних кампаній та маніпулятивного контенту, який активно циркулює в соціальних мережах, месенджерах та анонімних телеграм-каналах. Відсутність навичок перевірки джерел, критичного аналізу фактів та розуміння контексту інформації значно підвищує вразливість громадян до інформаційних впливів, зокрема в умовах гібридних загроз.

По-друге, недовіра до офіційних джерел інформації, включаючи державні вебресурси, платформи відкритих даних, публічні звіти та комунікації з боку органів влади, залишається на доволі високому рівні. Це частково пов'язано з історичним досвідом, недостатньою прозорістю деяких комунікацій, але також – із низьким рівнем обізнаності громадян про доступні інструменти перевірки даних та аналізу інформації.

По-третє, низький інтерес до використання цифрових джерел інформації у форматі публічних електронних звітів, інфографіки, інтерактивних дашбордів і відкритих державних реєстрів свідчить про відсутність сформованої культури роботи з аналітичними даними. Багато громадян орієнтуються переважно на емоційно забарвлений контент, візуальні подразники та поверхневу інформацію, що поширюється у форматі коротких постів чи заголовків, не вникаючи в сутність та глибину повідомлень.

Підвищення рівня критичного мислення населення – це стратегічно важливий напрямок, який має поєднувати медіаосвітні ініціативи, цифрову просвіту, підтримку аналітичної журналістики та створення простих, візуально доступних форматів подачі офіційної інформації. Без цього складно досягти справді прозорої комунікації в публічному управлінні та ефективного зворотного зв'язку між владою і громадянами в умовах цифрової епохи.

На наш погляд, процес зростання медіа грамотності громадян та публічних службовців в контексті цифрової трансформації розвитку комунікації в публічному управлінні має складатися з наступних елементів.

1. Інституціоналізація навчання:
 - включити цифрову грамотність до обов'язкової програми підвищення кваліфікації держслужбовців;
 - розробити типові тренінги з цифрової комунікації, етики й кризових комунікацій для органів влади.
2. Посилення цифрової освіти громадян:
 - запровадити інтерактивні курси з медіаграмотності для школярів і студентів;
 - організувати регіональні центри цифрової освіти в громадах (ЦНАП, бібліотеки, школи).
3. Цифровий аудит у держорганах:
 - провести оцінку цифрової компетентності працівників публічного сектору;
 - створити ключові показники ефективності щодо впровадження цифрових інструментів у роботі.
4. Мотиваційні механізми:
 - запровадити гранти, премії та відзнаки за найкращу цифрову комунікацію з громадянами;
 - підтримувати держслужбовців, які створюють якісний публічний контент (відео, інфографіку, звіти тощо).

Запропоновані вище заходи, щодо процесу зростання медіа грамотності громадян та публічних службовців в контексті цифрової трансформації розвитку комунікації в публічному управлінні, мають призвести до підвищення довіри до органів влади через прозорі, швидкі, зрозумілі комунікації, а також до розширення цифрової участі громадян у процесах ухвалення рішень. Також, що особливо важливо, до зменшення впливу фейків і дезінформації, завдяки критичному сприйняттю цифрових медіа.

Кібербезпека є ключовою складовою цифрової комунікації в процесі розвитку медіа-комунікативного механізму публічного управління, оскільки забезпечення захищеності інформації, цифрових платформ та каналів обміну даними безпосередньо впливає на довіру громадян до держави, стабільність функціонування органів влади, а також на ефективність комунікації між владою і суспільством.

У контексті цифровізації публічного управління, органи державної влади дедалі активніше використовують електронні сервіси, хмарні технології, соціальні мережі, відеозв'язок, месенджери та інші цифрові канали для інформування громадян, надання публічних послуг і організації діалогу з суспільством. Усе це робить публічну комунікацію вразливою до кібератак, несанкціонованого втручання, витоку конфіденційної інформації, фішингових кампаній, а також інформаційних маніпуляцій (зокрема через підроблені повідомлення від імені офіційних структур).

Особливо актуальними ці виклики є в умовах збройної агресії та гібридної війни, де кіберпростір використовується як інструмент інформаційного тиску та дестабілізації державних процесів, а також, як один із типів зброї.

Серед основних загроз є: злам офіційних вебпорталів органів влади та розміщення дезінформації; кібершпигунство та витік службової/особистої інформації; атаки на державні сервіси електронного урядування; фейкові акаунти в соціальних мережах, що імітують публічних осіб чи установи; DDoS-атаки на цифрові платформи з метою порушення доступу громадян до

важливої інформації. Всі ці загрози громадяни могли спостерігати останнім часом, як реальні дії – вивід з ладу великої кількості баз даних, злам систем обслуговування Укрзалізниці, порушення роботи банків та державних установ, технічні несправності порталу «Дія», а також багато іншого, що призводило до порушення «цифрового» життя громадян та публічних органів влади.

Аналізуючи останні події, які відбувалися в царині національної інформаційної безпеки, а також поширенню постійних кібератак, ми пропонуємо наступні заходи з підвищення стійкості цифрових комунікаційних платформ органів публічної влади:

1. Удосконалення нормативної бази з кібербезпеки:
 - Розробка чітких протоколів безпеки для державних ІКТ-систем.
 - Узгодження українського законодавства із нормами ЄС у сфері цифрової безпеки.
2. Зміцнення інфраструктури:
 - Перехід на сертифіковані державні хмарні платформи з розширеним захистом.
 - Забезпечення резервного копіювання даних та впровадження різного типу аутентифікації для доступу до адміністративних систем.
3. Регулярні аудити та тестування:
 - Проведення тестів для виявлення слабких місць.
 - Оцінка вразливостей цифрових платформ публічної комунікації на всіх рівнях (центральному, регіональному, муніципальному).
4. Підвищення кіберграмотності публічних службовців:
 - Обов'язкові тренінги з цифрової безпеки для державних службовців.
 - Створення інструкцій з безпечного користування соціальними мережами, корпоративними поштовими сервісами та месенджерами.
5. Моніторинг інформаційного середовища:

- Створення державних центрів реагування на інциденти кібербезпеки (так зване, «кібер ППО»).

- Аналіз та фільтрація загроз у соціальних мережах, включно з фейковими повідомленнями та маніпуляціями.

6. Зміцнення довіри через прозорість:

- Інформування громадян про випадки кібератак (без розкриття конфіденційних деталей), способи їх попередження та заходи, які вживає держава.

- Впровадження систем верифікації офіційних акаунтів органів влади в соціальних мережах.

Очікуваним ефектом реалізації заходів з кібербезпеки в цифровій комунікації публічного управління є підвищення довіри громадян до офіційних каналів взаємодії з державою завдяки гарантії конфіденційності, цілісності та доступності інформації. Забезпечення стійкості інформаційного простору в умовах зростаючих внутрішніх і зовнішніх загроз сприятиме зміцненню національної безпеки та запобіганню дезінформаційним кампаніям. Водночас створення надійного цифрового середовища забезпечить безперервну, ефективну й захищену комунікацію між владою та громадськістю, що є критичним для прозорості, підзвітності й оперативного реагування. Комплексна реалізація цих заходів сприятиме формуванню системної культури кібербезпеки в органах публічного управління, яка базуватиметься не лише на технологічних рішеннях, а й на усвідомленні ризиків та підвищенні цифрової компетентності державних службовців.

В рамках нашого дисертаційного дослідження та запропонованої нами трирівневої теоретичної моделі розвитку медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління варто виділити медіа-психологічний рівень, а саме такі його складові, як емоційна аналітика та сторітелінг. Ці складові стають ключовими інструментами в цифровій комунікації держави, оскільки саме емоційно забарвлені повідомлення здатні ефективно впливати на сприйняття інформації, формувати довіру, змінювати

поведінкові установки громадян і посилювати залучення до суспільно-політичних процесів. У сучасному цифровому середовищі, де людина щодня отримує величезну кількість повідомлень, саме ті, що мають емоційний резонанс, запам'ятовуються, викликають реакцію і спонукають до дії. Сторітелінг - техніка передачі інформації через наратив, особисту історію або послідовність подій — особливо ефективний у державній комунікації, адже дозволяє зобразити державу як «живу» структуру, яка реагує на проблеми громадян і прагне до діалогу.

Якщо пригадати приклади успішного використання емоційно орієнтованої комунікації в Україні, то такими можна вважати:

- Кампанії Міністерства охорони здоров'я, зокрема щодо вакцинації, де використовувалися історії лікарів, пацієнтів і простих громадян, які зіткнулися з наслідками хвороб, аби підвищити довіру до щеплень.
- Соціальні відеоролики від Міністерства цифрової трансформації про електронні послуги на порталі «Дія», які не просто інформують, а й демонструють реальні зміни у житті громадян завдяки диджиталізації.
- Історії ветеранів та переселенців, що поширюються через платформи громадських організацій та держструктур у рамках інформаційних кампаній щодо реінтеграції, підтримки та соціального захисту.

На наш погляд, застосовувати сторітелінг, потрібно демонструючи, як електронні послуги спрощують життя конкретних людей. Такий медіа-контент створений із фокусом на емоційну залученість може демонструвати, як легко подати податкову декларацію за 3 хвилини з будь-якої точки світу., що зараз особливо актуально для українців змушених виїхати за кордон. Також, варто використовувати емоційну складову в державних інформаційних кампаніях та соціальній рекламі щодо боротьби з домашнім насильством або поширенням фейкових новин.

З огляду на вищесказане можемо запропонувати певні рекомендації щодо створення ефективних емоційних цифрових комунікацій розвитку медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного:

1. Персоналізація контенту: створення повідомлень, які звертаються до цінностей і потреб конкретної аудиторії.
2. Залучення реальних історій: розповіді громадян, що пережили позитивні зміни завдяки діям держави.
3. Використання візуалізації та мультимедіа: відео, інфографіки, анімації значно підсилюють емоційний ефект.
4. Аналітика емоційної реакції: застосування ШІ та Big Data для аналізу того, як аудиторія сприймає контент — наприклад, вивчення коментарів, реакцій у соцмережах, емоційної тональності.
5. Етика емоційної комунікації: емоційна подача інформації не має переходити у маніпуляції або викликати страх чи паніку — важливо зберігати баланс між емоційністю та достовірністю.

Емоційна аналітика і сторітелінг є не лише інструментами підвищення ефективності цифрової комунікації, а й чинниками глибшого зв'язку між державою та громадянами, формування соціального капіталу та відчуття довіри до публічного управління.

Узагальнюючи все, що було розглянуто, можна стверджувати, що розвиток медіа-комунікативного механізму публічного управління в умовах цифровізації є багатокomпонентним і стратегічно важливим процесом. Він включає інституційний рівень із надійною нормативно-правовою та адміністративною базою, інформаційно-технологічний рівень із використанням ІКТ, ШІ та цифрових платформ, а також медіа-психологічний рівень, що враховує емоційні, мотиваційні та поведінкові аспекти взаємодії з громадянами. Особливе значення мають цифрова грамотність, кібербезпека, прозорість комунікацій, використання соціальних мереж і сторітелінг, що сприяють довірі до держави, залученню громадськості та формуванню сталого діалогу. Ці напрями мають бути інтегровані в загальну державну стратегію цифрової трансформації, аби забезпечити ефективне, підзвітне й людиноцентричне публічне управління.

Висновки до третього розділу

У третьому розділі дисертаційного дослідження було розглянуто ключові напрями розвитку медіа-комунікативного механізму публічного управління в умовах цифровізації. Обґрунтовано стратегічні пріоритети розвитку державної комунікації, які мають базуватись на принципах відкритості, інклюзивності, адаптивності до технологічних змін і відповідності європейським стандартам.

Розроблена трирівнева концептуальна модель вдосконалення медіа-комунікативного механізму — інституційний, інформаційно-технологічний та медіа-психологічний рівні — дозволила комплексно охарактеризувати чинники впливу на ефективність взаємодії між владою та суспільством. Було запропоновано узгоджене використання нормативно-правового інструментарію, сучасних цифрових технологій (зокрема ІКТ, штучного інтелекту, хмарних рішень), а також медіа-технологій емоційної комунікації — сторітелінгу, соціального маркетингу, візуальних форматів тощо.

Особлива увага приділена оцінці ролі соціальних мереж, месенджерів, платформ електронної демократії як засобів прозорості, оперативного інформування та залучення громадян. Обґрунтовано необхідність підвищення цифрової та інформаційної грамотності як серед публічних службовців, так і серед населення, що є критично важливим для подолання недовіри до офіційних джерел, протидії фейкам та розвитку критичного мислення.

Окремим і надзвичайно актуальним аспектом дослідження визначено кібербезпеку цифрової комунікації. В сучасних умовах гібридних загроз і масштабної цифровізації, забезпечення стійкості державних комунікаційних платформ є ключовою умовою збереження довіри до інституцій влади. Запропоновано низку заходів із посилення кіберзахисту, зокрема модернізацію нормативної бази, посилення ІТ-інфраструктури, регулярні

аудити, навчання персоналу та розвиток систем моніторингу інформаційного простору.

Таким чином, вдосконалення медіа-комунікативного механізму публічного управління повинно здійснюватися у тісному взаємозв'язку трьох складових: нормативної регуляції, технологічної модернізації та гуманітарно-комунікативного впливу, що забезпечить сталу трансформацію системи державного управління в умовах цифрової доби.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі вирішено актуальне науково-практичне завдання щодо розвитку медіа-комунікативного механізму в системі публічного управління в умовах всеосяжної цифровізації. Проведене дослідження дозволило теоретично обґрунтувати та розробити практичні рекомендації щодо оптимізації взаємодії органів публічної влади та суспільства через використання сучасних цифрових каналів комунікації. Це дозволило сформулювати такі основні теоретичні висновки та практичні рекомендації.

1. У результаті проведеного дисертаційного дослідження було здійснено узагальнення існуючих науково-теоретичних підходів до вивчення медіа-комунікаційного механізму в контексті публічного управління. Аналіз наукової літератури засвідчив еволюцію поглядів на роль комунікації в системі державного управління, починаючи від традиційних моделей інформування до сучасних концепцій інтерактивної взаємодії та електронної участі громадян. Виявлено, що цифровізація суттєво трансформує медіа-комунікаційний механізм, зумовлюючи появу нових каналів, інструментів та форм взаємодії між органами влади та суспільством. Дослідження показало, що ключовими теоретичними підходами до аналізу медіа-комунікацій у публічному управлінні є системний, інформаційний, комунікативний, мережевий та акторно-орієнтований підходи. Кожен з них пропонує власну оптику для розуміння сутності, структури та функцій медіа-комунікативного механізму, його зв'язків з іншими елементами системи публічного управління та впливу на суспільні процеси. Узагальнення цих підходів дозволило сформувати інтегроване розуміння медіа-комунікативного механізму як складної динамічної системи, що постійно розвивається під впливом технологічних інновацій та суспільних вимог. Визначено, що ефективність медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління залежить від низки факторів, включаючи розвиненість цифрової

інфраструктури, рівень цифрової грамотності населення, відкритість та прозорість діяльності органів влади, а також наявність дієвих механізмів зворотного зв'язку та залучення громадян до управління.

2. У процесі дисертаційного дослідження було обґрунтовано сутність та структуру медіа-комунікативного механізму публічного управління в Україні в контексті прогресуючої цифровізації. Встановлено, що цей механізм являє собою комплексну систему взаємопов'язаних елементів, включаючи органи публічної влади як суб'єктів комунікації, громадян та інститути громадянського суспільства як її об'єктів, різноманітні цифрові та традиційні канали передачі інформації, а також правові, організаційні та технологічні інструменти забезпечення комунікаційного процесу. Уточнено, що ключовою метою медіа-комунікативного механізму є забезпечення ефективної, прозорої та інклюзивної взаємодії між державою та суспільством, сприяння формуванню громадської думки, залученню громадян до управління державними справами та підвищенню рівня довіри до влади. Дослідження показало, що цифровізація суттєво розширює функціональні можливості медіа-комунікативного механізму, надаючи нові інструменти для оперативного інформування, двостороннього діалогу та електронної участі. Уточнено, що ефективне функціонування цього механізму вимагає не лише впровадження сучасних цифрових технологій, але й адаптації організаційних структур, перегляду комунікаційних стратегій та підвищення рівня цифрової компетентності державних службовців.

3. Проведене дисертаційне дослідження дозволило всебічно охарактеризувати трансформаційно-орієнтований підхід до цифровізації медіа-комунікації в публічному управлінні і визначити процес цифровізації як фундаментальну трансформаційну силу, що визначає сучасні зміни в медіа-комунікації публічного управління. Встановлено, що цифрові технології спричиняють якісні зміни у формах, каналах та швидкості комунікації між органами влади та суспільством, відкриваючи нові можливості для інтерактивної взаємодії та залучення громадян. Трансформаційні виміри

медіа-комунікації в умовах цифровізації охоплюють розширення спектру комунікаційних інструментів за рахунок онлайн-платформ та соціальних мереж, підвищення рівня оперативності та адресності інформаційного обміну, а також зміщення акценту на двосторонню комунікацію та електронну участь. Дослідження виявило, що цифровізація медіа-комунікації в публічному управлінні супроводжується як позитивними змінами, такими як підвищення доступності інформації та розширення можливостей для зворотного зв'язку, так і певними викликами, пов'язаними з інформаційною безпекою, поширенням дезінформації та необхідністю подолання цифрової нерівності. Охарактеризовано ключові тенденції розвитку цифрової комунікації в публічному секторі, включаючи зростання ролі соціальних медіа, використання відкритих даних, розвиток онлайн-сервісів та платформ електронної демократії.

3. Проведене дисертаційне дослідження було спрямоване на всебічне дослідження ролі законотворчої діяльності у формуванні правових засад функціонування медіа-комунікативного механізму в системі публічного управління України в умовах її цифрової трансформації. Встановлено, що законодавче регулювання відіграє ключову роль у визначенні прав та обов'язків суб'єктів комунікації, забезпеченні прозорості інформаційних потоків, захисті інформаційного простору та створенні правових гарантій для реалізації права громадян на доступ до інформації та участь в управлінні державними справами. Аналіз чинного законодавства виявив як позитивні зрушення у сфері регулювання цифрової комунікації, так і наявність певних прогалин та неузгодженостей, що потребують подальшого удосконалення. Дослідження показало, що законотворча діяльність у сфері медіа-комунікацій публічного управління має бути спрямована на створення сприятливого правового середовища для розвитку цифрових каналів комунікації, забезпечення їхньої безпеки та надійності, а також на стимулювання активної участі громадян у процесах електронного урядування та цифрової демократії. Визначено необхідність подальшої гармонізації національного законодавства

з європейськими стандартами у сфері інформаційної відкритості та електронного урядування. Обґрунтовано важливість прийняття нових законодавчих актів та внесення змін до існуючих для врегулювання питань, пов'язаних з використанням соціальних мереж органами влади, захистом персональних даних в цифровому середовищі та протидією кіберзагрозам.

4. Визначено ключові характеристики сучасного стану медіа-комунікативного механізму публічного управління в Україні, серед яких інтерактивність, мультимедійність, адресність та можливість отримання зворотного зв'язку в режимі реального часу. Проведений аналіз зарубіжної практики використання штучного інтелекту у сфері публічного управління виявив зростаючий інтерес та активне впровадження технологій штучного інтелекту для оптимізації медіа-комунікативного механізму. У багатьох розвинених країнах штучний інтелект застосовується для автоматизації рутинних комунікаційних завдань, таких як обробка запитів громадян через чат-боти, персоналізація інформаційних розсилок та моніторинг громадської думки в соціальних мережах. Зарубіжний досвід демонструє використання штучного інтелекту для аналізу великих масивів даних з метою виявлення ключових тем для комунікації, прогнозування суспільних настроїв та виявлення потенційних кризових ситуацій. Особлива увага приділяється використанню штучного інтелекту для підвищення доступності та інклюзивності публічної комунікації, наприклад, шляхом автоматичного перекладу інформаційних матеріалів різними мовами та забезпечення голосового інтерфейсу для людей з обмеженими можливостями. За кордоном також активно досліджуються етичні та безпекові аспекти застосування штучного інтелекту в публічній комунікації, розробляються відповідні нормативні рамки та стандарти. Водночас, аналіз зарубіжної практики свідчить про необхідність збалансованого підходу до впровадження штучного інтелекту, враховуючи потенційні ризики, пов'язані з упередженістю алгоритмів та захистом персональних даних.

5. У дисертаційному дослідженні розроблено концептуальну модель розвитку медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління, що охоплює три рівні. Перший, інституціональний рівень моделі охоплює нормативно-правову базу та адміністративно-організаційні структури, визначаючи правові рамки та організаційні засади функціонування медіа-комунікацій. Другий, інформаційно-технологічний рівень відображає рівень цифрових трансформацій медіакомунікації, інтегруючи інформаційно-комунікаційні технології та інформаційну складову для забезпечення ефективного обміну даними та контентом. Третій, медіа-психологічний рівень моделі акцентує увагу на соціально-психологічних та мотиваційних аспектах комунікації, враховуючи особливості сприйняття інформації громадянами в цифровому середовищі та їхню готовність до взаємодії з органами влади. Систематизація цих трьох рівнів дозволяє комплексно підійти до вдосконалення медіа-комунікативного механізму, враховуючи не лише правові та технологічні аспекти, але й психологічні та мотиваційні чинники, що впливають на ефективність комунікації. Запропонований багатовимірний підхід є теоретичною основою для розробки практичних рекомендацій, спрямованих на оптимізацію взаємодії між органами публічної влади та суспільством в умовах прогресуючої цифровізації.

6. На основі запропонованої автором трирівневої моделі розвитку медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління, у дисертаційному дослідженні обґрунтовано стратегічні пріоритети його модернізації в Україні. На інституціональному рівні першочерговим є подальше вдосконалення нормативно-правової бази, що регулює цифрову комунікацію органів влади з суспільством, та оптимізація адміністративно-організаційних структур для ефективного впровадження цифрових інструментів. На інформаційно-технологічному рівні ключовим є забезпечення розвитку сучасної ІКТ-інфраструктури, впровадження інтегрованих цифрових платформ для комунікації та підвищення рівня

інформаційної безпеки. На медіа-психологічному рівні стратегічно важливим є підвищення цифрової грамотності громадян, формування культури онлайн-взаємодії з органами влади та розробка мотиваційних механізмів для активної участі суспільства в цифровому комунікаційному процесі. Комплексна реалізація стратегічних пріоритетів на кожному з визначених рівнів забезпечить якісний розвиток медіа-комунікативного механізму, сприятиме підвищенню прозорості та підзвітності публічного управління, зміцненню діалогу між державою та суспільством та підвищенню рівня довіри громадян до влади в умовах цифрової трансформації.

7. У дисертаційному дослідженні визначено та обґрунтовано ключові напрями вдосконалення медіа-комунікативного механізму в контексті цифровізації публічного управління в Україні. На інституціональному рівні першочерговим є подальша адаптація нормативно-правової бази до реалій цифрової комунікації, оптимізація організаційних структур та розподілу відповідальності за цифрову комунікацію в органах влади. Варто зазначити важливість запропонованої нами розробки та імплементації Комплексної правової стратегії розвитку медіа-комунікативного механізму публічного управління. Вона має на меті: створення прозорої правової системи, яка сприятиме довірі до цифрових каналів комунікації влади; підвищення ефективності зворотного зв'язку між державою та суспільством; покращення інформаційної безпеки та зменшення ризиків дезінформації; підвищення адаптивності державного управління до умов цифрової трансформації. Її основними завданнями мають стати наступні: уніфікація та систематизація законодавства у сфері публічної цифрової комунікації; розробка спеціального правового акту (або пакету актів), що регламентує функціонування медіа-комунікативного механізму в публічному управлінні; впровадження правових норм, що забезпечують: захист персональних даних, прозорість цифрової взаємодії, доступ до публічної інформації; етичне використання цифрових інструментів; протидію дезінформації; правове забезпечення впровадження інноваційних технологій, зокрема штучного інтелекту, чат-ботів, аналітичних

систем у публічних комунікаціях. На інформаційно-технологічному рівні основними напрямками є впровадження інтегрованих та безпечних цифрових платформ для комунікації, забезпечення їхньої доступності та зручності для різних категорій громадян, а також підвищення рівня цифрової грамотності державних службовців. На медіа-психологічному рівні важливими є розробка стратегій активного залучення громадян до онлайн-взаємодії, підвищення рівня їхньої довіри до цифрових каналів комунікації влади та врахування психологічних особливостей сприйняття інформації в цифровому середовищі. Комплексна реалізація визначених напрямів на кожному з рівнів моделі сприятиме якісному розвитку медіа-комунікативного механізму, підвищенню ефективності взаємодії між державою та суспільством, забезпеченню прозорості та підзвітності публічного управління в умовах його цифрової трансформації.

Узагальнюючи висновки дисертаційного дослідження, слід зазначити його актуальність для науки публічного управління в контексті стрімкої цифровізації суспільних відносин. Дослідження підтвердило ключову роль розвитку ефективного медіа-комунікативного механізму як необхідної умови для якісної взаємодії між органами публічної влади та громадянами в цифрову епоху. Забезпечення відкритого, прозорого та інтерактивного діалогу сприяє підвищенню рівня обізнаності суспільства щодо діяльності держави, формуванню відповідальної громадянської позиції та зростанню довіри до державних інститутів.

Встановлено, що цифрові технології надають безпрецедентні можливості для оптимізації медіа-комунікацій, проте їхнє ефективне використання вимагає комплексного підходу, що охоплює не лише технічні аспекти, але й правове регулювання, організаційні зміни та підвищення рівня цифрової грамотності всіх учасників комунікаційного процесу. Запропонована автором трирівнева теоретична модель розвитку медіа-комунікативного механізму дозволяє системно підійти до вирішення існуючих проблем та визначити стратегічні пріоритети його модернізації в Україні. Впровадження

обґрунтованих у дослідженні напрямів вдосконалення сприятиме подальшому розвитку демократичних засад публічного управління та підвищенню його ефективності в умовах цифрової трансформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонова Л. В., Антонов А.В. Електронне урядування як сервісно-орієнтований інструмент державного управління соціальною сферою. *Публічне управління та регіональний розвиток*. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. Вип. 7 С. 37–56. URL: <https://doi.org/10.34132/pard2020.07.02>
2. Антонова Л., Мохова Ю. Удосконалення механізмів електронного урядування в Україні в умовах цифрових перетворень. *Публічне управління та регіональний розвиток*. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили. 2022. №15. С. 10–29. URL: <https://doi.org/10.34132/pard2022.15.01>
3. Бойко Л. Сутність та особливості застосування цифрових інструментів владно-громадської взаємодії. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. № 9. С. 167–180. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-9\(15\)-167-180](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-9(15)-167-180).
4. Бондарчук Н. В. Взаємодія органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства: стан та перспективи розвитку. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2023. № 9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2023_9_5
5. Будуючи майбутнє. Штучний інтелект в Саудівській Аравії та ОАЕ. URL: https://cfcbigideas.com/uk/buduyuchy-majbutnye-shtuchnyj-intelekt-v-saudivskij-araviyi-ta-oae/?utm_source=chatgpt.com
6. Васьків С. Мобільні додатки та соціальні мережі в публічному управлінні: зміна взаємодії з громадянами. *Теоретичні та прикладні питання державотворення: електрон. наук. фах. вид. ГО «Асоц. дослідн. держ. упр.»*, ГО «Одес. ін-т соц. технол.». 2023. Вип. 29. С. 158–160. DOI: 10.35432/tisb292023289494.

7. Використання кібернетичного підходу в організаційній модернізації органів публічного управління / Н. В. Грицяк, В. Д. Демченко // *Державне управління: удосконалення та розвиток*. – 2020. – № 10.

8. Войнов М. Штучний інтелект та юридична сфера: чи зможуть технології замінити суддів? URL: https://www.helsinki.org.ua/articles/shtuchnyy-intelekt-ta-iurydychna-sfera-chy-zmozhut-tekhnologii-zaminyty-suddiv/?utm_source=chatgpt.com

9. Волошин В. Г. Сутність діяльності комунікаційного та інформаційного характеру органів державної влади. *Держава та регіони*. 2017. № 1. Запоріжжя: КПУ. С. 115-119.

10. Волошин І. В., Кравченко Л. М. Особливості використання соціальних мереж для організації зв'язків з громадськістю. *Теорія і практика сучасної економіки: матеріали XXIII Міжнародної науковопрактичної конференції*: 20 жовтня 2022 р./ Уроряд.: Р. В. Манн, Н. В. Ільченко; відп. ред. Р. В. Манн; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси: ЧДТУ, 2022. С. 35–37.

11. Гаєк, Фрідріх. Шлях до рабства / пер. з англ. Київ: Наш Формат, 2022. 208 с.

12. Гайдук О., Зверев В. Аналіз кіберзагроз в умовах стрімкого розвитку інформаційних-технологій. *Кібербезпека : освіта, наука, техніка*. 2024. Т. 3, No 23. С. 225-236. URL:<https://csecurity.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/552>

13. Гбур З. В. Основи інформаційної безпеки держави в умовах війни. Russian-Ukrainian war (2014-2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic and legal aspects: a scientific monograph. Riga, Latvia: "Baltija Publishing", 2022. С. 868-872. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/237/6325/13361-1>

14. Гбур З. В. Основи інформаційної безпеки держави в умовах війни. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/237/6325/13361-1>

15. Голованова Н. Інформаційна політика. України в умовах війни (архетипний підхід). *Наукові перспективи*. 2022. № 6(24). С. 57-70. URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-6\(24\)-57-70](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-6(24)-57-70).
16. Гринь Д.В. Роль соціальних мереж у діяльності органів публічної влади. *Публічне управління XXI століття: погляд у майбутнє*: зб. тез XXI Міжнар. наук. конгресу. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2021. С. 474–476.
17. Гуржій С.В. Особливості використання штучного інтелекту у питаннях забезпечення кібербезпеки. *Інформація і право*. 2023. №. 4(470). С. 207-216. DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.4\(47\).291669](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.4(47).291669) URL: <http://il.ippi.org.ua/article/view/291669>
18. Дезінформація та штучний інтелект: (не)видима загроза сучасності. URL: <https://cedem.org.ua/analytics/dezinformatsiya-shtuchnyi-intelekt/>
19. Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України. URL: <https://cip.gov.ua/ua>
20. Детектор медіа презентував дослідження «Індекс медіаграмотності українців — 2024». URL: <https://detector.media/infospace/article/240625/2025-05-06-detektor-media-prezentuvav-doslidzhennya-indeks-mediagramotnosti-ukraintsiv-2024/>
21. Детермінанти розвитку публічного управління та адміністрування в Україні: колективна монографія / за заг. ред. Н.С. Орлової. Харків: ВД «Право», 2020. 262 с.
22. Дегтяр О. А. Застосування штучного інтелекту в кібербезпеці під час дії воєнного стану . «Наука і техніка сьогодні» (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»)): журнал. 2025. № 3(44) 2025. стр. 998-1008. [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-3\(44\)-998-1008](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-3(44)-998-1008).
23. Дегтяр О. А. Розвиток штучного інтелекту в умовах сучасних викликів. «Наукові інновації та передові технології» (Серія «Управління та

адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»): журнал. 2025. № 2(42) 2025. Стр. 47-53
[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-2\(42\)-47-53](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-2(42)-47-53)

24. Дегтяр О. А. Розвиток штучного інтелекту в системі публічного управління інформаційної безпеки. Суспільство та національні інтереси”: журнал. 2024. № 2(10) 2025. Стр. 549-560 [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-2\(10\)-549-560](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-2(10)-549-560)

25. Дегтяр О. А. Сучасні підходи до забезпечення інформаційної безпеки в публічному управлінні електронними послугами: світовий досвід. Наукові перспективи: журнал. 2025. № 1(55) 2025. Стр. 218-230
[https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-1\(55\)-218-230](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-1(55)-218-230)

26. Дзюндзюк Б. В. Зарубіжний досвід взаємодії органів влади з громадянами в інформаційному суспільстві. *Ефективність державного управління*. 2016. Вип. 3. С. 185–192. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2016_3_22

27. Дзюндзюк В. Б. Вплив глобалізації на сучасну державу. *Державне будівництво*. 2018. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2018_2_3

28. До прозорості через публічні консультації та комунікацію. Урядовий кур’єр. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/do-prozorosti-cherez-publichni-konsultaciyi-ta-kom/>

29. Древаль В. Ю. Електронні петиції як засіб реалізації принципів народовладдя та ресурс вдосконалення державного владарювання. *Державне будівництво*. 2023. №1(33). С. 197–202. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2023-1-17>

30. Древаль В. Ю. Зарубіжний досвід подання електронних петицій як засобу впливу громадськості на діяльність органів державної влади. *Державне будівництво: Електронне наукове фахове видання / ХарПІ НАДУ*. 2021. № 1.

31. Дрешпак В. М. Комунікативна діяльність державних службовців у світлі етичних принципів / Дрешпак Валерій Михайлович. *Публічне*

адміністрування: теорія та практика: електрон. зб. наук. праць. 2009. Вип.1(1). URL: <http://www.dbuapra.dp.ua/zbirnik/2009-01/DreshpakStat.pdf>

32. Дрешпак В. М. Комунікації в публічному управлінні : навч. посіб. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2015. 168 с.

33. Електронна демократія: навч. посіб. / Н. В. Грицяк, С. Г. Соловійов; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Н. В. Грицяк. — К.: НАДУ, 2015 — 66 с. URL: <http://school26.edukit.mk.ua/Files/downloads/455b986a-6273-409a-bb70-b391d5c660a3.pdf>

34. Енциклопедичний словник з державного управління / Бакуменко А. М. та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. Київ: НАДУ, 2010. 820 с.

35. Енциклопедія державного управління. [Текст] у 8 т. — Т. 1. *Теорія державного управління* / наук.-редкол.: Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. Київ: НАДУ, 2011. 747 с.

36. Етимологічний словник української мови: у 7 т. / [гол. ред. О. С. Мельничук]. — К.: Наук. думка, 1985. — Т. 2.

37. Єдина система місцевих петицій. *Єдина система місцевих петицій*. URL: <https://petition.e-dem.ua/>.

38. Жданов С. Не маєте балів — уряд не випустить вас із дому. Що таке режим соціального рейтингу made in China та чи варто нам боятися «цифрового рабства»? URL: <https://zaborona.com/shho-take-rezhym-soczialnogo-rejtyngu-made-in-china/>

39. Зв'язки з громадськістю (базовий курс): навч. посіб. / Є.В. Ромат, І. О. Бучацька, Т. В. Дубовик. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 284 с.

40. Івашова Л. М., Івашов М.Ф. Особливості використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для запобігання та протидії корупції в системі публічного управління. Модернізація публічного управління в умовах глобальних змін світового простору: колективна монографія. 2021. Львів-Торунь: Ліга -Прес, 2021 С. 29–54

41. Індекс медіаграмотності: Українці 66+. Аналітичний звіт за результатами спеціального дослідження ГО «Детектор медіа». URL: <https://detector.media/infospace/article/229111/2024-07-04-indeks-mediagramotnosti-ukraintsi-66/>
42. Інформаційна безпека у системі публічного управління: виклики та перспективи / М. М. Нагорняк // *Часопис публічного права*. – 2024. – № 1
43. Інформаційна складова державної політики та управління : монографія / Соловійов С. Г., та ін. / заг. ред. Грицяк Н. В. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Каф. інформ. політики та електрон. урядування. Київ: К. І. С., 2015. 320 с.
44. Інформація / В. Ф. Погорілко, Т. Я. Любива // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / редкол. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2011. URL: <https://esu.com.ua/article-12485>.
45. Карлов Т. В. Вдосконалення механізмів управління конфліктами у взаємодії органів влади та громадськості в Україні: регіональний підхід. *Державне управління та місцеве самоврядування: зб. наук. праць*. 2018. Вип. 3(38) . С. 69–74.
46. Кастельс М. Інтернет-галактика. Міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства / пер. з англ. Київ : Ваклер, 2007. 304 с.
47. Квіт С. Масові комунікації: підручник – К.: Вид.-дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 206 с.
48. Кількість інтернет-користувачів в Україні збільшилась (інфографіка). URL: <https://news.finance.ua/ua/news/-/443742/kilkist-internet-korystuvachiv-v-ukrayini-zbilshylas-infografika>
49. Кириченко Г. В. Державне управління інформаційною сферою: теоретичні та практичні аспекти. – Київ: НАДУ, 2020.
50. Комунікаційний інструментарій для державних службовців з фокусом на європейській інтеграції та Угоді про асоціацію між Україною та

СС. URL: <https://lms.kmu.gov.ua/association4u/communication-toolkit/derzhavni-komunikatsii>

51. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

52. Концепція розвитку електронної демократії в Україні: Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8.11.2017 р. № 797-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-%D1%80#Text>

53. Користування інтернетом серед українців: результати телефонного опитування, проведеного 13-18 травня 2022 року. URL: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1115&page=10>

54. Крюков О., Луценко С. Інформаційна складова публічного управління в сучасних умовах . *Вісник Національного університету цивільного захисту України*. Серія Державне управління. Збірник наукових праць. Вип. 1 (20) С.3-13 DOI 10.52363/2414-5866-2024-1-1

55. Легкий С. В. Розвиток цифрової інфраструктури України: регіональний аспект. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2024. № 1. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2024.1.15>

56. Лешик С.В. Особливості інформаційної політики в процесі євроінтеграції України. *Політологічний вісник*. 2024. № 92. С. 198-210. URL: <https://doi.org/10.17721/2415-881x.2024.92.198-211>

57. Лобойко С., Гречко О., Медведенко О., Томкова Й., Ємельянова А., Літвінова К. Е-консультації, як елемент публічних консультацій: практичне дослідження. URL: <http://surl.li/dicwh>

58. Лопатченко І. С. Використання новітніх інструментів комунікації органів влади і громадськості. *Актуальні проблеми державного управління*. 2020. № 2 (58). С. 127-132. DOI: 10.34213/ap.20.02.14

59. Лопатченко І. С. Застосування досвіду США у використанні штучного інтелекту в забезпеченні національної інформаційної безпеки

України. *Державне будівництво*. 2024. № 1 (35). С. 247–257. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2024-1-18>

60. Лопатченко І. С. Сутність та можливості застосування медіа комунікативної складової державної інформаційної політики в умовах демократизації публічного управління. *Актуальні проблеми державного управління*. 2021. № 1 (82). С. 122–126. DOI: <https://doi.org/10.35432/1993-8330appa1822021229156>

61. Лопатченко І. С. Сучасний стан використання новітніх медіакомунікативних технологій у публічному управлінні. *Теорія та практика державного управління*. 2020. № 3 (70). С. 34-39. DOI: [10.34213/tp.20.03.04](https://doi.org/10.34213/tp.20.03.04)

62. Лопатченко І. С. Сучасний стан застосування медіа-комунікативного механізму публічного управління в Україні. *Державне будівництво*. 2024. № 2 (36). С. 129–135 DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2024-2-09>

63. Лопатченко І.М., Помаза-Пономаренко А.Л., Батир Ю.Г. Державне регулювання у сфері інформаційної безпеки України в умовах воєнного стану. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Державне управління*. 2024. №1 (20). С. 14-25. DOI [10.52363/2414-5866-2024-1-2](https://doi.org/10.52363/2414-5866-2024-1-2)

64. Лопушинський І.П. «Цифровізація» як основа державного управління на шляху трансформації та реформування українського суспільства. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2018. № 2. URL: <http://www.srbss-nbuv.ua/>

65. Мазуренко Л.І. Інформаційна безпека в умовах російськоукраїнської війни: виклики та загрози. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, серія «Питання політології»*. 2022. № 42. С. 50-57. <https://doi.org/10.26565/2220-8089-2022-42-08>.

66. Малиновський В. Я. Словник термінів і понять з державного управління. Київ: Атіка, 2005. 240 с.

67. Махначова Н. М. Е-демократія як інструмент розвитку громадянського суспільства та ефективного партнерства в публічній сфері. *Журнал Державне управління: удосконалення та розвиток — наукове фахове видання з питань державного управління*. 2018. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/10_2018/25.pdf.

68. Методичні рекомендації щодо протидії поширенню неправдивої інформації та дезінформації в інтернеті через перевірку фактів та розробку рішень для платформ з дотриманням прав людини. URL: https://mcsc.gov.ua/wp-content/uploads/2024/03/cdmsi2023015-msi-inf-guidance-note_uk.pdf

69. Михайловська О. В., Михайловський І. М., Пилипенко О. О. Вплив комунікацій на ефективність публічного управління в умовах криз. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія : Право, публічне управління та адміністрування*. 2024. 12. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2024-12-02-07>

70. Найдьонова, Л. А., Череповська, Н. І. (Ред.). (2020). Медіапсихологія: кіберсоціалізація в умовах гібридної війни: монографія. Київ: Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. URL: <http://mediaosvita.org.ua/book/mediapsyhologiya-kibersotsializatsiya-v-umovah-gibrydnoyi-vijny-monografiya/>

71. Недбай В. В. Народні петиції в політико-правовій системі: зарубіжний досвід. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2014. № 6. С. 25-28. URL: http://www.lsej.org.ua/6_2014/6.pdf

72. Нерубашенко І. А. Глобальне громадянське суспільство як нова модель світоустрою. *Політикус*. 2017. Вип. 5. С. 26-29.

73. Нестерович В. Інституційне утвордження електронних петицій в Україні в контексті зарубіжного досвіду. *Віче*. 2015. № 22. URL: <https://veche.kiev.ua/journal/5005/> (Дата звернення – 05.11.2020 р.)

74. Нестерович В. Ф. Петиційна форма впливу громадськості на прийняття нормативно-правових актів у США. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2014. № 3. С. 96-102.

75. Ніжегородцев В.О. Використання інтернет-технологій в діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування. *Цифрова трансформація фінансової системи України та країн V-4 в умовах євроінтеграції: збірник тез III міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (Дубляни, 26 квітня 2023 р.). Частина I. Дубляни: ЛНУП, 2023. С. 255–259.

76. Ноель-Нойманн Е. Громадська думка // Публіцистика. Масова комунікація: Медіа-енциклопедія / За загал. ред. В. Ф. Іванова. – К.: АУП, ЦВП, 2007. – с. 74-87.

77. Оболенський О. Ю. Публічне управління : цивілізаційний тренд, наукова теорія і напрям освіти. *Публічне управління: шляхи розвитку* : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. Участю, 26 листопада 2014 р. Київ: НАДУ, 2014. Т. 1. С. 150-160.

78. Онлайн-платформа «Дія. Цифрова освіта» запустила курс навчання для державних службовців. URL: <https://moz.gov.ua/uk/onlajn-platforma-dija-cifrova-osvita-zapustila-kurs-navchannja-dlja-derzhavnih-sluzhbovciv>

79. Онуфрієнко Г. Термін комунікація в поняттєвому вимірі й лінгвістичному контексті / Галина Онуфрієнко, Анастасія Черневич // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології» – 2010. – № 675. – С. 154–160.

80. Орлов О. В. Інноваційні процеси в державному управлінні: монографія. Харків: “Магістр”. 2012. 248 с.

81. Орлов О.В., Дунаєв І.В. Національне правове регулювання цифрової економіки і інформаційних платформ // Актуальні проблеми державного управління, Х. : ННІ “Інститут державного управління”

Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, 2023, No 1 (62) с. 6-20. ISSN 1684-8489 DOI: <https://doi.org/10.26565/1684-8489-2023-1-01>

82. Орлов О.В., Хмельницький А.В. Адаптації цифрових продуктів з елементами штучного інтелекту до роботи із запитом щодо доступу до публічної інформації // Публічне управління і адміністрування в Україні. Вип 39, 2024 <https://pag-journal.iei.od.ua/archives/2024/39-2024/24.pdf>, DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5240-2024.39.22>

83. Орлова Н., Мохова Ю. Європейські орієнтири цифрових трансформацій у електронному урядуванні. *Наукові перспективи*. 2021. №7 (13). С. 97–106.

84. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

85. Пархомчук О.С. Штучний інтелект як мегатренд глобального розвитку. *Науковий журнал «Політікус»*. 2023. Вип. 4. С. 191-196. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2023-4.29> URL: http://politicus.od.ua/4_2023/29.pdf

86. Парафійник Н.І. Новітні інформаційно-комунікаційні технології як основа функціонування електронного врядування. *Гуманітарний часопис*. 2016. № 1. С. 97–102. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gumc_2016_1_14.

87. Писаренко, Л.М. Фейки як інструменти інформаційної війни. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття*: у 2 т.: м-ли Міжнар. наук.-практ. конф. Одеса: Видавничий дім «Гельветика». 2022. № 1. С. 859-861.

88. Політична наука: Словник: категорії, поняття і терміни / Б. Кухта, А. Романюк, Л. Старецька та ін.; [за ред. Б. Л. Кухти]. Львів: Кальварія, 2003. 498 с.

89. Політологія: сучасні терміни і поняття. Короткий навчальний словник-довідник. 3-тє вид., випр. і доп. / уклад. В. М. Піча. Львів: Новий світ-2000, 2014. 516 с.

90. Посібник з протидії дезінформації. Центр протидії дезінформації робочого органу Ради національної безпеки і оборони України. URL: <https://cpd.gov.ua/announcement/posibnyk-z-protydyiyi-dezinformacziyi/>
91. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. Київ, ВД «Києво-Могилянська академія». 2015. 497 с. URL
92. Правове регулювання Штучного Інтелекту. Голос України. URL: <http://www.golos.com.ua/article/372783>
93. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник. Київ: Каравела, 2012. 328 с.
94. Про державну службу : Закон України від 10 грудня 2015 р. № 889-VIII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/ru/889-19>
95. Про Доктрину інформаційної безпеки України: Указ Президента України №47/2017 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/472017-21374>.
96. Про доступ до публічної інформації. Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
97. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2003. № 36. С. 275. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/851-15>.
98. Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах. Закон України від № 80/94-ВР від 05.07.1994. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text>
99. Про інформацію. Закон України від 02. 10. 1992 №2657-XII (з усіма змінами та поправками). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12/ed20170101>
100. Про медіа. Закон України від 13.12.2022 № 2849-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>
101. Про національну безпеку України. Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>

102. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України. Закон України від 05.10.2017 № 2163-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>

103. Про порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади. Постанова КМУ. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3-2002-%D0%BF#Text>.

104. Про правовий режим воєнного стану. Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

105. Про рекламу. Закон України від 03.07.1996 № 270/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80#Text>

106. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року «Про Стратегію інформаційної безпеки»: Указ Президента України від 28 груд. 2021 р. № 685/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/6852021-41069>.

107. Про Суспільне телебачення і радіомовлення України. Закон України від 17.04. 2014 N 1227-VII. URL: <https://comin.gov.ua/npas/zakon-ukraini-vid-1704-2014-n-1227-vii-pro-suspilne-telebachennya-i-radiomovlennya-ukraini>

108. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 р. № 1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text>

109. Публічне управління: термінологічний словник. Куйбіда В.С., Білинська М.М., Петроє О.М. URL: https://e-pidruchniki.com/book/15_pyblichne_ypravlinnya_terminologichnii_slovník

110. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави. Навч. посіб. / вид. 9-е, зі змінами. Львів: Край, 2007. 192 с.

111. Равлюк А. Г. Зміст поняття органу державної влади. Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. пр. 2019. Вип. 84. С. 54-62.

112. Рачинська О. Вплив громадської думки на оптимізацію комунікативної взаємодії у сфері публічного управління. *Аспекти публічного управління*. 2020. 8 (2). 98–108 DOI: <https://doi.org/10.15421/152024>
113. Регулювання штучного інтелекту в Україні: Мінцифри презентувало дорожню карту. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/rehuliuvannia-shtuchnoho-intelektu-v-ukraini-mintsyfyry-prezentovalo-dorozhniu-kartu>
114. Ржевська Н. Сучасна інформаційна політика: досвід США для України. *Політичні дослідження*. 2024. № 1(7). С. 68-85.
115. Серенок А.О. Концептуальні аспекти забезпечення інформаційної безпеки в умовах глобальних трансформацій / О. Паршина, І. Куспляк, А. Серенок, “Національні інтереси України”: науково-практичний журнал. 2025. № 1(6) 2025. С. 240-253. [https://doi.org/10.52058/3041-1793-1\(6\)](https://doi.org/10.52058/3041-1793-1(6))
116. Серенок А.О. Напрями вдосконалення надання адміністративних та публічних електронних послуг в умовах воєнного стану / А. Серенок, Г. Куспляк, І. Куспляк // Теоретичні та прикладні питання державотворення : зб. наук. пр. - Одеса: 2023. - Вип № 30 (2023). - С. 103-114. <https://doi.org/10.35432/tisb302023>
117. Серенок А.О. Роль відкритих даних та штучного інтелекту в сучасних умовах розвитку цифрової інфраструктури держави / А. Серенок, Г. Куспляк, І. Куспляк // Теоретичні та прикладні питання державотворення : зб. наук. пр. - Одеса: 2024. - Вип № 32 (2024). - С. 68-82. <https://doi.org/10.35432/tisb322024319534>
118. Скіцько О., Складанний П., Ширшов Р., Гуменюк М., Ворохоб М. Загрози та ризики використання штучного інтелекту. *Електронне фахове наукове видання «Кібербез-пека: освіта, наука, техніка»*. 2023. No 2(22). С. 6–18. DOI: <https://doi.org/10.28925/2663-4023.2023.22.618>
URL: <https://csecurity.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/520>

119. Статівка Н.В. Наукові аспекти комунікативної взаємодії органів державної влади та громадянського суспільства. Наукові перспективи № 7(49). 2024. С. 563-575. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/13553>
120. Статівка Н.В. Моделі взаємодії органів державної влади та структур громадянського суспільства. Суспільство та національні інтереси. 2024 №4(4). С. 1329-1341. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sni/article/view/13993/14060>
121. Статівка Н.В. Роль інклюзивних комунікацій та стратегічного нарративу в публічному управлінні в умовах воєнного стану і умовах надзвичайних ситуацій. Державне будівництво. 2024. №2. URL: <https://periodicals.karazin.ua/db/article/view>
122. Стратегічні комунікації для безпекових і державних інституцій : практичний посібник / Л. Компанцева, О. Заруба, С. Череватий, О. Акульшин; за заг. ред. О. Давліканової, Л. Компанцевої. Київ : ТОВ «ВІСТКА», 2022. 278 с.
123. Стратегічні комунікації у системі публічного управління України / за ред. О. В. Теліженко. – Київ: НАДУ, 2020.
124. Стратегія Міністерства культури та інформаційної політики України з розвитку медіаграмотності на період до 2026 року. URL: <https://mcsc.gov.ua/news/strategiya-ministerstva-kultury-ta-informacziynoyi-polityky-ukrayiny-z-rozvytku-mediagramotnosti-na-period-do-2026-roku/>
125. Теорія медіа та суспільства / Ніна Зражевська. – Київ: 2022. – 280 с.
126. Технології добросовісного використання штучного інтелекту у сфері освіти та науки : матеріали всеукраїнського науковопедагогічного підвищення кваліфікації, 31 липня – 10 вересня 2023 року. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. 276 с.
127. ТОП-5 вразливостей інформаційно-комунікаційних систем за статистикою ДЦКЗ: як захистити системи від зловмисників? URL:

<https://cip.gov.ua/ua/faqs/top-5-vrazlivostei-informaciino-komunikaciinikh-sistem-za-statistikoyu-dckz-yak-zakhistiti-sistemi-vid-zlovnisnikiv>

128. У "Дії" запрацює чат-бот на основі штучного інтелекту "Надія".
URL: <https://rubryka.com/2024/03/01/u-diyi-zapratsyuye-chat-bot-na-osnovi-shtuchnogo-intelektu-nadiya-fedorov>

129. Українські медіа, ставлення та довіра у 2023 р. URL: <https://internews.in.ua/wp-content/uploads/2023/10/Ukrainski-media-stavlennia-ta-dovira-2023r.pdf>

130. Управління комунікаціями в публічному управлінні та адмініструванні / за ред. Н. М. Ткачової, О. Є. Балаби. – Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2024.

131. Федорчак О. В. Класифікація механізмів державного управління. *Демократичне врядування: Наук. вісн.* 2008. Вип. 1.
URL: <https://science.lpnu.ua/uk/dg/vsi-vypusky/vypusk-1-2008/klasyfikaciya-mehanizmiv-derzhavnogo-upravlinnya>

132. Цифрова грамотність в Україні 2023. URL: https://hromada.gov.ua/research/cifrova-gramotnist-v-ukrayini-2023?utm_source=chatgpt.com

133. Чадько Т.С. Інформатизація органів державного управління: українські проблеми та зарубіжний досвід. URL: http://www.dridu.dp.ua/konf/konf_dridu/itis%20seminar%202015/pdf/18.pdf.

134. Чальцева О. М., Швець К. А. Досвід впровадження публічних е-консультацій у європейських країнах. *Політичне життя*. 2021. С. 62–68.

135. Чукут С. А. Інформаційна політика та національна безпека: виклики сучасності. – Харків: Право, 2021.

136. Чукут С. А. Тенденції та проблеми впровадження електронного урядування в Україні. URL: http://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2016/02/Tezi_Tendentsiyi-ta-problemi-vprovadzhennya-elektronnogo-uryaduvannya.pdf.

137. Шатило О.А. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Публічне адміністрування» (для студентів спеціальностей «Менеджмент організацій і адміністрування» та «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності») Житомир : Кафедра менеджменту організацій і адміністрування ЖДТУ, 2014. 51 с.

138. Шкоденко Т. Роль штучного інтелекту в сучасних стратегіях кібербезпеки: аналіз потенційних загроз для електронного бізнесу. *Grail of Science*. 2024. No 37. С. 239–240. DOI:<https://doi.org/10.36074/grail-of-science.15.03.2024.033> URL: <https://archive.journal-grail.science/index.php/2710-3056/article/view/2158>

139. Як штучний інтелект використовується у сфері відкритих даних? URL: <https://diia.data.gov.ua/info-center/aiod>

140. Яковлев П.О. Досвід державного регулювання забезпечення інформаційної безпеки зарубіжних держав (на прикладі Сполучених Штатів Америки, Канади, Німеччини, Франції). *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. Серія «ПРАВО». 2020. Вип. 30. С. 106-113.

141. Ялом І. Ліки від кохання та інші оповіді психотерапевта [Текст] / Ірвін Ялом ; [пер. з англ. Наталії Бхіндер]. - Харків : Книжковий Клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2017. - 415, [1] с.

142. Ящик О.Б., Симонов В.В., Іваненко Р.О. Забезпечення кібербезпеки в еру штучного інтелекту: аналіз технологічних підходів та стратегій для захисту інформації. *Бізнес Інформ*. 2024. No 1. С. 81-86. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-1-81-86> URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2024-1_0-pages-81_86.pdf

143. Aderibigbe A., John O., John O. (2014). Towards A Theoretical Definition of Public Administration. *Journal of Management*. Volume 16. P.65-70

144. AI Act enters into force. URL: https://commission.europa.eu/news/ai-act-enters-force-2024-08-01_en

145. Andrii Hachkevych. Sphere of AI in the Japanese Soft Law Acts. Part 1: Overview of Sources and Tendencies. April 2024/DOI:[10.13140/RG.2.2.11593.15209](https://doi.org/10.13140/RG.2.2.11593.15209)
146. Announcing The Stargate Project. URL: <https://openai.com/index/announcing-the-stargateproject/>
147. Artificial Intelligence (AI). U.S. Department of State. URL: https://www.state.gov/artificial-intelligence/#nav__primary-nav
148. Artificial Intelligence and Democracy. URL: <https://il.boell.org/en/2022/01/06/artificialintelligence-and-democracy>
149. Artificial intelligence and its impact on public administration national academy of public administration. Standing panel on technology leadership's working group on artificial intelligence and robotics and the impact on public administration. URL: https://napawash.org/uploads/academy_studies/9781733887106.pdf
150. Artificial intelligence and foreign policy decision-making. URL: <https://calhoun.nps.edu/handle/10945/7993>
151. Artificial Intelligence and Politics. URL: <https://vocal.media/futurism/artificialintelligence-and-politics>
152. Baudrillard J. Ecstasy of Communication // The Anti-Aesthetic. Essays on Postmodern Culture / Ed. H.Foster. – Port Townsend: Bay Press, 1983. – P. 126-133
153. Berger P., Luckmann T. The Social Construction of Reality, 1966
154. Boyd, D., & Crawford, K. (2012). *Critical Questions for Big Data: Provocations for a Cultural, Technological, and Scholarly Phenomenon*.
155. Castells M. The Rise of the Network Society, 1996.
156. Donnelly Drew. China Social Credit System Explained – What is it & How Does it Work? URL: <https://joinhorizons.com/china-social-credit-system-explained/>
157. E-democracy. Andrew Chadwick. Britanica. URL: <https://www.britannica.com/topic/e-democracy>

158. Eric Schmidt // National Security Commission on Artificial Intelligence. URL: <https://www.nscai.gov/about/commissioners/schmidt>
159. Ethical guidelines for the development, application, and use of reliable and responsible artificial intelligence. URL: <http://surl.li/bumrfd>
160. For an extensive discussion of the Suining trial see Mac Sithigh, Daithi and Siems, Mathias. (2019). ‘The Chinese Social Credit System: A Model for Other Countries?’. *EUI Department of Law Research Paper* No. 2019/01, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=331008>.
161. For further discussion see Mo Chen and Jens Grossklags (2020). ‘[An Analysis of the Current State of the Consumer Credit Reporting System in China](#)’. *Proceedings on Privacy Enhancing Technologies*. (4):89–110.
162. Framing Theory. Mass Communication Theory. <https://masscommtheory.com/theory-overviews/framing-theory/> Goffman, Erving. *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience*. Northeastern University Press, 1986.
163. Gerbner G. Mass media and human communication theory // *Human Communication Theory* / Dance F.E.X. (ed.). – N.Y.: Holt, Rinehart and Winston, 1967. – P. 40-57.
164. Gerbner G., Gross L., Singorelly N., Morgan M., Jackson-Beeck M. The Demonstration of Power: Violence Profile No 10 // *Journal of Communications*. – 1979. – 29. – P. 177-196.
165. Gillespie, T. (2018). *Custodians of the Internet: Platforms, Content Moderation, and the Hidden Decisions That Shape Social Media*.
166. Government AI Readiness Index. URL: <https://oxfordinsights.com/ai-readiness/ai-readiness-index/>
167. Gunter B.G. The leisure experience: Selected properties // *Journal of leisure research*. – 1987. – P. 115-130.
168. Habermas J. *The Theory of Communicative Action*. – Vol. 2. *Lifeworld and System: A Critique of Functionalist Reason*. - Oxford-Cambridge, 1987.

169. Harris H., Spark D. Practical newspaper reporting. – London, 1966. – P. 103.
170. Hennessey, Z. (2023). *Israel and the UAE join forces to accelerate AI innovation in Abu Dhabi*. The Jerusalem Post. <https://www.jpost.com/business-and-innovation/article-742509>
171. Katz E., Lazarsfeld P.F. Personal Influence. The Part Played by People in the Flow of Communications. – N.Y.: Free Press, 1955.
172. Kriukov O. Facilities of mass communication in informative society Public administration and state security aspects 2022 № 1 // <http://passa.nuczu.edu.ua/archive/52-kriukov-o-facilities-of-mass-communication-in-informative-society>
173. Lasswell H. Propaganda Technique in the World War. – N.Y., 1927.
174. Lasswell H.D. Propaganda // Jackall R. Propaganda. – N.Y.: University Press, 1995.
175. Lasswell H.D. The Structure and Function of Communication in Society // The Communication of Ideas / Ed. L. Bryson, L.B. Harber. - N.-Y.: Harper and Brothers, 1948.
176. Lasswell H.D., Leites and associates. Language of politics. – N.Y.: Studies in quantitative semantics, 1949.
177. Lazarsfeld P., Berelson B., Gaudet H. The People's Choice. How the Voter Makes up his Mind in the Presidential Campaign. – New-York: Free Press, 1944.
178. Lippmann W. Public Opinion. – N.Y.: MacMillan Company, 1957.
179. Manson, K. (2024, February 28). AI Warfare Is Already Here. Bloomberg.com. URL: <https://www.bloomberg.com/features/2024-ai-warfare-project-maven/>
180. Markelius, A., Wright, C., Kuiper, J., Delille, N., & Kuo, Y.-T. (2024, April 2). The mechanisms of AI hype and its planetary and social costs. AI and Ethics (Print). <https://doi.org/10.1007/s43681-024-00461-2>

181. Mass communication: A Book of Reading / W.Schramm (Ed.). – 2 ed. – Urbana: University of Illinois Press, 1960. – P. 201.
182. McCombs M.E., Shaw D.L. The agenda setting function of mass media // *Public Opinion Quarterly*. – 1972. – Vol. 36. – P. 176-187.
183. McQuail D. *Mass Communication Theory. An Introduction*. – London, Thousands Oaks, New Delhi, 1994.
184. McQuail D. *Mass Communication Theory: An Introduction*. – L.: Newbury Park, Beverly Hills, New Delhi, 1987. Maslow A.H. *Motivation and Personality*. – New York: Harper, 1954.
185. Napoli, P. M. (2019). *Social Media and the Public Interest: Media Regulation in the Disinformation Age*.
186. National Cybersecurity Strategy. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/wpcontent/uploads/2023/03/National-CybersecurityStrategy-2023.pdf>
187. Noelle-Neumann E. Advances of Spiral of Silence Research // *KEIO Communication Review*. – 1989. - № 10.
188. Optimisation of information and communication systems of local government. Diegtiar, O. A., Kravchenko T. A., Yevmieshkina, O. L., Sych, T. V., & Linetska, Y. M. (2023). *Electronic Government*, 2023, 19(6), P. 734-746. <https://doi.org/10.13165/VPA-22-21-5-07>
<https://cris.mruni.eu/cris/entities/publication/cf986e62-de63-4899-b2ba-23e0855dd200/details>
189. Polito, C. Pupillo, L. Artificial Intelligence and Cybersecurity. *Intereconomics*. 2024.No 59. P. 10-13. DOI: 10.2478/ie-2024-0004. URL: <https://www.intereconomics.eu/contents/year/2024/number/1/article/artificial-intelligence-and-cybersecurity.html>
190. Pollitt C. Bouckaert G. *Public Management Reform: A Comparative Analysis*. Oxford: University Press, 2004. 240 p.
191. Pretorius B., van Niekerk B. Cyber-Security for ICS/SCADA. *Int. J. Cyber Warf. Terror*. 2016. Vol. 6. P. 1–16.

192. ROMI 2024: Еволюція диджитал-аудиторії і тренди в онлайн-поведінці: що впливає на споживачів? URL: <https://newage.agency/uk/blog-uk/romi-2024-evoliutsiia-dydzhytal-audytorii-i-trendy-v-onlajn-povedintsi-shcho-vplyvaie-na-spozhyvachiv/>
193. Rudestam Kjell Erik. Experiential Groups in Theory and Practice. Brooks/Cole Pub Co.1982. 318 p.
194. Shannon C. A Mathematical Theory of Communication. The Bell System Technical Journal, 1948
195. Singer P. W., Brooking E. T. LikeWar. The Weaponization of Social Media. New York: Houghton Mifflin Harcourt, 2018. 416 p.
196. The Future of AI: How Artificial Intelligence Will Change the World. URL: <https://builtin.com/artificial-intelligence/artificial-intelligence-future>
197. The United Nations E-Government Survey 2024. URL: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2024>
198. TSE – Tribunal Superior Eleitoral. (2024, March 1). Publicadas resoluções do TSE com regras para as Eleições 2024. (2024). Justiça Eleitoral. <https://www.tse.jus.br/comunicacao/noticias/2024/Marco/eleicoes-2024-publicadas-resolucoes-do-tse-com-regras-para-o-pleito>
199. Varon, J. (n.d.). T20 POLICY BRIEFING Fostering a Federated AI Commons ecosystem 1 TF05 -Inclusive digital transformation. Subtopic 5.5 - Challenges, Opportunities, and Governance of Artificial Intelligence. Retrieved December 19, 2024, from https://codingrights.org/docs/Federated_AI_Commons_ecosystem_T20Policybriefing.pdf
200. Vengattil, M. & Kalra, A. (2023, November 24). India warns Facebook, YouTube to enforce rules to deter deepfakes – sources. Reuters. <https://www.reuters.com/world/india/india-warns-facebook-youtube-enforce-rules-deter-deepfakes-sources-2023-11-24/>

201. Yahoo Finance Video. (2023, October 21). Google is “democratising AI” for non-expert business app creation | The Crypto Mile. Yahoo Finance. <https://finance.yahoo.com/video/google-democratising-ai-non-expert-113148816.html>

202. Zaatari Sami. University of Artificial Intelligence launched in Abu Dhabi. URL: <https://gulfnews.com/uae/university-of-artificial-intelligence-launched-in-abu-dhabi-1.67170778>

ДОДАТКИ

Додаток А

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у фахових наукових виданнях:

1. Лопатченко І. С. Сучасний стан використання новітніх медіакомунікативних технологій у публічному управлінні. *Теорія та практика державного управління*. 2020. № 3 (70). С. 34-39. DOI: 10.34213/tr.20.03.04
2. Лопатченко І. С. Використання новітніх інструментів комунікації органів влади і громадськості. *Актуальні проблеми державного управління*. 2020. № 2 (58). С. 127-132. DOI: 10.34213/ap.20.02.14
3. Лопатченко І. С. Сутність та можливості застосування медіа комунікативної складової державної інформаційної політики в умовах демократизації публічного управління. *Актуальні проблеми державного управління*. 2021. № 1 (82). С. 122–126. DOI: <https://doi.org/10.35432/1993-8330appa1822021229156>
4. Лопатченко І. С. Застосування досвіду США у використанні штучного інтелекту в забезпеченні національної інформаційної безпеки України. *Державне будівництво*. 2024. № 1 (35). С. 247–257. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2024-1-18>
5. Лопатченко І. С. Сучасний стан застосування медіа-комунікативного механізму публічного управління в Україні. *Державне будівництво*. 2024. № 2 (36). С. 129–135 DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2024-2-09>

Апробація результатів дисертаційної роботи:

1. Лопатченко І. С., Лопатченко І. М. Медіа комунікативна складова державної інформаційної політики. Публічне управління XXI століття: погляд

у майбутнє : зб. тез XXI Міжнар. наук. конгресу. Харків: ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2021. 544 с.

2. Лопатченко І.С. Центри надання адміністративних послуг як важливий інструмент залучення громади до взаємодії з місцевими органами влади. Порівняльне публічне управління та адміністрування: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. 28 травня 2021 р. / за заг. ред. Н.М. Колісніченко. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2021. 164 с.

3. Лопатченко І. С. Теоретичні аспекти розвитку медіа-комунікативного механізму публічного управління в умовах діджиталізації освіти. Науково-методологічні аспекти підвищення якості підготовки фахівців в умовах діджиталізації та інтеграції в міжнародний освітній простір : матеріали наук. Інтернет-конф. з проблем вищої освіти і науки, м. Харків, 10 черв. 2022 р. / ХНАДУ. Харків, 2022. 424с. URL: <https://dl2022.khadi.kharkov.ua/course/view.php?id=3122>.

4. Лопатченко І. С. Аспекти розвитку медіа-комунікативного механізму публічного управління. Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика: збірник наукових матеріалів X Міжнародної науково-практичній конференції, Інститут управління Класичного приватного університету. м. Запоріжжя; електронне видання. 25 листопада 2022 року.

5. Лопатченко І. С. Розвиток медіа-комунікативного механізму публічного управління в умовах актуалізації освітніх технологій. Публічне управління: український вимір : матеріали щорічної наук.-практ. конференції, 7 грудня 2022 р., м. Харків; електронне видання. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна. – 2023. – 176 с.

6. Лопатченко І. С. Новітні медіа комунікативні технології взаємодії влади і суспільства. Публічне управління XXI століття: особливості воєнного і післявоєнного періодів : зб. наук. матер. XXIII Міжнар. наук. конгресу

[Електронний ресурс]. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 27 квітня 2023. – (PDF 680 с.).

7. Лопатченко І. С. Використання штучного інтелекту в забезпеченні Національної інформаційної безпеки. Освіта і наука у сфері національної безпеки: проблеми та пріоритети розвитку : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Острог, 17 травня 2024 р.) / за ред. проф. М. С. Романова, доц. Р. С. Мартинюка, проф. Е. М. Балашова. Острог : Видавництво Національного університету “Острозька академія”, 2024. 319 с. DOI 10.25264/26.06.2024

8. Лопатченко І. С. Національна інформаційна безпека та штучний інтелект: світовий досвід та виклики для України. Публічне управління XXI століття: нові виклики і трансформації в умовах війни : зб. наук. матер. XXIV Міжнар. наук. Конгресу (24 травня, 2024 року, м. Харків, Україна). [Електронний ресурс]. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. – (PDF 540 с.).

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 19:43:09 30.06.2025

Назва файлу з підписом: Дисертація Лопатченко Іван Сергійович+++ (1) – копія.docx.asice
Розмір файлу з підписом: 2.2 МБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Дисертація Лопатченко Іван Сергійович+++ (1) – копія.docx
Розмір файлу без підпису: 454.7 КБ
Назва файлу без підпису: Дисертація Лопатченко Іван Сергійович+++ (1) – копія.pdf
Розмір файлу без підпису: 2.2 МБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: Лопатченко Іван Сергійович

П.І.Б.: Лопатченко Іван Сергійович

Країна: Україна

РНОКПП: 3049907277

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 19:43:03
30.06.2025

Сертифікат виданий: "Дія". Кваліфікований надавач електронних довірчих послуг

Серійний номер: 382367105294AF97040000000FEF4800BE991E03

Тип носія особистого ключа: ЗНКІ криптомодуль ІІТ Гряда-301

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Кваліфікований

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2025.02.05 13:00